Tablice Synchronistyczne do Historyi Polskiej

przez Stanisława Kaczkowskiego.

pisany ręką żony jego, Izabelli Kaczkowskiej.

Krolowie i Xiązęta Polscy od Piasta pochodzący

- Choszyszko.
- Piast żona Rzepicha.
- Ziemowit. Krol Polski +891.
- Leszek. +921.
- Ziemomysł +962. żona Górka
- Mieczysław. nar. 931. +992. żona Dąbrowka cór: Bolesława czeskiego. 2da Oda.
- Bolesław Wielki nar 967. +1025. żona 1. Henilda 2. Judyt: cór: Gejzy Węg: 3. Kunilda. 4. Oda.
- Mieczysław II. nar: 990. +1034. żona Ryxa wnuczka Ottona II. Cesarza.
- Kazimierz nar. 1016. +1058. żona Marya Dobrogniewa ruska.
  - Bolesław II. śmiały nar. 1041. +1081. żona Wisława ruska
    - Mieczysław ur: 1069. +1089. żona Eudoxia Kijowska
  - Władysław Herman nar. 1043. +1102. żona 1. Judyta czeska. 2. Judyta cór Henryka III. cesarza 3. N. nieślubna.
    - Bolesław III. krzywousty nar: 1085 +1139 żona 1. Zbisława Kijowska 2da Salomea Bergen.
      - Władysław II. nar: 1104. +1159. żona Agnieszka austryaczka, siostrzenica Konrada II. Cesarza
        - Bolesław wysoki +1201. Ks. Śląska średniego i dolnego.
          - Henryk I. brodaty +1238.
            - Henryk II pobożny +1241.
              - Bolesław łysy + 1278. od niego ks. na Lignicy wygasli 1675. na Swidnicy 1368.
              - Henryk III +1266. Ks: na Wrocławiu
                - Henryk probus +1290.
              - Konrad II. + 1298. od niego Xiążęta na Głogowie i Saganie wygasli 1504. na Olesnicy 1492. —
        - Konrad +1179. Ks: Śląska dolnego.
        - Mieczysław + 1211. Ks. na Śląsku górnym, od niego Xiążęta Opolscy wygasli 1532. Cieszyńscy 1625. Oświecimscy i Zatorscy 1513.
      - Bolesław IV. Kędzierzawy nar: 1127. +1173. żona 1. Anastazya. 2. Helena ruska.
        - Leszek nar: 1158. +1185. Ks: na Mazowszu i Kujawach
      - Mieczysław III. stary nar: 1131. +1201. żona 1. Elżbieta węgiers: 2. Eudoxia ruska 3. Adelajda Lewen.
        - Otto. nar. 1156. + . . żona ruska.
          - Władysław plwacz +1239. Ks. Wielkopolski.
            - Bolesław pobożny +1278. żona Jolanta węgierska.
              - Jadwiga za Władysławem łokietkiem.
            - Przemysław nar. 1221. +1257. żon: Elżbieta szl. cór. Henryk II.
              - Przemysław. nar 1257 +1295. żona 1. Ludgarda 2. Ryxa szwedzka.
                - Elżbieta za ślub 1300. Wacławowi Krolowi czeskiemu nar. 1272 — +1305.
        - Bolesław nar. 1160. +1195.
        - Władysław laskonogi nar: 1168 +1232.
      - Henryk nar: 1132. +1161. Ks: Sandomierski
      - Kazimierz II sprawiedliwy nar: 1138. +1194. żona Helena ruska.
        - Leszek biały nar: 1188 +1227. żona Grzymisława ruska.
          - Bolesław V wstydliwy nar: 1221. +1279. żona Kunegunda węgierska.
          - Salomea nar: 1211. Krółowa Halicka za ślub 1214. Kolomanowi +1267.
        - Konrad nar 1191. +1247 Ks: na Mazowszu i Kujawach. żona Agazia ruska.
          - Kazimierz +1268. Ks: Kujaw. Łęczyc, Sieradz: żona 1. Konstancya cór. Henryka II. szl. 2. pomor.
            - Leszek czarny Ks: Siradzki +1289. żo: Gryfina ruska.
            - Ziemomysł Inowrocławski + 1287.
            - Władysław łokietek. nar: 1260. + 1333. Ks. brzeski Łęczyc, Sieradz, żona Jadwiga wielkopolsk
              - Kazimierz Wielki. nar: 1310. + 1370. żona 1. Anna Aldona cor: Gedymina 2. Adelajda heska. 3. Jadwiga głogowska. Koliczana, Ester, nieślubne.
                - Elżbieta córka Aldony za 1. Janem bawar: 2. Bogusławem pomor:
                  - Kazimierz + 1377. Ks. pomorski.
                  - Elżbieta. umarła 1393. pomorska za Karolem IV. Cesarzem.
                    - Zygmunt Luxemburski cesarz + 1437. żona 1. Maria andegaw-węgierska 2. Barbara Cillej.
                - Kunegunda za Ludwikiem bawarskim
                - Anna cór: Jadwigi za Hermanem Cillej.
                  - Barbara za Zygmuntem cesarzem.
                  - Anna za Jagiełłem.
              - Elżbieta za ślubu Karolowi Robertowi andegaw: węgiersk: + 1380.
                - Ludwik nar: 1326. + 1382. żo: 1. Małgorzata cór. Karola IV. Cesa: 2. Elżbieta Bośniacka.
                  - Katarzyna + 1374.
                  - Marija węgierska za Zygmuntem cesarz:
                  - Jadwiga nar: 1372. + 1399. za ślubio: 1386. Władysławowi Jagielle.
                    - Bonifacya, Elżbieta nar: 1398. + 1398.
            - Ziemowit Ks: Dobrzyński + 1307.
              - Ziemowit + 1343. Ks. Sochaczewski
              - Trojden + 1341. żona Maria ruska.
                - Bolesław ruski + 1340.
                - Kazimierz + 1354. czersk.
                - Ziemowit + 1381.
                  - Jan + 1428. Ks. czerski i Warszawski.
                    - Bolesław + 1455. wygasli 1526.
                  - Ziemowit + 1426. Płocki
                    - Wygasli 1462
              - Wańko + 1338. Płocki
            - Bolesław + 1313.
            - Konrad + 1294.
          - Ziemowit + 1262. Ks. Mazowiecki
    - Zbigniew + 1116. z nieślubney zrodzony.

Xiążęta Ruscy od Ruryka

Ruryk + 879. — Igor + 945. — Świętosław + 972.

- Oleg + 977.
- Jaropełk + 980.
- Świętopełk + 1019. żona cór. Bolesława W.go Króla Polskiego
- Włodzimirz wielki + 1015.
  - Izasław + 1003. od niego Xiążęta Połocy.
  - Borys + 1015.
  - Hleb + 1015.
  - Jarosław W.ki od niego Kijowscy i inni.
  - Innych wielu.

Jarosław Włodzimirzowicz wielki + 1054.

- Włodzimirz + 1052.
  - Rościsław Ks. Przemyski + 1065.
    - Wołodar + 1126.
      - Włodzimirko + 1153. Książe Halicki.
        - Jarosław + 1180.
          - Włodzimirz + 1197.
          - Mścisław + 1185.
      - Rościsław II + 1144.
        - Helena za Bolesławem IV Kędz.
        - Jan Berładin
    - Wasilko + 1124.
- Marya Dobrognjewa za Kazimirzem I. Królem Polskim
- Anna za Henrykiem I. Królem Francuzkim
- Elżbieta za Heraldem Królem Norwegii
- Anastazya za Andrzejem Królem Węgierskim.
- Wszewołod + 1093. żo: Irena cór: Konstantego Monomacha cesa: greckiego.
  - Włodzimirz Monomach + 1125. żona 1. Gida cór: Harałda Kr: Angielskie: 2. . . . . . .
    - Mścisław Teodor W. + 1132.
      - Jarosław II + 1154.
        - Mścisław II + 1169. żona cór. Kazimirza spra:
          - Roman + 1205. Ks: Halicki
            - Daniel + 1266. Król
              - Lew + 1301.
                - Jerzy + 1307.
                  - Andrzej + 1324.
                  - Lew + 1324.
                - Włodzimirz.
                - Marya za Trojdenem Mazów.
                  - Bucza za Lubartem s. Gedymina.
                  - Bolesław + 1340. żo: Maria cór. Gedymina
              - Roman.
            - Wasil + 1269. od niego Ks. Zartawsi i Ostrogscy
            - Michał Druski córka N.
              - swamo żona cór: Mendoga Litewskiego.
          - Ingwar + 1214.
          - Mścisław niemy + 1184.
        - Jarosław.
      - Rościsław Michał + 1167. od niego Ks: Smoleńscy.
        - Roman + 1180.
          - Mścisław + 1224.
            - Jzasław nar. 1236. + 1240.
        - Dawid + 1197.
          - Mścisław Teodor + 1230.
            - Rościsław + 1240.
              - Gryfina za Leszkiem czarnym.
              - Teodor czarny + 1299. Ks: Jarosławski
        - Mścisław Chrobry + 1178.
          - Mścisław Chrobry + 1224.
        - Rurik + 1195.
          - Włodzimirz Dimitr 1224. 1236. od niego Wiazemscy.
      - Anastazya za Bolesławem IV Kędzierz.
      - Eudoxia za Mieczysławem III
      - Helena za Kazimirzem II. sprawie.
    - Jaropełk II + 1139.
    - Wiaczesław + 1154
    - Wszewołod Ks. Bełski.
    - Jerzy Dołgoruki + 1157
      - Andrzej Bogolubski + 1174.
      - Hleb + 1173.
      - Wszewołod III W.ki + 1212.
        - Jarosław II + 1247.
          - Alexander Newski + 1263.
            - Daniel + 1303. — Jan Kaleta, od niego dalsi W.ści Włodzimierza nad Klazmą i Moskwą
          - Andrzej II. + 1264. od niego Suzdalscy i Szujscy.
          - Grzymisława za Leszkiem białym
          - Jarosław III + 1272. od niego Twerscy.
        - Konstanty + 1219. od niego Rostowscy.
        - Roman + 1177.
      - Rościsław.
  - Prazeda za Henrykiem IV. cesarzem.
- Wiaczesław żo: Hrabię: Hade
- Igor żona hrab: Orlamunda.
- Izasław + 1078.
  - Świętopełk Michał + 1113.
    - Eudoxia za Mieczysławem synem Bolesława II Śmiałego, wa za Bolesławem III Krzywoustym.
    - Jarosław od niego Czetwertyńscy, Mirscy i inni.
- Świętosław + 1077. Ks. Czerniechowski; od niego Czernichowscy, Rzażscy, Murowscy, Prońscy, Brańscy, Odoiewscy, Worotyńscy, Bolewscy, Masalscy, Glińscy, Ogińscy, Siewierscy, Toruscy, Oboleńscy, Boryatyńscy, Dołgorukowie, Szczerbatowy, Szczeniny, Repniny, i wiele innych domów wywodzi się. —

według Lelewela

Xiążęta Litewscy z rodu Gedymina, Królowie Polscy, Jagiellonowie i Wazowie, oraz elekcyjni

- Lutuwer Ks. Litew: 1283+1292
  - Witenes czyli Bójwid +1315
    - Gedymin +1341
      - Kiejstut +1381.
        - Witowd Alexander na: 1350.+1430.
          - Jwan i Jerzy porzuci w Królewcu 1384.
        - Zygmunt +1440.
          - Michał +1452.
      - Koriat.
      - Jawnuta +1366. od niego Ks.ta Zasławscy.
      - Olgierd +1377. żona 1. Marya. 2. Julia ruskie
        - Jagiełło Władysław nar: 1348. +1434. żo: 1. Jadwiga Król. pols: 2. Anna Cyllej 3. Elżbieta z Pileckich Granowska. 4. Zofia Kijow: zaślub. 1422. +1461.
          - Władysław III. nar: 1423.+1444.
          - Kazimierz nar: 1427.+1492. żon: Elżbieta cór Alberta II cesarza.
            - Zofia za Friderik: Mar: brand. Anspach.
              - Albert nar: 1568. Ks. Pruski.
                - Albert Fryderyk +1618.
                  - Anna za Janem Zygmuntem Brandeb: +1619.
                    - Jerzy Wilhelm +1648.
                      - Friderik Wilhelm uwolniony od hołdu 1657. +1688.
                        - Friderik III Król Pruski +1713.
                          - Friderik Wilhelm +1740.
                            - Friderik II +1763.
                            - August Wilhelm +1758.
                              - Friderik Wilhelm II +1797.
                                - Friderik Wilhelm III nar. 1770.
                                  - Friderik Wilhelm nar: 1795.
                                  - Karolina za Mikołajem Jmperat: Rossyi.
                  - Zofia za Wilhelm: s. Gotharda Kettler Kurlandi:
                    - Jakób +1682.
                  - Magdalena Sybilla za Jan: Jerzym Saski:
                    - Jan Jerzy II +1680.
                      - Friderik Kazimi: +1698.
                      - Ferdynand +1737.
                      - Jan Jerzy III +1691.
                        - Friderik Wilhelm +1711.
                        - August II nar: 1670.+1733. żo: Christina Eberhart Marg: Beireuth +1727
                          - August III nar: 1696. +1763. żona Maria Józefa n: 1699. zaślu: 1719. +1757.
                            - Friderik Kristian
                              - Fryderyk August nar: 1750. +1827. Król, żo: Ks. dwoch Mostów.
                                - Maria Augusta
                              - Antoni nar 1755.
                            - Leopold nar: 1722. +1763.
                            - Karól nar 1733 +1796. Ks. Kurlandy:
              - Wilhelm arcybiskup Rygi +1563.
            - Władysław nar 1456.+1516. Król Czeski i Węgierski
              - Anna nar: 1503. +1547. za Ferdynandem Cesarz:
                - Maximilian II cesarz +1576.
                  - Rudolf II +1612.
                  - Ernest +1595.
                  - Maciey +1619.
                  - Ferdynand II +1637.
                    - Ferdynand III. +1657.
                      - Leopold +1705.
                        - Józef I. nar 1678. +1711.
                          - Maria Amalia nar. 1701. zaśl: 1722. Karólowi Bawar: ces:
                        - Karól VI. na: 1685 +1740.
                          - Marya Teresa nar 1717. +1780. zaśl: 1736. Fran: Lotaring. cesa: +1765.
                            - Józef II +1790.
                            - Leopold II +1792.
                              - Franciszek na: 1768. cesa: Austryi.
                                - Ferdynand na: 1793.
                      - Eleonora Maria za Michałem Wiśniowieckim
                    - Cecyllia Renata za Władysławem IV
                  - Anna i Konstancya, obie za Zygmuntem III.
                  - Maxymilian +1616.
                - Elżbieta i Katarzyna, obie za Zygmuntem Augustem.
                - Karól +1590.
              - Ludwik II.+1526. żo: Maria cór: Filipa hiszpańsk:
            - Kazimierz nar. 1458 +1482.
            - Jan Albert. nar 1459.+1501.
            - Alexander. na: 1461.+1506 żo: Helena cór: Jwana moskiewskiego.
            - Zygmunt I. na: 1467+1548. żo: 1. Barbara Zapolska +1515. 2. Bona Sforza Medi: +1558
              - Jadwiga za Joahimem II brandebur:
              - Izabella za Jan: Zapolskim węgier:
              - Zofia Brunświckim.
              - Zygmunt August nar: 1520. +1572. żo: 1. Elżbie: arcyks: 2. Barbara z Radziwiłłów Gasztold. 3. Katarzyna Gozaga arcyksięż:
              - Katarzyna za Janem Wazą szwed.
                - Zygmunt III na: 1566.+1632. żo 1. Anna, 2. Konstan: arcyksięż:
                  - Władysław IV. 1595.+1648. żo 1. Cecylia Ren: arcy Ks. +1644. 2. Maria Gonzaga
                    - Zygmunt nar 1640. +1648.
                  - Jan Kazimierz na: 1609+1672. żo: Maria Gonzaga wdowa po bracie. +1667.
                  - Jan Albert +1635. Bisk: Krakow: i Kardy:
                  - Karól Ferdynand +1655. Bisk: Wrocła:
                  - Alexander Karól +1635.
                  - Anna Katarzyna za Filipem Neuburg
              - Anna nar: 1524. +1596. zaślu 1574. Stefan Batory Siedmgrod: n: 1533 + 1586.
            - Friderik nar: 1468. +1503. Prymas. Kardynał.—
            - Anna za Bogusławem pomors:
              - Zofia za Friderykiem duńskim.
                - Adolf Holstein-Gottorp.
                  - Jan Adolf
                    - Friderik III
                      - Kristian Albert
                        - Fryderyk IV
                          - Karól Friderik +1739. żona Anna cesa: Piotra W.go i Katarzyny I. Impe: rossyjs. zaślu: 1725. +1728.
                            - Piotr III.+1762. Jmpera: Rossyis:
                              - Paweł +1801.
                                - Alexander I. n: 1777. +1826 żo: Elżbieta Alexie: Baden: +1826.
                                - Konstanty W. X.e nar: 1779.
                                - Mikołay n: 1796. żo: Alexandra Feodo: Królewna Pruska zaślu 1817.
                                  - Alexander W. X.e nar: 1818.
                                  - Konstanty nar: 1827.
                                - Michał n: 1798.
        - Skirgiełło Kazimierz +1394.
        - Świdrygajło Bolesław Lew +1452.
        - Wigund Alexander
        - Minigajło.
        - Włodzimierz Kijowski.
          - Olelko, od niego Olelkowicze wygaśli 1593.
        - Lingwenis. Symon.
        - Andrzej.
        - Korybut Dymitr. +1399. od niego Wiśniowieccy, Zbarazcy, Woronieccy, Poryccy.—
          - Jwan Zygmunt Król Czeski.
          - Fiedor.
            - Daszko Wiśniowiecki.
              - Bazyli.
                - Bazyli.
                  - Michał.
                    - Michał.
                      - Jeremiasz +1655.
                        - Michał Wiśniowiecki na: 1638 +1673. żo. Eleonora arcyksiężniczka.
            - Włodzimierz
              - Michał
                - Fiedor.
                  - Jwan.
                    - Jerzy.
                      - Michał żona
                        - Michał
                          - Kazimierz.
                            - Konstancya za Stanisławem Poniatowskim.
                              - Stanisław August Poniatowski na: 1732.+1798.
          - Hleb.
        - Korygiełło Kazimierz +1390. od niego: Czartoryscy, Bucawa Konstan: Borys. od niego Koreccy.—
          - Alexander.
            - Bazyli.
              - Jwan.
                - Fiedor.
                  - Bogusław.
                    - Joachim
                      - Izabella.
                        - Jan na Korcu
        - Fiedor Sanguszko
          - Andrzej.
            - Fiedor.
              - Andrzej.
                - Roman
                  - Teodora zaśl. Andrzejowi Leszczyńskiemu.
                    - Rafał +1636.
                      - Bogusław.
                        - Rafał +1703.
                          - Stanisław Leszczyński nar: 1677. +1767. żona Katarzyna Opalińska
                            - Anna nar: 1699. +1717.
                            - Marya na: 1703. +1768. zaśl 1725. Ludwi: XV Kr. francu:
      - Moniwid
      - Narimund Wasil +1348. od niego Kożyńscy, Koreccy, Butaki, Trubeccy, Chowańscy, Kuraliny, Galiczyny—
      - Anna Aldona za Kazimierzem Wielkim.
      - Daniłła Elżbieta za Wacławem Płocki:
      - Maria za Bolesławem ruskim.
      - Lubart +1385. od niego; Sanguszkowie i Korbińscy.—

Jan Sobieski nar: 1624. +1696. żona Maria Ludwika z domu Markizanka d'Arquien de Bethune. wdowa Zamoyska zaślubiona 1665. + 1714.

- Jakób Ludwik nar. 1667. +1737. żona Jadwiga cór: Elektora Palatyn.
  - Marya Charlotta za Turenną i Bouillon
  - Marya Klementyna za pretendent: Stuartem.
- Teresa Kunegunda za Elektorem Bawarskim
- Alexander + 1740
- Konstanty Władysław +1726. żona Maria Wessel

wedle Lelewela.

Rok

Tablice synchronistyczne

do historyi polskiey poczynaiąc od roku 962. Ery Chrześciańskiey.

Panuiący z rodu Piastow. Początki panowań.	lata panowań	początki panowań.	lata panowań	Panuiący z rodu Jagiellońskiego. Początek panowań.	lata panowań	Panuiący z rodów obcych i Kraiowych. Początek panowań.	lata panowań
962. Mieczysław 1. „ „ „	31.	1207. Leszek biały powtórnie „	21.	1386. Władysław Jagiełło 11. Król od odzyskania tytułu	48.	1574. Henryk Walezyusz potem we Francyi	
993. Bolesław 1. Chrobry „ „	33.	1228. Bolesław V. wstydliwy „	5.	1434. Władysław 111. syn Warneński „ „	10.	1576. Stefan Batory Xiążę Siedmiogrodzki „ „	10.
1025. Mieczysław 11. „ „ „	14.	1279. Leszek czarny „ „	15.	1447. Kazmierz 1V. Jagiellończyk „ „	46.	1587. Zygmunt 111. z domu Waza „ „ „	45.
1040. Kazmierz 1. „ „ „	19.	1295. Przemysław 1. „ Siedm miesięcy.		1492. Jan Olbrycht syn Kazmierza „ „	9.	1632. Władysław 1V. syn Zygmunta „ „ „	17.
1059. Bolesław 11. śmiały „ „	22.	1297. Władysław Łokietek „	3.	1501. Alexander drugi syn Kazmierza „ „	6.	1648. Jan Kazmierz drugi syn Zygmunta „ „	21.
1081. Władysław 1. Herman „	20.	1300. Wacław „ „ „	6.	1507. Zygmunt 1. stary 3ci syn Kazmierza „	42.	1669. Michał Korybut Xiążę Wiśniowiecki „ „	4.
1102. Bolesław 111. Krzywousty „	37.	1306. Władysław Łokietek powtórnie	27.	1548. Zygmunt 11. August „ „ „	26.	1674. Jan Sobieski „ „ „ „ „	22.
1139. Władysław 11. „ „	10.	1333. Kazmierz 111. Wielki „	37.			1698. Frederyk August 11. Elektor Saski „ „	36.
1149. Bolesław 1V. Kędzierzawy „	25.	1370. Ludwik Król Węgierski „	12.			1734. August 111. syn drugiego „ „ „ „	30.
1174. Mieczysław 111. stary „ „	4.	1384. Jadwiga „ „ „	2.			1764. Stanisław Poniatowski „ „ „ „	31.
1178. Kazmierz 11. sprawiedliwy „	16.						
1194. Leszek biały „ „ „	10.						
1204. Władysław 111. laskonogi „	3.						

Rok	Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania ze Szwecyą	Cesarstwo wschodnie	Francya	Woiownicy i uczeni w Polszcze.	Kultura powszechna. zdarzenia ważnieysze.
962.	Mieczysław 1. uro. 931. syn Ziemomysła, prawnuk Piasta zaczął panowanie Żona Dąbrówka Cór: Bolesława Cz.	Leon VIII.	Otton 1. x 973.	Bolesław 1. okrutny Xta X. 967.	Toxys x niepewnie liczby.	Swiatosław. Igorowicz w Nowogrodzie od Drewlanow Peczeniegów zabity 973.	Harald VIII.	Roman II. + 963. Nicefor II. + 969.	Ludwik IV. Lotaryusz x 986.		
63.											
64.	„ „ „ „ „	Benedykt V.					„ „				964. Otton 1. zdobywa Włochy i do niemieckich państw przyłącza.
65.	5. Marca po przyięciu Wiary Chrześciańskiey poiął za żonę Dąbrówkę córkę Bolesława Xiążęcia Czeskiego.	Jan XIII.									
66.	Dla ugruntowania Wiary postanawia biskupstwa, a sprowadziwszy duchownych, umieszcza ich iak następuie: w Gnieźnie Wilibalda, w Krakowie Prochora, w Poznaniu Jordana, w Smogrowie Godfryda; w Kruszwicy Lucyda, w Włocku Angelota, w Chełmży Oktawiana, w Kaminie Juliana, w Lubuszu Hiacynta; naznacza dziesięciny na ich utrzymanie.									Szkoła w Smogrowie założona przy kościele.	
67.	Przysłany od Papieża Legat Idzi Biskup Tusculański „	„ „	„ „	Bolesław II. pobożny x 999.							
68.											968. Kair założony.
69.	„ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Jan Zimiskes. + 976.			
70.	Zwycięża Wigmana młodszego Xsięcia Saskiego który walecznie ginie										Dytmar Biskup Merseburgski Kroniki pisał około 1015. i 1018.
71.	„ „ „ „ „	„	„	„	Geiza 1. x około 997.						
72.	Woyna z Hrabiami Saskiemi Udonem, Miśnieńskim i Sygfrydem Waldeckim. Bitwa d. 24. Czerwca pod Cydynem, męstwem brata Królewskiego Cydybura wygrana.	Benedykt VI.								Cydubur brat Mieczysława.	
73.	Mieczysław ieździł do Kwedlinburga do Cesarza który nie długo umarł.	Bonifacy VII. Antipapa,	Otton II. + 902.	„	„	Jaropełk I.					
74.	„ „ „ „ „	Domnus II.									
975.	„ „ „ „ „	Benedykt VII.									

Wiek dziesiąty.

Rok.	Polska.	Papieże.	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania ze Szwecyą	Cesarstwo Wschodnie.	Francya.	Wojownicy i uczeni w Polszce.	Kultura powszechna zdarzenia ważne. —
976.		Benedykt VII. + 984.	〃 〃	〃 〃				Bazyli II. + 1025.			
77.	Dąbrowka żona Mieczysława umiera. Xiężę przywdziewa sześcioletnią żałobę. — Z niey synowie Bolesław i Władybóy.										
78.											
79.											
80.	〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Włodzimierz I. Wielki.	Sueno II. żona siostra Mieczysława polskiego; imię niewiadome.				
81.											
82.	Według tego czasu Mieczysław uwiózł z Klasztoru w Kalau w Łużacy i pojął za żonę Odę, córkę Teodoryka Margrabi północnego. — Z niey synowie, Mieszko, Świętosław i Bolesław, córka za Suenonem Duńskim.										
83.		〃 〃	Otton III. + 1002.								
84.	Woyna z Lutykami za Ottonem III. Cesarzem. 〃 〃	Jan XIV. + 985.									
85.	Włodzimierz I. W. korzystaiąc z woien na Zachodzie, prowincye słowien Zadnieprskich zabiera, i ziemie ruskie między synów za życia dzieli.	Jan XV. + 996.									
86.	〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Ludwik V.		
87.	〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Hugo Kapet. + 997.		
88.	Woyna z Czechami i Lutykami.										
89.	Woyna z Czechami i Lutykami.										
90.	Łącznie z Ottonem Cesarzem Brandeburg oblega i dobywa.										
91.	w roku 991.										991. Numera Arabskie do Europy przyniesione przez Saracenow.
92.	Bolesław I. żony: — Chrobrym zwany umiera z febry w Poznaniu wieku lat 61. i tam pochowany.										
93.	1. Henilda Mieni: Marg: — Wezwawszy Pieczyngów prowadzi woynę z Włodzimierzem I.^m										
94.	2. Judyta c. Gejzy Xcia Węgier. 3. Oda c. Ekarda Marg: Turyngii 4. Eminildę, którą niektórzy trzecią żoną. — po którey zawiera z nim przymierze. Gdy tą woyną był zaięty Władybój brat, od udziału krajów usunięty, udał się do Bolesława Xcia Czeskiego brata ciotecznego; ten zabrawszy woysko Władyboja do Szląska wprowadził, dla siebie zaś Kraków zaiął, a nawet Xiążęciem Czeskim i Polskim nazywać się kazał.										
95.	Bolesław daremnie usiłuie odebrać Kraków.										
96.	〃 〃 〃 〃 〃 〃	Grzegorz V. + 999.									
97.	Święty Woyciech przymuszony opuścić Oyczyznę, udał się do Węgier, potem do Krakowa utwierdzaiąc lud w Wierze Chrześciańskiey. Z tamtąd odwiedził Bolesława w Gnieźnie, a gdy gorliwość w opowiadaniu Wiary pomimo przełożeń Bolesława zaprowadziła go między Prusaków, niedaleko Fiszhausen zamordowany d. 23. Kwietnia. Bolesław ciało iego wykupił i naprzód w Klasztorze Trzemeszeńskim potem w Gnieźnie pogrzebał. W tym roku sprowadzeni Benedyktyni osiedli na Łysey gorze.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Stefan Św. + 1038.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Robert. + 1031.	996. Ustanowienie Wojewody Krakows: 997. Benedyktyni sprowadzeni i na Łysey górze osadzeni. —	
98.											
99.	Bolesław zdobywa Kraków napowrot: o koronę Krolewską do Papieża wysyła Lamberta (czyli Popona) Bisk: Krako: — Papież gdy odmowił	Sylwester II. + 1003.	〃 〃	Bolesław III. wygnany + 1004.							
1000.	udał się do Cesarza Ottona, który obawiaiąc się aby Bolesław albo sam sobie korony nie włożył, albo iey poźniey z rąk Papieża nie dostał, przybył do Gniezna na koronacyą. Po odbytym obrzędzie nadał za herb Orła białego; Arcybiskupem Gnieźnieńskim Radzyna mianował i pod rządy Reinberna Kolberskiego, Jana Wratysławskiego i Popona Krakows: poddał.										

Wiek iedenasty.

Rok.	Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania ze Szwecyą	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna i ważnieysze zdarzenia
1001.											
2.	Bolesław Kray cały między Elbą i Elsterą opanował — zieżdża się w Merseburgu z Cesarzem, zaledwie zdradą nie zabity.	„ „	Henryk II. Bawarczyk, wnuk Ottona I. + 1024. ostatni z domu saskiego.	Władysłoy brat Bolesława z matki Dąbrówki + 1005.							Dawne nienawiści Łacinników z Grekami przez Focyusza w końcu Wieku IX. powiększone, nachyliły do rozdwoienia między Kościołami. W skutek nieporozumienia w XI. wieku początku, można za zupełne uważać odszczepieństwo; przecież powszechnie rok 1054. na Schizmę przeznaczaią; 16. albowiem Lipca posłowie Papieża położyli na ołtarzu S. Zofii Interdykt z Klątwą. —
3.	wygnanego Bolesława czeskiego przyimuie; woyna z tymże, uwięziony umiera.	Jan XVII.									
4.	Zaprzeczany sobie maiąc od niemców tytuł Króla, do Papieża wysyła —	Jan XVIII. + 1009.									
5.	Mniey pomyślna woyna z Henrykiem w Łużacyi.										
6.	Bolesław opanował na nowo całą Łużacyą,										
7.	i za Elbą, ówczesnym sposobem woiuiąc, roznosił pożogi.										
8.	Klasztory Benedyktynow na Łysey gorze										
9.	Woiewodowie postanowieni	Sergiusz IV.									
10.	„ „ „ „ „ „ „ „	Benedykt VIII. + 1024.									
11.	Woyna z Henrykiem.										
12.	Cesarzem										
13.	Kończy się zgodą w Merseburgu. „ „ „	„ „	„ „	Udalryk + 1037.							
14.	Bolesław zwycięża Pomorzanów										
15.	Woyna z powodu zatrzymania Królewicza Mieczysława przez Udalryka Cze:	„ „	„ „	„ „	„ „	Światopełk I.	Kanut II. z polki + 1036.				
16.	Bitwa z Rusinami nad Bugiem,	„ „	„ „	„ „	„ „	Jarosław I.					
17.	posiłkuie Światopełka wygnanego przez brata Jarosława którego zwyciężywszy uprowadza do Kijowa. Jarosław uchodzi do Nowogrodu, Bolesław do Łużacyi wraca,	„ „	„ „	„ „	„ „	Światopełk I. odzyskuie Kijów.					1017. Kanut Król Duński zdobywa Anglią.
18.	gdzie Sieciech pierwszy Woiewoda Krakowski bronił walecznie Niemcy przeciwko woyskom Cesarskim aż do pokoiu w Budyssynie — zabiia słupy żelazne w rzecę Sali										
19.	Światopełk drugi raz przez brata wygnany dał powód do odnowienia woyny. Bolesław zdarzy, zwycięża Jarosława nad Bugiem, dobywa Kijowa, szczerbiem bramę z łoką naznacza, Światopełka przywraca. — Opuszcza Kijów, Jarosław zachodzi mu drogę nad Bugiem, gdzie po raz trzeci pobity. W ciągu tey wyprawy, słupy żelazne zabiia w Dnieprze przy ujściu Sali.										
20,	Urządzeniem „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Jarosław I. Światopełk uchodzi do Czech; podzielał Kraie między synów. + 1054.					
21.	wewnętrznem kraiu się zaymuie,										
22.	Kasztelanów w zamkach pobudowanych osadza.										
23.	Trudami woiennemi znużony,										
24.	Mieczysławowi synowi jedynemu z Judyty siostry świętego Stefana a córki Geyzy Króla Węgierskiego, zdał rządy na ziezdzie w Gnieźnie a ostatecznie w Poznaniu,	Jan XIX. + 1033.	Konrad II. z Franków. + 1039.								
25.	gdzie umiera, i tamże pochowany 28. Listop: Kray nosił cały rok żałobę.	„ „	„ „	„ „	„ „	„	„		Konstantyn X. + 1028.		

Wiek iedenasty.

Rok.		Polska.	Papieże.	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Danici Szwecy.	Cesarstwo wschodnie	Francya	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna z dziejów ważnieysze.
1026.	Mieczysław II. ur: 990. + 1034. żona Ryxa.	gnuśnym nazwany, w żałobie i bezczynności rok przepędza. —										
27.		Jarosław pustoszy okolice Kijowa, Czechy i Morawy usuwaią się od podległości;										
28.		w Woynie z Konradem Cesarzem nie zwycięża lecz pustoszy Kraie Morawskie;	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Roman III. + 1034.	„ „	„ „ „	1028. Guy Aretin Benedyktyn wynalazł Gamy i siedm nót dziś używanych w muzyce.
29.		Pomorzanów poskramia i zięciowi swemu Beli w zarząd oddaie,										
30.		buntuią się atoli. „ „ „ „ „ „	„ „	„ „								
31.		„ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Henryk I. X. Burgundyi naystarszy syn Roberta + 1060.		
32.		Konrad zabiera Łużycę										
33.		„ „ „ „ „ „ „ „ „	Benedykt IX. + 1044.									
34.		Zostawiwszy Królestwo w zamięszaniu umiera 15. Marca — Ryxa żona rządzi;	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Michał IV. + 1041.			
35.		uchodzi ze skarbami i koronami										
36.		Kazmierz iey syn uchodzi do Węgier do Króla Stefana. — Naiazdy — rebellie chłopów	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Kanut III. durus + 1042.				
37.		ciągną — smutna postać Polski. „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	Brzetysław + 1055.							
38.		Kazmierz od Piotra Węgierskiego odesłany do Saxonii. Jarosław pustoszy Podlasie i Mazowsze; Brzetysław Czeski naieżdża Kraków,	„ „	„ „	„ „	Piotr.						
39.		i Gniezno łupi. W tenczas dopiero wyprawiono trzy poselstwa do Ryxy i Kazmierza, do Cesarza i do Papieża ze skargą na Brzetysława; Arcybiskupa Stefana i Rachelinusa Biskupa Krakowskiego. Kazmierz powraca i Kray uspokoia. Że zaś mieszkał w spokoynym Klasztorze, gmin utworzył baykę iakoby był mnichem.	„ „	Henryk III. czarny + 1056	„ „	Otton Alba zabity 1044.						
40.	Kazmierz I. żona Dobrogniewa.	Koronowany w Gnieźnie przez Stefana Arcybiskupa, poymuie za żonę Maryę siostrę Jarosława Dobrogniewą nazwaną.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Michał V. + 1042.			
41.		Masława niechcącego z Mazowsza uznać zwierzchnictwa Królew=	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Konstantyn + 1054.			
42.		skiego zwycięża za użyciem posiłków Jarosława i Niemieckich.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Magnus syn S. Olawa + 1048				
43.												
44.		„ „ „ „ „ „ „	Grzegorz VI.	„ „	„ „	Piotr powtornie r: 1046. wygnany i oslepiony.						
45.												
46.		„ „ „ „ „ „ „	Klemens II.	„ „	„ „	Andrzy z ran w bitwie z Polakami nad Cisą + 1060.						
47.		Masław zbiegły do Prusaków, zbiera siły z buntowników „	Damas II.									
48.		„ „ „ „ „ „ „	S. Leon IX.									
49.		Pod Płockiem zbity i od Prusaków powieszony. Prusacy oświadczaią poddaństwo i daninę płacą.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Sweno III. + 1075.				
50.		„ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „ „	Turcy zaymuią posiadłości rzymskie w Azyi mnieyszey. —

Wiek iedenasty.

Rok.		Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa	Dania. Szwecya	Cesarstwo wschodnie	Francya	Wojownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze
1051.												
52.												
53.												
54.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	Wiktor II.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Izasław I. Jarosławowicz uszedł do Polski i za pomocą Bolesława Kijów odzyskał.	〃 〃	Zoe i Teodora + 1056.			
55.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	syn Spitygniew + 1061.	〃 〃						
56.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	Henryk IV. + 1106.	〃 〃	〃 〃		〃 〃	Michał VI. + 1057.			
57.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	Stefan IX.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Izaak Komnen + 1059.			
58.		Zostawiwszy synów Bolesława, Władysława, Hermana, Mieczysława, Ottona i córkę Świętochnę Wratysławowi Królowi Czeskiemu zaślubioną	Benedykt Antipapa.									
	Bolesław II. śmiały	umarł 28. Listopada, pochowany w Poznaniu.										
	żona Wisława ruska.	Lat 16. dopiero liczący, koronowany przez Arcybiskupa Stefana i sześciu Biskupów.										
59.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	Mikołay II.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Konstanty Dukas + 1067.			Nestor mnich Peczerski Kronikarz ruski, żył w tey połowie wieku.
60.		Daie pomoc Beli; Andrzeia Węgra nad Cisą zwyciężca, Belę koronuie	〃 〃	〃 〃	〃	brat Andrzeia Bela I. + 1063.	〃 〃	〃 〃	〃	Filip 8letni pod opieką Baudanina hr: Flandryiskiego + 1108.		
61.		Czechów ściga i gromi 〃 〃 〃 〃 〃	Alexander II.	〃 〃	brat Wratisław + 1095. żona Świętochna córka Kazimierza I. Króla Polskiego.	syn Andrzeia Salomon + 1085.						
62.		Naiazdy Prusaków odpiera 〃 〃 〃 〃	Honory Antipapa	〃 〃								
63.												
64.												
65.												
66.												
67.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Roman Diogenes. + 1071.			
68.		Izasław przez rokosz wygnany z Kijowa, szuka pomocy Bolesława. 2. Maia odbiera dla Izasława Kijów.										
69.		odbiera Przemyśl, z kąd śpiesy na pomoc Beli do Węgier										
70.		Powraca do Przemyśla										
71.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Michał VII. + 1078.			
72.												
73.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	S. Grzegorz VII.									
74.		gdy Wszewołod i Swiatosław odebrali bratu Izasławowi Kijów; Igor X.że Włodzimirski hołd przyimuie.	Klemens Antipapa.	〃 〃	〃 〃	syn Beli Geyza II. + 1076.		syn Salomona				
75.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Harald IX.				

Rok.		Polska.	Papieże.	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwec.	Cesarstwo wschodnie.	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polszce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze
1076.												
77		Bolesław pobiwszy Wszewołoda obléga i do poddania się przymusza Kijów Izasława przywraca i sam z woyskiem pozostaie	„ „	„ „	„ „	S. Władysław + 1096.						
78.		Woysko się w Kijowie psuie, w Polszce nieład i zepsucie obyczaiów; niewiara ogarnia żony rozpustuiących po Kijowie rycerzy. Małgorzata z Zembocina żona Mikołaja herbu Strzemie odznacza się wiarą małżeńską. Uwiadomieni rycerze powracaią do domów opuszczaiąc Króla. — Nareszcie Bolesław powraca nieprzestaiąc oddawać się rozpuście;	„ „	„ „	„ „	„ „	Izasław Jan Wszewołod I.	„ „	Nicefor. + 1080.			
79.		Szczepanowski Biskup Krakowski upomina Króla przypatą z kilku poważnemi mężami, grozi, nareszcie naród poburzyć przedsiębierze. Bolesław uniesiony gniewem z zbroynemi wpada do Kościoła na Skałce i tam odprawiaiącego mszą w dniu S. Stanisława (8. Maja) zabiia i rozsiekać każe.										
80.		Uchodzi do Węgier z synem Mieczysławem. Podczas Bezkrólewia Węgrzy dobyli Krakowa, a Xże Wasil na Trembowli spustoszył pogranicze.										
81.	Władysław I. żona Judyta Czes: 2. Zofia Judyta cór: Henryka Cesarza.	Herman na tron zaproszony, iednak pomimo żądania Cesarza Henryka nie używa tytułu Króla. Wysłał do Papieża poselstwo na ręce Lamberta Biskupa Krakowskiego, a niemaiąc tylko dorywczego syna Zbigniewa, poiął za żonę	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	syn Swenona III. S. Kanut + 1086.	Alexy Komnen + 1118.			
82.												Adam Bi: Bremański w tym 11. wieku około 1078 pisał.
83.		Judytę córkę Wratysława Xcia Czeskiego										
84.												
85.												1084. Turcy opanowali Azyą mnieyszą.
86.		„ „ „ „ „ „ „	Wiktor III.	„ „	„ „	„ „	„ „	syn Swenona III. Olaus V. + 1095.				
87.		„ „ „ „ „ „ „	Urban II.									
88												
89.		Mieczysław zbiegły z oycem Bolesławem żeni się z Eudoxyą córką Jarosława w krótce umiera, (podobno struty.)										
90.												
91.		Woyny										
92.		Z Pomorzanami										1091. Maurowie wyganiaią Saracenów z Hiszpanii.
93.		i Czechami, w których Sieciech Hetman dowodzi „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Swiatopełk II.					
94.		ciągną się — Zbigniew do stanu duchownego przeznaczony										
95.		będąc „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	Konrad + Brzetysław II. z Węgierki + 1100.	„ „	„ „	Eryk III. + 1105.			Sieciech Woiewoda Krakowski	
96.		daie się wyprowadzić z Klasztoru Brzetysławowi Czeskiemu i do zmowy na Polskę nakłonić. Władysław koiąc umysły daie Szląsk Zbigniewowi a Glackie krabstwo Bolesławowi synowi prawemu, co dało powód zaraz do woyny, w któréy Zbigniew pobity przy Gople	pierwsza Kruciata.									1096. Jerozolima zdobyta przez Turków.
97.												
98.		Bolesław Królewicz prawy następca dowodzi woyskami przeciw różnym nieprzyiaciołom								Krucyata na Concilium w Clermont ułoż		
99.		Po zgonie Króla, Bolesław miał dostać Ziemię Krakowską, Sandomierską i Szląską a Zbigniew Mazowsze.	Paschal II.									
1100.		„ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	Borzywóy z Swiętopełkiem Polskim							

Wiek dwunasty.

Rok.		Polska.	Papieże	Niemcy	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwecya	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze
1101.		Królewicz Bolesław z Połowcami na plondrowanie Polski połączonych zwycięża										
2.	Bolesław III. Krzywousty 1. Żona Zbisława X. Kijowsk. 2. Salomea Bergen.	Po śmierci oyca Władysława w Płocku 5. Marca zarzątey tron obeymuie. Świętopełka wtargnąwszy na Ruś w kilku bitwach pokonawszy do pokoiu zniewala, a potem córkę Zbisławę w 4. stopniu krewną za dyspensą z Rzymu przez Baldwina Biskupa Krakowskiego 16. Listopada zaślubia.										
3.		Zbigniew Czechów, Morawców i Pomorzan przeciwko Polszce podburza.										
4.		Bolesław udaie się przeciw Pomorzanom, a Żelisława Hetmana na Morawców wyprawia, który kray pustoszy i Świętopełka zwycięża. Król zaś niepomyślnie Kołobrzeg oblega; od Pomorzan naprowadzonych od Zbigniewa na polowaniu napadnięty osobistą walecznością życie ocala. Świętybora Pana pomorskiego z więzienia uwolnia. Napaść ta na Bolesława poprzedzona									Żelisław Hetman.	1104. Zakon Kawalerow S. Jana, poźniey Rodyski, na ostatek Maltański.
5.												
6.		zdradziecką zgodą ze Zbigniewem, miała mieysce w roku następnym 1106. „	„ „	Henryk V. + 1125.								
7.		Skarbimir Woiewoda Krakowski woiuie Pomoranią. Król wróciwszy z Morawdobywa Kołobrzeg, Wollin, Kamin i Kozlin, poźniey Szczecin i Czarnków, którego Pan, Gniewomir, przyimuie wiarę i do posłuszeństwa z Pomeranią wraca.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Miłotay. + 1135.			Skarbimir W.da Krakowski.	
8.		Król złożywszy radę, postanawia Zbigniewa wygnać z Kraiu; bierze Kalisz, Zgrzyce, Spicimierz, wypłasza z Gniezna — Upokorzonemu przebacza, lecz niewdzięczny naprowadza dzicz Prusaków którzy dwukrotnie pobici przy Uściu i Wollinie.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Ludwik VI. (le gros). + 1137.		
9.		Prusacy i Pomorzanie na nowo podburzeni przez Zbigniewa potężnie zbici pod Nakłem. — Cesarz Henryk V. ciągnie przeciwko Królowi, oblega Głogów uporczywie broniony. — Cesarz chce pokoiu, Król wysyła Skarbka Habdanka (aurum auro) zrywa się na nowo; Cesarz ustępuie ku Wrocławiowi przegrywa bitwę na Psim polu, ucieka. Król prowadzi do Czech Borzywoja,	„ „	„ „	Władysław I. Swiętochny + 1125.							
10.		iedzie do Bamberga, godzi się z Cesarzem i krewną iego Agnie: synowi Władysł: zaślubia									Marcin Gallus historyk żył od 1110.—1135. pisał 825— 1118.	
11.		iedzie do Jerozolimy										
12.		„ „ „										
13.		„ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	Stefan II. + 1131.						
14.		bierze Glac i Sobiesława do dziedzictw w Czechach wprowadza	„ „	„ „	„ „	„ „	Włodzimirz II. Monomach. + 1126.					
15.		Powtorna wyprawa do Czech, zgoda Xiążąt na brzegu rzeki Nissy. Sobiesław zaspokoiony.										
16.		Zbigniew obłudnę zmyśliwszy pokorę wraca — od żołnierzy zabity.										
17.		Skarbimir zamierzaiący bunt, uwięziony i oślepiony.										
18.		Świętopełk rządca Królewski w Pomeranii podnosi bunt, z Prusakami	Gelazy II. + 1119.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Jan Komnen. + 1143.			1118. Templaryusze
19.		i Pomorzanami zwyciężony, poddaie się w Nakle. „ „	Kalixt II. + 1124.									
20.		niewierny wznawia woynę — Wyszogród i Nakło dobyte,										
21.		wyprawa Duńska, z Miłotajem Duńskim podbiia Lutyków.										
22.		Zamieszki na Rusi Wołodara. — Wołodar Xiążę Przemyski pochwycony,									Piotr Dunin rządca Wielkiey Polski. potem Wrocławski	1122. Concili Lateranskie
23.		wyprawa na Ruś dla przywrócenia na Xięstwo Włodzimirskie Jarosława wygnanego przed trzema laty, przez Włodzimierza Kijowskiego. Wołodara wypuszcza.										
24.		Pomorzanie nawróceni. Po zaspokoieniu Pomeranii, woyna Czeska „	Honory II. + 1130.									
1125.		i Ruska z Wołodarem. Do Czech wysłane posiłki Sobiesławowi, Król sam udaie się na Ruś i zwycięża pod Wilichowem. Bitwa ta wygrana, a zgoda w Czechach zakończyły woynę	„ „	„ „	Sobiesław + 1140.	„ „	Mścisław + 1132.					Kozmas Prazki Jędrzy Bamberg Krks pi 1125.

Wiek dwunasty

Rok.	Polska		Papieże.	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwe.	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Woiewodowie i urzędnicy w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze
1126.		Nastąpiły lata spokojne, w których Bolesław										
27.		zaymował się sprawami wewnątrz kraiu,										
28.		urządzał Klasztory										
29.		i odwiedzał groby S. Idziego we Francyi										
30.		i S. Stefana w Węgrzech. „ „ „ „ „	Innocenty II. + 1143.									
31.		W tym roku wszczęły się nowe niepokoie na Rusi, do których się i Węgrzy wdaiąc, dawną przyiaźń nadwątlili. Bela sprzymierzył się z Leopoldem Austryackim Margrabią i Sobiesławem X^m^ Czeskim, w woysku zaś Bolesława między Rusinami Borysa ukryć polecił zdradę. Przyszło do bitwy nad rzeką Saio, w którey Król od Rusinów Haliczanów odstąpiony, pobity o mało nie dostał się w niewolą. Wszebor Woiewoda Krakowski dotąd zawsze mężny opuścił Króla, za co gdy mu kądziel i wrzeciono w zaięczą skórkę obszyte przysłał, ze wstydu się obwiesił na powrozie od dzwonu	„ „	„ „	„ „	Bela II. Ślepy + 1141.					Wszebor W^da^ Krakowski	
32.		„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	2. syn Monomacha Jaropełk II. + 1138.					
33.		Węgry i Czechy przeciw Królowi. Morawy niszczy i do Elby się posuwa										
34.		zwyciężaiąc.										
35.		idzie do Merseburga, gdzie go Cesarz na rycerza pasuie „ „	„ „	„ „	„ „	„	„ „	Eryk IV. + 1139.				
36.		Wiślica zdradą oddana Rusinom, za co Król Xięstwo Włodzimierskie										
37.		pustoszy. — Pokóy z Czechami w Glacu	„ „	„ „	„ „	„	3. syn Monomacha Wiaczesław.	„ „	„ „	Ludwik VII. le jeune + 1180.	Mateusz Cholewa Biskup Krak. historyk + 1166.	
38.		Po całoroczney chorobie w Płocku umiera w roku następuiącym podzieliwszy Kray między synów.	„ „	„ „	„ „	„	Wszewołod II. Olgowicz + 1146.					
39.	Władysław II. Żona Agnieszka córka S. Leopolda Marg: Austryackiego.	dostał ziemię Krakowską, Sieradzką, Łęczycką, Szląsk i Pomeranię. Bolesław III. Mazowsze, Kujawy, Ziemię Dobrzyńską i Chełmską. Mieczysław starym nazwany, Wielkopolskę. Henryk. Ziemię Sandomierską i Lubelską. Kazimierz II. nic — dwuletni.	„ „	Konrad III. Hohenstaufen + 1152.	„ „	„	„ „	Eryk V. do 1147.				1139. Concilium Lateran. 2e.
40.		„ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	Władysław II. + 1174.						1140. Ustanowienie Woiewody Krakowskiego	
41.		Zamiar posiądzenia całego Państwa z Cesarzem ułożony z namowy żony zaczął wykonywać, w brew woli ziazdu czyli rady odbytey	„ „	„ „	„ „	syn Gejza II. + 1161.						
42.		w Krakowie, ruguiąc braci z dzielnic. Te gwałty za pomocą obcych oburzyły naród; na czele stanęli Jakób Swinka Arcybiskup Gnieźnieński i Wszebor W^da^										1142. Abelard + Imenus. Gratyan.
43.		Sandomierski, lecz nareszcie pokonani pomimo odniesionych korzyści nad Pilicą.	Celestyn II. + 1145.	„ „	„ „	„	„ „	„ „	Manuel Komnen do 1180.			
44.		Władysław za żart i na uspokoienie złośliwey żony, Piotra Dunina na Skrzynnie oślepić i języka mu urżnąć każe. Starożytni kronikarze dodaią że cudownym										
45.		sposobem tenże Piotr mowę i wzrok odzyskał. Duchowieństwo domaga się klątwy u Papieża.	Lucius II. + 1146.									
46.		Wygnani z dzielnic Xiążęta młodzi, zamknęli się w Poznaniu „	Eugeniusz III. + 1153.	„ „	„ „	„	Igor II. dni 14. Izasław. Moskwa założona + 1157.					
47.		Władysław obiąwszy ich dzielnice oblega ich tamże. Tymczasem Papież niepotrzebuiąc więcey Cesarza Konrada przyrodniego brata Królowey,	„ „	Druga Kruciata pod przywództwem Cesarza.	„ „	„	„ „	„ „	„ „	na Krucyatę z Konradem.		
48.		wyrzeka klątwę. Jakób Swinka Arcybiskup sam do obozu przyieżdża i klątwę na Władysława i żonę iego ogłasza. Tym czasem zebrani przychylni Xiążętom pospieszyli na odsiecz; za danym znakiem wypada razem i załoga Poznania, a uderzywszy na woysko Królewskie, zupełną klęskę zadaie. — Władysław ucieka do Czech i do Niemiec. Agnieszka żona broni Krakowa.	„ „	„ „	„ „	„	„ „	Swenów IV. do 1157.				
49.	Bolesław IV. Xe Mazowiecki.	Kędzierzawy, na ziezdzie Krakowskim Monarchą ogłoszony.										
50.	1. żona Anastazya cór: Włodzimierza na Haliczu. 2. Helena X^a^ Ruska.	Cesarz żąda exkomuniki duchowieństwa, a sam woyną grozi. Papież zsyła Grzegorza Kardynała, ale duchowieństwo klątwy nie przyimuie; Cesarz nie ma sił przeciwko Polsce, ale wzywa Bolesława do Merseburga; Bolesław obiecuie lecz nie dopełnia.										

Wiek dwunasty.

Rok.	Polska.	Papieże.	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania, Szwe.	Cesarstwo wschodnie.	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polsce.	Kultura powszechna, zdarzenia ważnieysze.
1151.	Władysław drugi poymuie za żonę Anastazyą córkę Włodzimierza Xiążęcia na Haliczu, a brat iego Mieczysław siostrę iey Eudoxią.										
52.	Śmierć Konrada przecięła drogę do powrotu Władysławowi, z innych atoli powodów, a nayprawniey przez chęć rozszerzania władzy, chciwy sławy Fryderyk Rudobrody Cesarz, o woynie z Polską myślał, lecz ią nadal (do 1157) odłożył. Henryk X.ze Sandomirski udaie się do Jerozolimy i tam przez rok walczy.	„ „	Fryderyk Barbarossa +1190.								
53.	„ „ „ „ „ „	Anastazy IV.									
54.	„ „ „ „ „ „	Hadrian IV.	„ „	„ „	„ „	Rościsław wypędzony od Jury Dołgoruki I.					
55.											
56.											
57.	Fryderyk rudobrody, domaga się powrotu Władysława, iuż powtórnie ożenionego z niemką córką Alberta Niedźwiedzia Marg: Brandeburgskiego i zapłacenia daniny. Odmowione na obadwa żądania odpowiedzi przyspieszaią woynę. Cesarz przechodzi Odrę, bije woyska Polskie, którymi nie tak iak Oyciec umiał dowodzić, i do pokoiu w Kargowie przynagla; którego poniżaiące warunki lubo Bolesław owczasowym zwyczaiem zaprzysiągł, lecz niespełnił, albo raczey spełnić nie mógł; albowiem sam w sprawach całey Monarchii dotyczących, bez ziazdu w Krakowie Xiążąt innych dzielnic, stanowić niemiał prawa.	„ „	„ „	„ „	„ „	Andrzey Juriewicz przeniosł się z Kijowa do Włodzimierza, gdzie założył stolicę Xstwa Suzdalskiego	Waldemar I. Wielki. +1181.				
58.											
59.	Władysław II. umiera w Altenburgu „ „ „	Alexander III.									
60.											1160. Beniamin z Tudeli.
61.	„ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	syn Gejzy Stefan III. +1172.						
62.											
63.	Synowie Władysława; Władysław wysoki na Wrocławiu, Mieczysław na Raciborzu otrzymuią udzielność, za dobrowolnem ustąpieniem wszelkich innych praw do dzielnic. W tym czasie Słowiańszczyzna nad niższą Elbą i Odrą przechodzić zaczęła w ręce niemieckie i duńskie.										
64.	Pogaństwo pruskie napada Polskę; Bolesław przymusza ich do Wiary w którey atoli nietrwaiące wpadaią do Polski łupiąc.										1164. Piotr Lombard. Trubadurowie. Minnesänger.
65.	Mazowsze i Kujawy.										
66.											1166. w Montpellier szkoła prawa.
67.	Wyprawa na Prusaków, na zasadzkę wprowadzony X.ze Henryk Sandomierski, ginie.										
68.	Ziemie Sandomierska i Lubelska oddane Kazimierzowi.										
69.											1169. Turcy Egipt zdobywaią.
70.	Fakcia na czele którey był Jaxa z Miechowa (fundator kanoników tamże) powstaie p/o. Bolesławowi i tron Kazimierzowi ofiaruie. On tey ofiary nie										
71.	przyimuie i malkontentów upomina. Co skutkuie i Kray się sam uspokoia.										
72.											
73.	Bolesław zapisawszy synowi Leszkowi dziedzicznie Mazowsze i Kujawy wyznaczaiąc opiekunem Kazimierza, umiera 23. Października.										
74.	Mieczysław III. stary z kolei następstwa obiąwszy rządy, rozpoczął ie od gwałtów okrucieństwa i niesprawiedliwości. Sam do złego skłonny.	„ „	„ „	Sobiesław II. wygnany 1178. +1187.							Helmold Kronikarz pi 1173. ok.
1175.	Żona 1. Elżbieta Węgierka. 2. Eudoxia Ruska. 3. Adelaida Lewen.	„ „	„ „	„ „	„ „	Michał I. Juriewicz obrany.					

Rok.	Polska.	Papieże.	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwecya	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze.
1176.	przybrał do boku swego radę, którey przywódzcą był Kotfiz Sas; ten postanowił po ziemiach służebników szpiegów, wówczas nazywanych Canes venatici.										
77.	Gedeon Getka nie mogąc dłużey cierpieć krzywd ludu, napomniał Monarchę; ten go na wygnanie wskazał. Krzywda Biskupa poburzyła umysły, połączyło się z nim wielu pod Stefanem Woiewodą Krakowskim. Gedeon wysłany do Sandomierza ofiarował koronę X[cia] Kazimierzowi — który ią po namyśle przyiął.	„ „	„ „	„ „	„ „	Dymitry Wsewołod III. niezgody między xiążętami. — Kijów wiele razy wydzierali sobie. Haliccy i Włodzimirscy nazywaią się wielkiemi xiążętami. —					
78.	Kazimierz II. żona Helena, Ruska. Sprawiedliwy — Mieczysław chce odzyskać utraconą władzę, lecz syn własny Otton podnosi bunt, i Wielkopolska z Pomeranią poddaią się Kazimierzowi.	„ „	„ „	Fryderyk. + 1190.							
79.	Ruś i Szląsk zaspokaia, sprawiedliwość przywraca, wiele złych zwyczaiów znosi.	„ „	„ „	„ „	„ „	Roman syn Mścisława opanowywa Halicz.	„ „	„ „	Filip August 15. letni pod opieką X[cia] Flandryi. + 1223.		Concilium Lateranskie, uchwaliło krucyatę p[rzeci]w Albigensom i Wodyjczykom.
80.	Ziazd w Łęczycy przeznacza, który pierwszem zebraniem prawdziwem nazwać można.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Alexy Komnen. + 1183.			
81.	Gnieżno odzyskuie, „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	syn Waldemara. Kanut VI.				
82.	do Halicza Mścisława przywraca. Brześć, Włodzimierz i Przemyśl zaymuie — Zwycięztwo pod Haliczem.	Lucius III. + 1185.						Komnen.			
83.	Mieczysław wyłudziwszy na Leszku zapis Mazowsza, chce rządzić. Czem zrażony	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Andronik. + 1185.			
84.	Leszek, Kazimierzowi dzielnicę oddaie.										
85.	Cystersi zaprowadzeni z Burgundyi do Jędrzeiowa; utrzymuią niektórzy że przyszli ieszcze 1140. Pierwszy z Polaków został Cystersem po złożeniu Biskupstwa Wincenty Kadłubek około 1213.	Urban III. + 1187.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Izaak Anioł + 1195.		1185. Cystersi z Burgundyi sprow: w Jędrzeiowie osiedli.	
86.											
87.	Włodzimierz Jarosławowicz zbiegły z więzienia z Węgier, niepokoi Polskę i Węgry; Mikołay Woiewoda Krakowski gromi go. Król mu przebacza i Halicz iako lenność Polską w dzierżenie oddaie.	Grzegórz VIII. + 1187. Klemens III. + 1191.									
88.			3[cia] krucyata.								Saxo Annalista w tym czasie pisał.
89.	Synod w Krakowie. Przysłany od Papieża Malebranka dla pobudzenia do woyny krzyżowey, z podarunkami tylko odieżdża.		syn Barbaroffy.								
90.	Kraków podżegany od Mieczysława, gdy Kazmierz na Ruś się udał, podnosi bunt, i bramy mu otwiera; tylko Pełkowie Arcybiskup i Woiewoda zamykaią się, przed	„ „	Henryk VI. + 1197.	Konrad II. + 1191.							
91.	nim w zamku. Król tymczasem wraca, Mieczysław pierzcha, a Bolesław syn zamek drewniany poddaie. Mieczysław się godzi, i na swey dzielnicy przestaie	Celestyn III. + 1198.	„ „	Wacław II. 1/4. Brzetysław III. + 1195.							
92.	Prusaków i Jadźwingów naiazdy powściąga. — Podlasie obeymuie.									Kadłubek hist: pisał do 1220. + 1223.	
93.	Z Węgrami zawiera zgodę, aby iak dawniey tak i teraz góry Tatry były granicą obu narodów. (w starey wsi na Spiżu) w krótce umiera zostawuiąc synów Leszka i Konrada.										
94.	Leszek biały żona Grzymisława, ruska. dla białych włosów tak nazwany; za staraniem Pełków braci obrany, pod opieką matki Heleny i Mikołaia Pełki Woiewody Krakowskiego.										
95.	Mieczysław stary wznowiwszy pretensie z orężem w ręku, pobity od Mikołaia Pełki nad Mozgawą. Goworek Woiewoda Sandomierski od niego znienawidzony.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Alexy Anioł. + 1203.		Goworek W[oiewo]da Sandomierski	
96	„ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	syn Beli Emeryk. + 1204.					Mik. Pełka W[oiewo]da Krakowski Hetman.	
97.	„ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	Przemysław Ottokar Król + 1130.							
98.	Goworek ustępuie z Kraiu „ „ „ „ „	Innocenty III. + 1126.	Otton IV saski obrany. + 1212.								
99.	Helena utrudzona ustępuie Mieczysławowi Krakowa i przenosi się z synem do Sandomierza.	Ita Inkwizycya.									
1200.	Mieczysław przyrzeczeń nie dotrzymuie									Bogufał his: pisał do 1250. + 1253.	

Wiek trzynasty.

Rok.		Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwec:	Cesarstwo wschodnie	Francya	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna. zdarzenia ważnieysze.
1201.		Mikołay Woiewoda przywraca Leszka, od X.ej Heleny przeciw nienawidzany i na wygnanie skazany, sam wiezdza do Mieczysława i drogę do powrotu trzeciokrotnie ułatwia, lecz										
2.		umiera, pochowany w Kaliszu. Po smierci iego żądano Leszka, lecz Woiewoda Mikołay kładł warunek oddalenia Goworka, czego Leszek odmówił i sam przyzwolił	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Izaak Anioł			
3.		na Władysława Laskonogiego. „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Waldemar II. do 1242.	Alexy IV. V.			
4.	Władysław III. syn Mieczysława star:	laskonogi. Upadała potęga przez podziały, a na Rusi Roman usiłował wydobyć się z podległości Polszcz. i samowładztwa w Rusi zapragnął. W Polszczę aż pod Sandomierz się zapędzał,	„ „	„ „	„ „	Władysław III. pod opieką						
5.		lecz przez Krystyna Woiewodę Płockiego zwyciężony pod Zawichostem 19. Czerwca ginie. Klęska iego otwarła drogę do Rusi Litwinom.	„ „	4a Kruciata	„ „	Andrzey II. + 1235.	„ „	„ „	Łacinnicy. Baldwin Tro: Laskaris w Azyi Henryk.		Krystyn W.da Płocki	
6.		Zaysta z duchowieństwem i przywiązanie do potomstwa Kazimierza II. osmieliły Krakowianów pod przewodem Pełki Biskupa do wypowiedzenia posłuszeństwa Władysławowi, a przywołania Leszka, który iednak dopiero po smierci										
7.	Leszek biały po raz drugi.	Woiewody Mikołaia ziechał do Krakowa. Dział czyni z bratem Konradem Xięciem Mazowieckim. Siostrę za Kolomana Królewicza Węgierskiego wydaie.	„ „	Filip zabity od Witelsbacha.								Saxo Grammatyki pisał około 1208. kron:
8.		„ „ „ „ „ „ „ „	„ „	Otton IV.								1209. Pisma Arystotelesa potępione na Concilium w Paryżu.
9.												
10.											1210. Ustanowienie Wdow Zezyckich.	1210. Franciszkanie.
11.												
12.		„ „ „ „ „ „ „	„ „	Król Sycylii Fryderyk II. + 1250.	„ „	Jurgi II. Wszewołodowicz.						
13.												
14.		Koloman z Salomeą córką Leszka koronowany przez Arcybiskupa Strygońskiego, w assystencyi Biskupów Węgierskich i Polskich.										
15.		Mścisław Węgrow i Polaków poraża, Kolomana z żoną więzi w Torczku nad Twercą; innych Xiążąt Ruskich, tudzież Litwinów i Jadźwingów podburza, których razem Subisław Kasztelan Sandomierski zwycięża i Wodzów w niewolę bierze.									Subisław Kasz: Sandomierski.	1215. Dominikanie 1215 Magna Charta Angiel.
16.		„ „ „ „ „ „ „	Honory III. + 1227.	„ „	„ „	Konstanty Wszewołodowicz	„ „	„ „	Piotr. Kurtenay.			
17.		Konrad Xiąże Mazowiecki tylokrotnego pogromu Rusinów, Prusaków, i Litwinów, oślepia i traci z przyczyny Jana Czapli prałata Płockiego i faworyta potem Prusacy i Jadźwingowie ośmieleni napadaią, samych Kościołów 250. burzą, ziemię Chełmińską pustoszą i aż pod Płock się podsuwa.	„ „ „ „	„ „ „ „	„ „ „ „	„ „ Jurgi III. Wszewołodowicz	„ „	„ „	Robert Kurtenay.			
18.		Konrad na woiowanie pogaństwa funduie, braci Dobrzyńskich na wzor Kawalerów Inflantskich, i dobra Cedelice im nadaie z zamkiem w Dobrzyniu.										
19.												
20.												
21.												
22.		Krzyżaków sprowadza. „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	napad Mongolskich Tatarów pierwszy.	„ „	„ „	Jan Dukas.			
23.		Odonica synowiec Władysława Laskonogiego i Swiętopełk, rządca Pomorza.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Ludwik VIII. Lwie serce.		1223. Początki 1.szey Inkwizycyi
24.		gdańskiego knowali niepokoie w Wielkiey polszcze.										
25.		Swiętopełk zamierzył nawet zrobić się niepodległym. „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Teodor II.			

Wiek trzynasty

Rok	Polska	Papieże	Niemcy	Czechy	Węgry	Moskwa	Dania Szwecya	Cesarstwo wschodnie	Francya	Wojownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze
1226.	Landisberg Krzyżak przysłany od W. Mistrza Henryka de Salza osiadaw wybudowanym nowym zamczku i nazwanym Vogelsang.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Ludwik IX. święty. + 1270.		
27.	Leszek dla naradzenia się nad postępkiem Swiętopełka i uśmierzenia go, zgromadza Panów radnych do Gąsawy, lecz tam od tegoż Swiętopełka (starosty Pomorskiego) i Odonicza zabity. — Ze syn iego starszy	Grzegorz IX. + 1241.									Gengiskan burzy Państwo Saracenów. 1227.
28.	Bolesław wstydliwy V. miał tylko lat sześć, przeto ubiegali się o opiekę a z nią rządy, Konrad X[c] Mazowiecki stryj, i Henryk X[c] Wrocławski brodatym nazywany, brat stryjeczny, który ubiegł Kraków, a mając po sobie Marka Kraź: i Pakosława Sando: W[dow], niemniey matkę Grzymisławę, pobił Konrada nad Skałą i pod Wroiszem. Rozumiejąc się bespiecznym odesłał wyska na Szląsk: tymczasem Konrad wpadłszy poymał Henryka w Spytkowicach podczas mszy w Kościele. Żona S. Kunegunda, Kr. Węgier:	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Baldwin II. do 1257.			
29.	Xiążęta Wielkopolscy kłócą się i biią między sobą. — Xiąże Opolski przywłaszczył sobie Ziemię Wieluńską.	Stły Inkwizycyi ustalenie.									Sta Inkwizycya oddana Dominikanom.
30.	W tym roku rozpoczęły się woyny Krzyżaków, dla nawracania Prusaków, trwaiące aż do roku 1283. to iest: lat 53. z różną szczęścia koleią.	„ „	„ „	Wacław III. + 1253.							
31.											
32.											
33.											1233. w Tulużie szkoła wyższa potem Uniwer: & Żupy solne w Wieliczce odkryte
34.	Bolesław z matką ucieka z Sieciechowa gdzie go Konrad więził, do Henryka brodatego na Szląsk; Henryk go wspiera i Henryka przemaga.										
35.	Niebyło „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	Bela IV. + 1275.						
36.	iednak pokoiu między Xiążętami wszystkich dzielnic Krzywoustego,										
37.	dopiero bądź obawa potężnych Tatarów, bądź wycieńczenie domową woyną, nakłoniło do zgody za pośrednictwem Sta Jadwigi żony Xięcia Henryka Wrocławskiego w Płocku zawartey, w moc którey										
38.	Bolesławowi dozwolona wolność wybrania sobie opiekuna. Wybrał przeto Henryka, lecz ten gdy niedługo umarł, Bolesław sam panować zaczyna,	„ „	„ „	„ „	„ „	Jarosław II. Wszewołodowicz.					
39.	poiąwszy za żonę córkę Beli IV. Króla Węgierskiego Sta Kunegundę. Konrad Czaplę prałata powiesić kazał, za co później Łowicz daremdał Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu.										
40.											
41.	Tatarzy Mongołowie pod Wodzem Baydarem pustoszą Polskę aż pod Kraków: Włodzimierz Woiewoda Krakowski poraził ich pod Turskiem, lecz pod Chmielnikiem pobili Tatarzy, Kraków spalili i pod Łęczycę się zwróciwszy Wrocław palą. Bolesław uieżdża do Węgier. Pod Lignicą stoczoną bitwę w którey Henryk X[c] Wrocław: syn brodatego ginie. Gdy Tatarzy wróćili, wrócił także Bolesław.	Celestyn IV. + 1243.								Bogufał bis: Biskup Pozn: + 1253.	
42.	„ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	syn Eryk VI. zabity od brata				
43.	Konrad zbity pod Suchodołem. — Swiętopełk upokorzony.	Innocenty IV. + 1254.									
44.	ciągle wichrzy Konrad										
45.	i naieżdża										
46.	Małopolskę. Zwycięża pod Karyszewem,										
47.	aż do śmierci w tym roku zaszłey. „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Świętosław III.					
48.	Swiętopełk na nowo się porywa „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Michał Jarosławowicz.			5ta Krucyata.		1248. Kopalnie w Olkuszu odkryte.
49.	„ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Andrzej Jarosławowicz.	zabóyca brata Abel, + 1253.				
50.	Niezgody między XX: Szląskiemi daią porę Margrabiemu Brandeburgskiemu z domu Anhalt wydarcia Lubusza i na odrywkach od Wielkiey polskiey utworzenia nowey Marchii.	„ „	Konrad IV. ostatni z domu Hohenstaufen.								

Wiek trzynasty.

Rok.	Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwecya	Cesarstwo wschodnie.	Francya.	Woiewodcy i uczeni w Polsce.	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze.
1251.	Ziemię Wieluńską powrócone Xiążętom Wielkopolskim. „	„ „	„ „	„ „	„ „	Alexander I. Newski Jarosławowicz.					
52.	Synowie Mendoga podbiiaią Xięstwa, Połockie, Witebskie, i Nowogrodzkie.										
53.	Krzyżacy gruntuiąc pretensią na pozwoleniu Papiezkim podbiiania niewier-	„ „	„ „	Przemysław III. Ottokar. +1278.	„ „	„ „	Krzysztof.				1253. Sorbonna w Paryżu ufundowana.
54.	nych, nie tylko ziemie Pruskie zagarniaią, ale do Podlasia wpadaią	Alexander IV.	Konradyn syn Konrada ścięty w Neapolu.								
55.											
56.	Swiętopełk Pomorski do zgody zniewolony oddaie Nakło — Jadźwingowie się z Litwą i Polską napadaią.	„ „	Imperium w zamieszaniu.								1256. Augustyanie
57.	Litwa niszczy Mazowsze — Bolesław nadaie prawa Teutońskie czyli Szredzkiemi nazywane, miastu Krakowowi.	„ „	Wilhelm Hrabia Holandyi.								
58.	„ „ „ „ „ „ „	„ „	Alfons Król Kastylii.								
59.	„ „ „ „ „ „ „	„ „	Ryszard Królewicz angielski	„ „	„ „	„ „	Eryk VII.	Jan Laskaris			
60.	Mendog Król Litewski woinie Krzyżaków — Tatarzy z którymi się i Rusini łączyli napadaią, zniszczywszy Klasztory panien, pierwszy w Zawichoście, Benedyktynów na Łysey górze; spustoszywszy Sandomierz, Skaryszew, spaliwszy i wyciąwszy Kraków, z łupami i niewolnikami powracaią za Dniepr; daią początek Kapczackiey hordzie i Krymskiemu Chanatowi. — Bolesław chroni się do Węgier a powróciwszy po ustąpieniu Tatarów, Kraków odbudowywać poczyna i nadane prawa Teutońskie potwierdza. Żupy solne w Wieliczce i Bochni staraniem Sᵗᵉʲ Kunegundy urządzone.							Michał Paleolog +1282.			
61.	„ „ „ „ „ „ „ „	Urban IV. +1265.									
62.											
63.	Mendog od swoich pod Dowmandem i Żmudzinów pod Strojnatem zabity.										
64.	Bolesław ruszywszy pospolite zebranie Jadźwingów wytępia. Od roku tego, aż do 1300. Tatarzy zaczęli i ciągle niszczyli Ruś. — Przywiley żydom nadaie.	„ „	„ „	„ „	„ „	Jarosław III. Jarosławowicz.					przywiley żydom dany 1264. przez Bolesława X. Kaliskiego
65.	Bolesław następcą swoim wyznacza Leszka Czarnego, X.ᵃ Sieradzkiego.	Grzegorz X. +1276.								Piotr W.da Krakow.: Szreniawa Jan — Sandomierski	
66.	XX.ᵗᵃ Wielkopolscy z Brandeburczykami, a Mazowiecy i Kujawscy z Litwą Prusakami, a nawet Krzyżakami woiuią. — Piotr Woiewoda Krakowski zwycięża Swarnona X.ᵃ Ruskiego z Litwinami pod Piątą. 19. Czerwca.										
67.											
68.											1268. Konradyn.
69.	„ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Filip III. le hardi. +1285.		
70.										Milotay Archid. Krak.: Rektorem w Padwie 1271.	
71.	Paweł z Przemankowa Biskup Krakowski, za zmowy z Litwinami wzięty z woli Bolesława, przez Ottona i Żegotę Toporczyków, i w Sieradzu osadzony: przez wpływ atoli duchowieństwa na słabego Bolesława, uwolniony i obdarzony, a Toporczykowie przez miesiąc uwięzieni, gdy zostali wypuszczeni, z obawy Biskupa wynoszą się z kraiu.									Martinus Polonus (Strepus Strzępa) Kronik. +1278 Dominikan Nominat Arcybiskup Gniezn.	
72.	Mściwy Biskup, zawiązuie rokosz przeciwko Bolesławowi do którego się	„ „	„ „	„ „	„ „	Wasili I. Jarosławowicz					
73.	czepia część szlachty i ciągnie ku Szląskowi, lecz napadnięty i zbity od wiernych Monarsze pod Boguczynem; w tey bitwie między rodakami polegli Włodzimierza Woiewody Krakowskiego syn, Swiętosław i Racibór Kasztelan Łukowski rokoszanie; Biskup niegodziwy niesyty zemsty, i rozlewu krwi bratniey, naprowadza Litwinów Żmudzinów i Prusaków którzy straszne morderstwa i spustoszenia zrządzaią w Lubelskim	„	Rudolf Habsburg. od niego początek domu austryackiego. +1291.							1273.+ Baszko Kronik.: Archidyakon Poznań: Strzempski Marcin Kroni: Arcybiskup czyli Strzępa nazywaiący naogół Marcin Polak +1278.	
74.	Konrad Mazowiecki syn zabitego Ziemowita pomścił się na Litwie i Prusakach spustoszeniem Polesia i Prus.										
75.	„ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	Stefan V. +1278.						1275. Rudolf Habsburg Imper:

Wiek trzynasty

Rok.		Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania, Szwec.	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polsce.	Kultura powszechna, zdarzenia ważnieysze
1276.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	Innocenty V. Adryan V. Jan XXI.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Dymitry Alexandrowicz.					
77.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	Mikołay III. +1280.									
78.		Woyna Bolesława Kaliskiego z Brandeburczykami. 〃 〃	〃 〃	〃 〃	Otokar zabity	Władysław IV. +1290.						
79.	Leszek VI. Czarny	— po śmierci Bolesława wstydliwego w Grudniu — leży w Krakowie										
80.	żona Gryffina, ruska	Zwycięztwo pod Goślicami nad Lwem Xm Ruskim, przez Warsza Kasztelana i Piotra Woiewody Krakowskiego.									Warsz Kasztelan Krakowski	
81.		Oblężenie daremne Wrocławia. 〃 〃 〃 〃 〃	Marcin IV. +1285.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Andrzey III. Alexandrowicz.					
82.		Zwycięztwo nad Litwinami pod Lublinem.										1282. Albertus M. + Roger Bakon + w Nieszpory Sycylijskie
83.		Zatargi z Xm Mazowieckim otwieraią Litwinom drogę do nowych napadów.	〃 〃	〃 〃	Wacław II. Czeski i Polski +1305.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Andronik Paleolog. ↄ 1293.			
84.												
85.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	Honory IV. +1287.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Filip IV. le Bel. +1314.		
86.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Eryk VIII. do 1321.				
87.		Tatarzy wpadaią do Polski; Leszek ucieka do Węgier. — uprowadzaią samych panien 21000. — Głód i powietrze										
88.		Powróciwszy z Węgier naciera pospolitem ruszenie przeciwko Konradowi Xięciu Mazowieckiemu. — Sami tylko Sieradzanie wystąpiwszy, pobici, pod Mateuszem z Kalinowy, herbu Zaremba, dowodzącym niemi.	Mikołay IV. Franciszkan +1293.									
89.		Umiera bezdzietny — leży w Krakowie; śmierć iego sprowadza [illegible] zamieszanie. — Ubiegali się o panowanie.										
90.		Bolesław Xiążę Mazowiecki i Henryk IV. Xiążę Wrocławski	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Andrzey III. +1300.						
91.		Henryk Xe Wrocławski i Władysław Łokietek Xe Sieradzki 〃	Koniec krucyat 〃 〃	Adolf I. de Nasau zabity od Alberta Habsburga syna Rudolfa.								
92.		Przemysław Xe Poznański i Wacław II. Król Czeski który Sieradzkie spustoszył.										
93.			Celestyn V odstąpił									
94.		Tatarzy i Litwa wpadaią do Polski a Krzyżacy do Mazowsza, wśród tylu klęsk przekonano się o potrzebie ziednoczenia sił. W tym celu obrzyli Królem	Bonifacy VIII. + 1303.									
95.	Przemysław I. 1. żo: Ludgarda 2. d Ryxa.	Koronowany w Gnieźnie przez Arcybiskupa Jakóba Swinkę. Panował tylko siedm miesięcy. Zabity w Rogoźnie od Margrabiów Brandeburgskich.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Andronik Michał + 1320.			
96.												
97.	Władysław IV. Łokietek żona Jadwiga sio: Przemysława	skwapliwie obrany, lecz gdy woysko rozpustne zaczęło tłoczyć się po dobrach, Andrzey Biskup Poznański rzucił klątwę na Króla, z czego korzystaiąc zmianom przychylni, wzmogli niechęć w Wielkopolanach, którzy ze-										
98.		brawszy się w Poznaniu, ogłosili Wacława Czeskiego Królem Polskim, a Cesarz Albrycht niby to maiąc prawo rozkazywać w Polszcze, wybór ten potwierdził. Przyczyniła się nie mało do tego czynu, bitwa którą	〃 〃	Albert X. Austryi zabity 1308.								
99.		Łokietek przegrał przeciwko Bogusławowi IV. Pomorskiemu między Bytowem i Rugenwaldem, po którey prosić o pokóy był zmuszony.										
1300.	Wacław. 1. żona Judyta austrya: 2. Ryxa córka Przemysława	Nowy Król zaięty był więcey zabieraniem miejsc Łokietkowi uległaiących, niż odporem napaści na kraj. Lew Xiążę Ruski ziemię Sandomierską, a Litwa ziemię Dobrzyńską pustoszyli bez przeszkody. — Powietrze i obawa Cesarza Alberta wypłoszyła Króla z nową żoną Ryxą do Pragi.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Wacław ustąpił 1303.					1300. Ustanowienia Generału Wielkopolsk.	

Wiek czternasty

Rok.		Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwe.	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Wojownicy i mężni w Polszcze	Kultura powszechna. zdarzenia ważniejsze.
1301.		Polskię rządzą Namiestnicy: Mikołay X.ę Opolski Małopolskię — Fryszląrak Wielkopolskię i Pomeranię — a Tasso Wissemburg Pomeranię.										
2.		Moneta Czeska — grosze Pragskie										1302. Jgiełka Magnusowa do Papieru z płócien.
3.		Łokietek zabawiwszy u Amadeja Siedmiogrodzkiego, udał się do Rzymu	Benedykt XI. w Awenionie + 1305.	〃 〃	〃 〃	Karól Robert + 1342. żona Elżbieta córka Łokietka						1303. Uniwersytet w Awenionie
4.		wraca do Amadeja, a zebrawszy nieco ludu, sposobi się do powrotu na tron — Krzyżacy biorą w zastaw ziemię Michałowską.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Michał II. Jarosławowicz.					
5.		Łokietek wkracza do Xtwa Krakowskiego miłe przyięty od narodu przekonanego iuż że Król przyięcy szczęście nieprzyniesie. — Wacław umiera.	Klemens V. + 136.									1305. Uniwersytet w Orleanie
6.	Władysław Łokietek żona Jadwiga córka Bolesław: X. Pomorskie:	od całego narodu uznany. Syn zmarłego Wacława także Wacław, rościł sobie wprawdzie prawa, lecz gnuśności i opilstwu oddany się niemiał przychylnych. Z resztą zdradnie zabity, iak utrzymuią przez Konrada Potensztena Turyngczyka natychmiast zamordowanego. Wielkopolska poddała się atoli Henrykowi X.u Głogowskiemu, którą Łokietek dopiero w lat 3.	〃 〃	〃 〃	Wacław V. + 1306. zabity. Jan Luxemburgski + 1346.							
7.		odzyskał. Litwini wpadłszy aż po Kawiszyn i Kalisz wiele szkód zrobili. Brandeburczycy Pomorze Gdańskie zaymuią										
8.		Krzyżacy ich z tamtąd wypłaszaią, lecz dla siebie. Król zanosi do Papieża skargę na nich ale bezskutecznie.	〃 〃	Henryk VII. Luxemburgski otruty w hostyi. + 1313.								1308. Wilhelm Tell. — Jan Duns Skott +
9.		Leszek syn Ziemowita Xcia Jnowrocławskiego, przedał Krzyżakom Ziemię Michałowską dawniey zastawioną										
10.		Urodził się Królowi syn Kazmierz IV. w Kowalu.										
11.		Kraków się zbuntował i przyzwał Bolesława Xięcia Opolskiego, lecz Król bunt uśmierzył, ukarawszy kilku mieszczan.										1307. Bertrand du Guesclin wódz francuzki + 1380.
12.		Jenali XX.a Szlązcy poddali się Królowi Czeskiemu, uznaiąc Łokietka Królem Polskim — tym czynem odpadł Szląsk.		w zamieszaniu								
13.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	Fryderyk Austryak.								1313. Molay W. Mistrz Templaryuszów spalony.
14.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	Ludwik IV. Bawarski do 1347.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Ludwik X. dit le Hutin + 1316.		
15.		Głód w Polszcze										1315. Federacya szwayczarska
16.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	Jan XXII. + 1334.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Filip. V. le Long + 1322.		
17.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Juryi Danilowicz.					
18.		Król wysyła do Papieża Gerwarda Biskupa Kujawskiego ze skargami na Krzyżaków i o korony potwierdzenie. Krzyżacy podburzaią Kr: Jana Czeskiego										
19.		Za wznowieniem grosza s. Piotra Papież się nakłania, odkoronacya odbyła się 20. Stycznia, przez ręce Janisława Arcybiskupa Gnieznieńskiego w assystencyi Muskaty Krakow: i Domrata Poznań: Biskupów. — Odtąd Kraków na mieysce koronacyi przeznaczony — Tegoż roku Gedymin Xiąże Litewski opanował Wołyń i Kijów, a w następnym Ukrainę Zadnieprską. Od tego czasu na wzór XX.t na Kijowie zaczęli się pisać Wielkiemi Xiążętami Litewskimi. Papież										
20.		Jan XXII. nazywa go w listach swoich Królem Litewskim i Ruskim. Odebrał przysięgi. — Taki był koniec Xięstwa Ruskiego Kijowskiego.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Andronik Paleolog II. + 1341.			
21.												1321. Dante +
22.		Krzyżacy pustoszą Litwę.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Krzysztof II. do 1333.	〃 〃	Karól IV. le Bel. + 1327.		
23.		Łokietek szuka przyiaźni z Litwą	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Dymitry II. Michałowicz.					
24.		Papież przysyła Legatów dla pogodzenia Gedymina z Krzyżakami kudzież na wrócenia odstępuiącego wiary. Krzyżacy klątwą zagrożeni.										
1325.		Łokietek syna swego Kazmierza żeni z Anną Aldoną córką Gedymina. Z nią przybyli do oyczyzny wszyscy w niewoli zostaiący Polacy. Był to początek związku dwóch narodów.										

Rok.	Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwe.	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Wojownicy i uczeni w Polsce.	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze.
1326.	Sprzymierzeni z Królem Gedymin i Karól Robert Król Węgierski przysłali mu posiłki, pierwszy 1200. Litwinów, a drugi podobną ilość Węgrów i Wołoszy. Z temi i woyskiem swoim obległ Frankfort, a jazda aż do Brenslawia zniszczywszy Brandeburgię, mnóstwo łupów zdarła zwyczaynym obyczaiem.	„ „	„ „	„ „		Alexander II. Michaiłowicz.					
27.	Przez następujące lat cztery Krzyżacy przeciągnąwszy do siebie	„ „	„ „	„ „	„ „	Wielkie Xięstwo Moskiewskie	Krzysztof II. do 1333.	„ „	Filip. IV. de Valois. +1350.		
28.	Jana Króla Czeskiego, nieustające robią Polsce niepokoie.	„ „	„ „	„ „	„ „	Iwan Daniłowicz					
29.											
30.											Proch Szwarca roku 1330.
31.	Dla uradzenia środków dzielnieyszych przeciw Krzyżakom zwołany zjazd do Chęcin, na którym postanowił Król oddać Wielką polskę, a zarząd synowi Kazimierzowi, gdzie Wincenty z Szamotuł W[da] i Generał Poznański nie naylepiey urząd sprawował. Szamotulski przez zemstę stał się zdraycą i uciekł do Krzyżaków. Ci zebrawszy siły własne i naprowadziwszy wiele rycerskiego ludu z Niemiec i innych Krajów, przeszli Wisłę pod Toruniem, spalili Słupcę, Pyzdry, Łęczycę, Kalisz, Gniezno, Żnin, Nakło, Srzodę, Pobiedziska, Kłecko, Kostrzyn, Sieradz, Uniejów, Wartę, Szadek, Staw; po zrabowaniu Król wstrzymując dalszy ich pochód pod Łęczycę, gdy Szamotulskiego sobie ująć potrafił, uwiązujących się z ogromem łupów pobił na głowę, pod Płowcami wsią niedaleko Radziejowa d: 27. Września.									Wincenty Szamotulski. Generał Wielkopolski	
31.	Mimo tey przegrany, roku następnego najechali Brześć, Inowrocław. Król z Węgrami na pomoc przysłanemi, wszedł do Ziemi Chełmińskiey i zawieszenie broni podpisał 1333. — 2. Marca umarł Władysław.										
32. Kazimierz III. Wielki.	obrany, a raczey wstąpił na tron po oycu. Koronacya uroczysta odbyła się w Krakowie.	Piotr Antipapa.									
33. 1. Ż: Anna Aldona Litewka.	Zaiął się zaopatrzenia skarbu przy pomocy Jaśka z Melsztyna,	Benedykt VII. +1342.	„ „	„ „	„ „	„ „	Waldemar III. do 1375.				
34. 2. Adelajda Hesk. 3. Jadwiga X[a] Głogowska	potem zawieszenie broni z Krzyżakami przedłużył i umowę w Wyszogrodzie o pokóy stały zawarł.										
35.	Jan Luxemburgski Król Czeski roszczący sobie oddawna błahe prawo do Polski, przystąpił nareszcie do zgody. Pełnomocnikami Kazimierza byli: Spytek Kln: Krakowski, Zbigniew Piotr Kln: Sando:, Tomasz z Zaiączkowa i Niemira. Król Czeski zrzekł się iakie mu się mieć zdawało za 20,000. kop gro: Praskich. Kazimierz zaś prawo do Szląska. Umowa ta zawarta w Trenczynie, wzięła skutek w Wyszogrodzie.										1335. Tamerlan +1405.
36.	Krzyżacy nie dotrzymują umowy. Król wyprawia do Rzymu według umowy Wyszogrodzkiey, posiłkiem Królów Czeskiego i Węgierskiego przeciw [illegible].										
37.	Papież wyznacza Legatów w sprawie Krzyża: Gedymin ginie pod Bajerburgiem od broni ognistey 7. Lipca.										użycie broni ognistey przeciw Gedyminowi przez Krzyżaków 1337. 13. Czerwca.
38.											
39.	Zwołuje naród do Krakowa, gdzie Ludwika następcą naznacza. — Legaci wydali dekret aby Krzyżacy powrócili Ziemię, Chełmińską, Dobrzyńską, Michałowską i Pomeranię, także zapłacili 194,000. grzywien srebra. — Królowa umiera 28. Czerwca.										1339. Uniwersyt: w Cahors.
40.	Odzyskuje Ruś czerwoną, i opatrzywszy urzędnikami takiemi iak w Polsce do Korony przyłącza.	„ „	„ „	„ „	„ „	Symeon Iwanowicz.				Hankar z Olszy prawnik.	
41.	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „ 2 córki Łokietka.	„ „	„ „	Andronik II. do 1352.			1341. Petrarka. — = Pierwsze wniyście do Europy.
42.	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	Klemens VI.	„ „	„ „	Ludwik I. Węgierski i Polski +1382.	„ „	„ „				
43.											
44.											
45.	Odbiera Ziemię Wschowską Xięciu Żagańskiemu									Prandota Gatka z Miedźwiedzia p/o. Czechom walczący.	
46.	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	Karól IV. potem Cesarz.							1346. Wynalazek moździerzy i Bomb.
47.	Wiekopomny zjazd prawodawczy w Wiślicy. Ułożony został Statut, przez usta Jaśka z Melsztyna ogłoszony.	„ „	Karól IV. Do 1378.							Skotnicki Jarosław Biskup: Kra: prawnik	1347. Statut Wiślicki
48.	Łuck, Włodzimierz, Brześć i Chełm Litwie odbiera, zostawiając iey Wołyń.									Mateusz z Krak: Pomorczyk, był Rekto: w Pradze i Paryżu 1345. +1410.	1348. Uniwersytet w Pradze.
49.											
1350.	Lwów do korony przyłącza „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Jan II. le Bon. +1364.		

Rok.	Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwecya	Cesarstwo wschodnie	Francya	Wojownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze.
1351.										Fryderyk Polak Rektor w Padwie roku 1351.	
52.	Wołyń do korony przyłączony. Za wzaiemnem zrzeczeniem się Kazimierza praw spadkowych do Xięstw Jaworskiego i Swidnickiego, a Karola IV. Cesarza syna i następcy Jana Króla Czeskiego praw do Mazowsza, Xięstwo to z koroną połączone.	Innocenty VI. +1362.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Jan Paleolog.			
53.	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Iwan II. Iwanowicz.	„ „	Jan Kantakuzen.			
54.	Ludwik przeznaczony następcą Kazimierza robi zapewnienia dla narodu Polskiego w Budzie.										
55.											
56.	Kazimierz swobodę wszelkiem wyznaniom zapewnia; „ „	Bulla złota.	Bulla złota								
57.	żydów przywilejami ubespiecza. „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Jan Paleolog. powtornie			
58.											
59.										Jan Kronikarz pisał 1359. +	
60.	Wyprawa na Wołoszczyznę dla przywrócenia Stefana szukaiącego poparcia w Polszcze po wygnaniu przez Piotra brata młodszego. Wielką stratę ponieśli Polacy; iest powieść że Wołochy popodcinawszy drzewa w iednym lesie, przechodzące przezeń woysko zwalaiące z pni gniotły.	„ „	„ „	„ „	„ „	Dymitry III. Konstantynowicz	„ „				Amurat I. Sułtan do Europy się przenosił w roku 1360. Adryanopol Stolicą Państ: Tureckiego być zaczął.
61.	Głód, któremu Król gospodarny otwarciem magazynów zaradza.										
62.	„ „ „ „ „ „	Urban V. +1370.	„ „	„ „	„ „	Dymitry IV. Iwanowicz.					1362. Wiklef naukę swą głosi +1384.
63.	Odbyło się wspaniałe wesele Karóla IV. Cesarza z Elżbietą X.ę Pomorską, wnuczką Króla Kazimierza, na którem znaydowało się kilku panuiących. Mikołay Wierzynek Rayca Krakowski okazał przy tey sposobności rozrzutność, grożącą świadczyć dostatki miasta Krakowa.									Anonim Archidyakon Gni: k.	1363. Uniwersy: w Wiedniu.
64.	Pierwszy założ Akademii Krakowskiey — Appellacya do Magdeburga w sprawach według prawa Teutońskiego zniesiona, a Sąd prowincionalny i Nayważszy postanowiony w Krakowie.								Karól V. le Sage. +138.		1364. Uniwersy: w Angers
65.	Przyłączenie Kijowa do Korony, wayna krótka z Litwą — Adelaidę żonę Król porzuca, a żeni się z Jadwigą Xiężniczką Głogowską.										
66.	Litwa Mazowsze aż do Pułtuska pustoszy. — Ostatnie lat cztery panowania zaięty sprawy wewnętrzne. Przez ciąg żeń iego, opasał murem i uporządkował										
67.	miasta: Wieliczkę, Skawinę, Olkusz, Bendzyn, Lelów, Sandomierz, Wiślicę, Szydłów, Radom, Opoczno, Wąsolnicę, Lublin, Kalisz, Pyzdry, Skarbiszyn, Wieluń, Konin, Piotrków, Łęczycę, Płock, Inowłódz, Lwów, Sanok, Krosno, Lecz w. Zamki zaś popostawiał										
68.	w Kaliszu, Poznaniu, Sandomierzu, Lublinie, we Lwowie dwa, Pyzdrach, Sieradzu, Wieluniu, Łęczycy, Kole, Płocku, Niepołomicach, Szydłowie, Piotrkowie, Przedborzu, Bolesławcu, Brzeznicy, Ostrzeszowie, Przemyślu, Landskoronie, Będzynie, Lelowie, Czorsztynie, Ojcowie, Krzepicach, Sieciechowie, Solcu, Zawichoście, Koczynie, Koninie, Nakle, Wielonie, Międzyrzeczu, Kruszwicy, Złotoryi, Bydgoszczy, Sanoku, Lubaczewie, Trembowli, Haliczu, Tustanie, Opocznie, Przedczu, Rawie, Wyszogrodzie. (46.) Zyskawszy dla siebie przez opie-										
69.	kę nad stanem włościan, tytuł: Króla chłopów. Z powodu szwanku z konia na polowaniu, umarł 5. Listo: 1370. w Krakowie. Potomność przyznała mu tytuł Wielkiego.										
70.	Ludwik. żona 1. Małgorzata Karola IV. Cesarz. 2. Elżbieta Bośniacka — Po śmierci iego Ziemowit X.ę Mazowiecki zapragnął korony, ale silnieysze stronnictwo Ludwika przemogło, i przez poselstwo wezwało. Kazimierz W. przeznaczywszy testamentem X.u Opolskiemu siostrzeńcowi ziemię Wieluńską, a X.u Szczecińskiemu Dobrzyńską, i inne, dał powód do tych niespokoyności, ile ich połączeniami zatatwił. Wynikłe z tąd spory załatwiono. Koronacya odbyła się 17. Lipca w Krak:. — Brandeburczycy Wielkopolskę, Litwini Wołyń naiechali. Król zostawiwszy rządy matce Elżbiecie do Węgier powraca.	Grzegorz XI. iuż w Rzymie napowrot +1378.									1370. Założenie Bastylii d: Żiżka Wódz Hussytów. +1424.
71.	— Uciemiężenie od Węgrów, łotrostwa, naiazdy, powietrze, trapią Polskę.										
72.											
72.											
73.	Władysław na Gniewkowie, z Xię: Mnich, porzuca Mnichostwo i do Węgier ucieka, z tąd wróciwszy iako naybliższy z Piastów o tron się upomina, i mieysca niektóre w Kujawach zabiera; ale niebawnie z nich wyparty, ucieka do Brandeburgii.									Sędziwoy z Szubina. Wda Kaliski Gł. Wielkopol.	
74.	Zjazd w Koszycach, na którym za ustąpieniem porządnego, następstwo dla córek Króla Ludwika przyznano.										
1375.	Naiazdy Władysława białego Xięcia Gniewkowskiego.						Olaus. do 1387.				

Wiek czternasty

Rok.		Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwec.	Cesarstwo wschodnie.	Francya.	Wojownicy i uczeni w Polsce.	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze
1376.		Ludwik składa z rządów Elżbietę matkę, lecz ją w krótce przywraca. — Litwa pustoszy Mazowsze — Bunt w Krakowie przeciw uciemiężeniu Węgrów wypłasza Królową Elżbietę.	„ „	„ „	Wacław VI. potem Cesarz.							
77.		Król przybywa do Polski, Litwę gromi, ale Ruś czerwoną bezprawnie zabiera od Rzeczypospolitey, do Węgier przyłącza. — Statut Mazowiecki pierwszy. —										1377. Statut Mazowiecki pierwszy, Ziemowita.
78.		X.ᵃ Opolskiego Vice Królem stanowi, a sam do Węgier powraca; z czego niekontenci Polacy wyprawiają poselstwo — Nieuległość prawom zrządziła gwałty i najazdy między familiami wewnątrz kraju, a nawet zatargi ościennych. Tak Bartosz Ważo Odolanowski najeżdżał ziemię X.ᵃ Władysława Opolsk:, a Obywatele Wlk. Polsky rozpoczęli woynę z Świętyborem X.ᵐ na Szczecinie starym. — Paulini do Częst: sprowadzeni	Urban VI. +1389.	Wacław złożony z Cesarstwa. Wacław utopił S. Jana Nepo:								1378. Początek 38 letnich schizm na zachodzie
79.												
80.		„ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Karol VI. +1421.		
81.		Na zjeździe w Budzie wyznacza Triumwirat rządzii mający. Zawiszę Biskupa, Dobiesława oycaiego i Sędziwoja z Szubina W.ᵈᵉ i S.ᵗᵉ Krakowskiego.				rządzi w imieniu Elżbieta matka						
82.		Zdzierstwa i łupiestwa mnożą się — Ludwik chce korony Węgierską i Polską włożyć na głowę zięcia Zygmunta Królewicza Czeskiego Marg. Brande: syna Karola IV. i dlatego wyznaczył zjazd do Zwolinia na Spiżu. Większa część narodu niechciała go, przecież Zygmunt chciał się narzucić, a przynaymniey pomścić pustosząc Mazowsze, w tym umarł Król 14. Wrześ: w Turnawie. — Bezkrólewie usunęło miało zjazdy w Radomsku, w Wiślicy i dwukrotny w Sieradzu. Ziemowit X.ᶻ Mazowiecki	„ „	„ „	„ „	Marya córka jej.						
83.		początkowo miał przychylnych, lecz Jaśko z Tęczyna przypominał i do szanowania umowy Koszyckiey zachęcał, co wielu odwiodło. Na ostatek przybycie posłów Węgr. i zrzeczenie się Królowych przemogło. Królewna Jadwiga przeznaczona — przyjechała do	„	„	„ „	Zygmunt Kr. Czeski, Węgier. potem Cesarz w r. 1411. +1437.						
84.	Jadwiga.	Krakowa w Październiku — Koronowana 15. Października przez Bodzantę Arcybiskupa.	„	„	„ „	„ „	„ „	„ „	Emanuel II. +1418.			
85.		Że umowa w Koszycach warowała, aby Królowa nie obierała sobie małżonka bez woli narodu, zaręczoney zatem z Wilh: Arcy X.ᵐ Austry: i przywiązaney do niego, nie łatwa była decyzia; lecz przemógł widok dobra kraju i religii. Z pomiędzy Ziemowita, Wilhelma, X. Opolskiego, Jagiełło wybrany.									Mik: Moskorzewski Podkanclerz koronny.	
86.	Władysław II. Jagiełło 1. Jadwiga. 2. Anna Cilley. 3. Elżbieta Pilecka wdowa po Granowskim 4. Zofia X.ᵃ Kijow:	przyjechał do Krakowa z braćmi, i 14. Lutego ochrzczony został przez Bodzantę Arcyb. Witold i Skirgiełło gromią Krzyżaków sam zaś Król Wielkopolskę uspokoja. — Koronowany nieco później.										
87.		Seym w Wilnie — Chrzest — brata Skirgiełłę W. Rządcą Litwy mianuje. — Miastu Wilnu prawo Magdeburgskie nadaie.	„	„ „	„ „	„ „						
88.			„	„ „	„ „	„ „	„ „	Małgorzata. Semiramidą zwana. — d: 1412.				
89.		Witold stryjeczny brat urażony, wszczyna woynę połączywszy się z Krzyżakami, utraca Grodno z na Żmudź uchodzi. — Królowa niespraw... do Węgier zajętą Ruś czer: odbiera.	Bonifacy IX. +1404.	„ „	„ „	„ „	Wasili II. Dymitrowicz					1389. Bajazet.
90.		Atoli trwały zatargi: Jarosław, Przemyśl, Halicz, Lwów, Trembowla, dopiero w tym roku do korony powrócone — Witold i Krzyżacy oblegają Wilno dzielnie bronione przez Moskorzewskiego Podkanclerza Koronnego.										
91.		Witold mieszka w Marienburgu, ponawiając wyprawy na Litwę pospołu z Krzyżakami podsycającemi rozterki między braćmi.										1391. Karty do grania wymyślone.
92.		I Litwa dopiero w tym roku uspokojona gdy Skirgiełło złożony został, Witold W. X.ᵒ obiął rzeczywiście.									Grzegorz z Sanoka filozof. +1477.	
93.												
94.												
95.		Ziemię Dobrzyńską przez Jana Ostrowskiego Kasztelana Sandomierskiego, sam zaś Wieluńską odbiera;									Krystyan z Ostrowa Kaszt: Sandomi:	
96.		sam tylko										1396. Bitwa pod Nikopolis.
97.		Bolesławiec się broni; lat siedm przez Starostów oblegany, powrócił do Polski dopiero po śmierci Władysława X.ᵃ Opolskiego. Ustąpiła go pozostała żona Agata.						Unia Kalmarska.				
98.		Akademia Krakowska w dzisiayszc miejsce przeniesiona. Kursa atoli dopiero w roku 1400. rozpoczęte.									Ścibor Ściborzycki rycerz w woysku Cesarza Zygmunta	
99.		Królowa Jadwiga umiera; Król chce wracać do Litwy, lecz radą Panów Polskich nowe małżeństwo zamierza z Anną Cilley wnuczką Kazimierza W.ᵒ córką Wilhelma Hrabiego.										
1400.		Ślub atoli odwlókł się aż do 1401. dla nieurody narzeczoney, pod pozorem potrzeby nauczenia się języka polskiego.	„	Ruprecht ks. d. Pfalz. +1410.							Wawrzen: Pelak. syn Mikołaja Rektor w Padwie roku 1400.	

Wiek piętnasty

Rok.	Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwecya.	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polsce.	Kultura powszechna i zdarzenia ważnieysze.
1401.	Król bierze ślub z Anną Cilley. — Połączenie Litwy w Wilnie z Koroną,										
2.	Koronować się każe. Witold sam bez pomocy Królew: woinie z Tatarami; wraz zaś z Kró-										1402. Tamerlan zwycięża Bajazeta.
3.	lem przeciwko Krzyżakom, pobudzanym przez Świdrygiełłę. Woyna ta zakończyła										
4.	się ugodą; aby Żmudź przy Krzyżakach, a ziemia Dobrzyńska za wykupnem 50,000 złotych, przy Polszcze została.	Innocenty VII. +1406.									
5.	Zygmunt Kr. Węgierski w woinie z Turkami, wielu z rycerzy polskich zaciąga się do woysk iego i walczy. — Scibór Scibożycki.										
6.	Seymiki i Seym w Korczynie, na którym uchwalono pobór, na wykupno Ziemi Dobrzyńskiéy.	Grzegorz XI. +1409.									
7.											
8.	Wykupno to przychodzi do skutku. — Woyna Krzyżaków z Litwą: Witold Żmudź odbiera. — Szkuty rozbite, dla Litwy zboże dostawiające — Kupcy Litewscy zamordowani										
9.	Krzyżacy wyprawiają poselstwo do Króla, aby Witolda odstąpił. — Woyna się zaczyna. — Zygmunt Kr: Węg: łudzi Witolda widokiem Korony Litewskiéy. Krzyżacy aczkolwiek się oświadczają z chęcią zgody, kryją chciwe zamiary. Zygmunt Kr. Węg: im sprzyja. —	Alexander V. +1416.	w Morawii								
10.	Dnia 22. Lipca walna bitwa pod Grunwaldem i Tannenbergiem, w któréy ginie W. Mistrz Ulrych de Jungingen; Zbigniew Oleśnicki, i Kazimierz Szczeciński Xiążęta poymani do niewoli i całe woysko Krzyżackie zniesione. Dowodzili woyskami Król, Witold, i Zyndram Maszkowski Miecznik Krak: Walczyli w Królewskim woysku w woynach z Turkami wyćwiczeni rycerze: Zawisza Czarny, Jan i Farury Grabowscy bracia, Kalski, Malski, Dobek, Broglewski, Grzymała, Skarbek. Potém wygranéy całe Prusy się poddały prócz Malborga. Nie korzystano iednak przez opieszałość ze zwycięztwa, a gdy nadciągły posiłki Mistrzowi Henrykowi de Plauen, zawarto pokóy	〃 〃	Jodokus.							Zyndram z Maszkowic Miecznik Krakowski	Armaty pierwszy raz pod Grunwaldem.
11.	w Toruniu nie wiele przynoszący korzyści, bo Żmudź, Litwa, tylko doczesnie, a Ziemię Dobrzyńską Polszcze na zawsze oddano, tudzież XX. Mazowieckim Powiat Zawkrzyński.	〃 〃	Zygmunt Kr. Węg i Czeski +1437.				połączonych państw				
12.	Zjazd Jagiełły z Zygmuntem już Cesarzem w Lublu. Zygmunt wraca kleynoty Korony i zastawia Polszcze Spiż za 2,900,000.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 Cesarze Niemieccy Królami	〃 ~~Cesarz Zygmunt Królem~~	Eryk IX. +1448.				
13.	Seym w Horodle utwierdza ziednoczenie z Litwą. Herby dla szlachty Litew. i urzędy równie iak w Polszcze. Biskupstwo na Żmudzi w Miednikach zafundowane. — Powietrze w Polszcze. —										
14.	Woyna z Krzyżakami w któréy Król zdaie się na wyrok Soboru w Konstancyi odbywaiącego się.										
15.	Hołd Alexandra Woiewody Wołoskiego w Śniatynie. —										
16.	Kijów spustoszony od Tatarów z namowy Krzyżaków.	Jan XXIII. +1417.									1415. Jan Huss w Konstancyi spalony.
17.	Koronacya 3ciéy żony Elżbiety Pileckiéy wdowy po Granowskim Kasztelanie Nakielskim, przez Jana Rzeszowskiego Arcybis: Lwow:, co dało powód Mikołaiowi Trąbie posłowi na Soborze w Konstancyi wyiednania tytułu Prymasa dla Arcybiskupów Gnieźnieńskich. — Edykt na heretyków. —	Marcin V. +1431.									
18.	〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Jan Paleolog. +1444.		Mik: Polak Archidi: (janow.) Rektor w Padwie obrany r: 1418.	
19.	Król zaproszenia na tron Czeski odmawia. Witold podobnie.										
20.	Statut. Neminem captivari permittemus. wydany										1420. Portugalczycy odkryli Maderę Wy:
21.	〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Karol VII. +1461.	Dzierzwa Komentator Kadłubka	
22.	Nowa woyna z Krzyżakami. — Pokóy z temi nad rzeką Osą i Jeziorem Mielnem, — którego warunki niedotrzymane. — Seym w Czerwińsku wznawia Statut Wiślicki.										~~1422 [illegible]~~
23.	Seym w Warcie nowemi uchwałami tenże Statut pomnaża.										
24.											
1425.	〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Wasil III. Wasilewicz.					

Wiek piętnasty

Rok.		Polska	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwecya	Cesarstwo wschodnie	Francya.	Wojownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze.
1426.		Zatargi z Witoldem więcey sławy chciwym niż Królowi niechętnym.										
27.		Waśnie domowe										
28.		Witold Korony Litewskiey pragnie; przez Zakon Krzyżacki przewidujący swóy upadek w połączeniu Litwy z Polską podżegany.										1428. Joanna d'Arc Dziewica Orleańska + 1430. spalona w Rouen.
29.		Ziazd Zygmunta Cesarza z Władysławem i Witoldem pod pozorem uradzenia obrony Cesarstwa wschodniego, a wistocie dla odciągania Witolda od Króla powabem osobney Korony. — Jagiełło chce mu swoiey odstąpić.										
30.		Seym w Jedlnie w Powiecie Radomskim, zapewnił następstwa nayzdatnieyszemu synowi Królewskiemu. Zabiegom Witolda stawią na przeszkodzie Wielkopolanie; Witold chce dokazać przekupstwem Zbigniewa Oleśnickiego, ale daremnie. Śmierć wszystko przecięła; umarł przeprosiwszy się z Królem 30. Paz: w Trokach Wiel: Senatowiek swego czasu.										
31.		— Po śmierci Witolda Świdrygiełło domaga się W.° X.twa — wiezi Króla — Szlachta świadczą na Łoń; Świdrygiełło zagrożony wypuszcza swego Zwierzchnika — zrzucony Król mianuie W. Xięciem Zygmunta Korybuta brata Witolda.	Eugeni IV. + 1447.									
32.		Za oporem nastąpiła woyna nie dosyć żywo popierana.										
33.		Pospolite ruszenie przeciw Krzyżakom, pustoszy nową Marchią i Prusy. W Litwie sprawa Królewska bierze przewagę gdy sędziwy Jagiełło po 48 letniem panowaniu umiera w Grodku 21. Maia 1434.									Miko: z Michałowa Kln: Krakowski.	1433. Potwierdzenie Uchwały Neminem captivabimus nisi jure victum. w
34.	Władysław III. Warneńskim zwany.	miał początkowo dla lat młodych przeciwności; za staraniem jednak Zbigniewa Oleśnickiego Bisk: Krak: i Kardynała, odbyła się 10 letniego Władysława koronacya d: 29. Lipca. Do opieki przydano Matkę Zofią i kilku Senatorów, a po Województwach ustanowiono Prowizorów; przytem Szlachtę Ruską i Litewską porównano z koroną. — W Litwie Świdrygiełło pobity pod Wiłkomierzem, i do Siedmiogrodu wygnany. —										
35.		Krzyżacy zawieraią pokóy w Brześciu Kujawskim. Król wraca im nową Marchią, pomimo że razem z Świdrygiełłem pobici na głowę byli, pod Wiłkomierzem. —										
36.		Seym w Korczynie. — Hospodarowie Mołdawski i Wołoski hołd wierności składaią.										
37.		Xięstwo Oświecimskie wraca do Korony Polskiey.		po śmierci Zygmunta z do: Luxemburskiéy							1437. Sędziwoy Ostroróg W.da Poznański Jan z Tęczyna W.da Sandomierski.	
38.		Rozruchy w Czechach po śmierci Zygmunta daią powód udania się za Albertem,	„ „	Albrecht II. + 1439.	Regent obrany Królem.							
39.		po śmierci którego wezwany do Korony Węgierskiey ale z nieukontentowaniem Polski, wykonywa przysięgę w Piotrkowie, 15 letni, i do Węgier się udaie, zostawiaiąc Namiestników Jana Czyżewskiego Ktna: Krakow: Woyciecha Małskiego, i Zbigniewa Kardy:	„ „	Fryderyk III. + 1493	Jerzy Podziebrad. + 1471.	Władysław III. Król Polski. + pod Warną 1444 u Węgrów IV.						
40.		Brata Kazimierza wyprawiaią do Litwy						Gdy Eryk do Gotlandyi uciekł			Jan Archidyakon Gniez: Kronikarz Anonim	
41.		W Węgrzech niepokoie „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Krzysztof III.				
42.		Zaspokoione.						ciągłe zamieszanie.				
43.		Zbigniew X.two Siewierskie kupuie od Wacława X.a Cieszyńskiego. — Woyna z Amuratem; Turcy pobici nad Marawą.										
44.		Pokóy i przymierze zaprzysiężone od roku za namową Legata Juliana i absolucyą Papieża zerwane, wznowiło woynę. W bitwie pod Warną 11. Listopada zginął Władysław III. w roku życia 21.m	„ „	„ „	„ „	Władysław V. syn pogrobowy Albrechta Cesarza + 1457.	„ „	„ „	Konstantyn Paleolog ostatni do 1452.			
45.		Bezkrólewie: na ziezdzie Sieradzkim uchwalono, dać berło bratu Kazimierzowi, lecz go przyiąć sobie nie życzył.										1445. Pierwsze woyska stoiące
46.		Na seymie Piotrkowskim obrano warunkowo Bolesława X.a Mazowieckiego — Małopolanie w Bełżycach zebrani, wyprawiaią poselstwo do Kazimierza, ten nakłania się; W.ko polanie przystaią do zdania w Kole — Litwini żądaią zwrotu Wołynia i Podola.						i niezgody.				1446. Biblioteka Watykańska założona.
47	Kazimierz IV. Jagiellończyk. żona Elżbieta. cór. Albrechta Cesarz:	nareszcie Kazimierz zieżdża do Krakowa 24. Czerwca i nazaiutrz koronowany. — Xiążęta Opawski, Raciborski, i Cieszyński hołd oddaią.	Mikołay V. + 1455.									
48.		Król do Litwy wyieżdża; ta o Wołyń i Podole się kłóci — Na Wołoszczyźnie rozruchy. — Tatarów najazd na Podole — Król o większą przychylność Litwie iak Polsce podeyrzany.	„	„ „	„ „			Krystyan Hr: Oldenburski i Delmenhorst obrany przez Duńczyków a				
49.		Seym w Piotrkowie; na którym gdy Król z zaprzysiężeniem swobód kraiowych ociągał się, żądaiąc połączenia Wołynia i Podola do skutku nieprowadził, ziazd cały mu oświadczył: że Polacy dopóty słuchać go nie będą dopóki przysięgi nie wykona.						przez Szwedów				
1450.		Z tego samego powodu Jan Tenczyński W.da Krakowski sądy rokowe w Małey polsce na powściągnienie Łotrostw odbyć się maiące zatrzymał. — Tatarzy aż do Grodka i Bełza kray pustoszą.						dopiero 1450. + 1481.			Jan Długosz Kanonik Krako: nauczyciel Króle: historyk żył od 1450–1480	1450. Sztuka drukarska.

Wiek piętnasty

Rok.	Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa	Dania Szwecya	Porta.	Francya.	Wojownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze.
1451.	Król ociąga się z przysięgą i załatwieniem o Podole i Wołyń.	〃 〃	〃 〃					Machomet II.	[illegible]	Jan Oławski Piotr Odrowąż W^da^ Lwowski Przedbórz z Koniecpola Kln Sandomierski. Łukasz z Górki W^da^ Poznański Sta: Ostroróg W^da^ Kaliski. Miko. Scibur W^da^ Inowrocławski Dersław z Rytwian Kln Kościerski	1451. Leonardo da Vinci Malarz Wł: + 1527.
52.	Na Seymie Sieradzkim dziękarty że zaroki przysięgi i prawa koronne potwierdzi.										
53.	Tatarzy najechali Łuck, lecz przy powrocie zbici przez Starostów Laszcza Zynkawskiego, Jana Niemca Łatyczowskiego i Maryasza Międzyboskiego; a niedobitków wycięli Brzeławianie. — Seym w Parczowie.										
54.	Teraz woyna z Krzyżakami: Prusacy od nich uciśnieni, szukaią pomocy w Polszcze. Seym w Łęczycy przed którym Prusy poddawszy się przez Stany wykonaną była przysięga. Seym Pruski w Grudziądzu, układa warunki połączenia i podatek na woynę z Krzyżakami uchwala. — Statut w Nieszawie Kr: Kazimierza.										
55.	Przybywaiącym posiłkom z Niemiec gdy szlachta Wielkopolska chce zabiedz, dla niekarności pobita pod Choynicami.	Kalixt III. + 1458.									1455. Machomet II. zdobywa Konstantynopol.
56.	Zwycięztwo nad Krzyżakami pod Fridlandem aczkolwiek świetne, nie przyniosło atoli odpowiadaiących korzyści, gdy Król uchwalonych na Seymie Piotrkowskim funduszów nieoszczędnie używał, co mu nietylko w Koronie, ale i w Litwie zmnieyszało przychylności. Zawsze brak funduszów robił potrzebę Seymów, uchwalaiących nowe podatki po długich targach, składane zaś, bywały rozpraszane, a woysko niepłatne. — Litwa była iuż bliską wypowiedzenia posłuszeństwa.										
57.	Xięstwo Oświecimskie zapłacone 50000^mi^ grzywien Praskich.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	syn Huniada Maci Korwin. + 1490.						Maciey Korwin fundui Akademią w Presburgu.
58.	Śmierć Władysława pogrobowca nasuwa Królowi myśl posiągnienia po korony Węgierską i Czeską.	Pius II. + 1464.									
59.	I Wrocławianie niechętni dla Podziebrada, czyli też dla większey pod rządem Polski wolności ofiaruią posłuszeństwo. Ofiar tych nie przyimuie Król Kazimierz.										
60.	Krzyżacy nasyłaią na szlachtę paszkwile, dla oburzenia przeciwko Polakom.										
61.	Zdrady te odkryte. — Zjazd w Bytomiu z Królem Czeskim, ciesiąc się w Głogowie.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃		Ludwik XI. + 1483.		
62.	Krzyżacy Węgrów przeciw Polszcze burzą — X^two^ Płockie do Korony przyłączone,	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Jwan III. Wasilewicz. + 1505. Tatarów iarzmo zrucił 1480.					
63.	ale nadaremnie;										
64.	sami tylko z Polską woynę prowadzą,	Paweł II. + 1471.									
65.	z różną szczęścia koleią.										
66.	Nareszcie po 14. latach woyny, za staraniem Legata Papiezkiego Rudolfa zawarto pokóy w Toruniu i umówiono: że Prussy zachodnie do Króla, wschodnie do Krzyżaków należeć będą; Mistrz Wielki hołdownik ma mieysce w Senacie pierwsze po lewéy ręce, i nikomu prócz Króla nie podlega.									Marcin z Olkusza Proboszcz Budzyński Astronom i lekarz przy M. Korwinie Węgierskim roku 1459. doktoryzowany w Krakowie + ...	1466. Erazm Roterdamczyk + 1536.
67.	Król przeciwko Czechom podburzany; — lecz w Skarbie niedostatek.										
68.	Na Seym do Piotrkowa po dwóch posłów z Ziemi zwołano, potem w Korczynie i Kole uchwalono po Wiardunku z łana.										
69.	Zatargi z Maciejem Korwinem z powodu ofiarowaney mu Korony Czeskiey przez Papieża, gdyż Jerzy Podziebrad był Husyt.										urod: Machiawella 1468 + 1527. Mediceusze.
70.											
71.	Śmierć Podziebrada dała iescze więcey podniety; Syn Króla Władysław powołany na tron Czeski,	Syxtus IV. + 1484.	〃 〃	Królewicz polski Władysław potem i Węgierski + 1517.							1480. Albrecht Dürer Mal: Niemiecki + 1528.
72.	a Kazimierz (później za świętego uznany) przez niechętnych dla Macieja Korwina na tron Węgierski zaproszony, gdy za późno się z woyskiem wybrał, wrócić do domu musiał bezskutecznie. Długi dawne i stałe nieumiarkowanie wydatków, aż w dom Królewski wprowadziły niedostatek. Woysko iak zwykle niepłatne; samo po wsiach Królewskich i duchownych szukało zapłaty.										
73.	Tatarzy pustoszą Kijowszczyznę.										
74	Z powodu Macieja Korwina zatargi z Szląskiemi Xiążętami. Szlązacy w Wielkieypolszcze około 600. wsi palą. Zebrało się pod Mstowem 60,000 pospolitego ruszenia, weszło do Szląska i Wrocław obległo. Zawieszenie broni niedotrzymane									Jan z Rytwian Kln: Sandomierski	1474. pierwszy druk w Krakowie &. Michał Angelo Mal: + 1564. archit: rzeźbiarz.
1475.	Tatarzy plondruią Ruś aż do Zbaraża.										1475. Nauka ięzyka Greckiego do Francyi zaprowadzona.

Wiek piętnasty.

Rok.	Polska.	Papieże	Niemcy.	Czechy.	Węgry.	Moskwa.	Dania Szwec.	Porta.	Francya	Wojownicy i uczeni w Polsce.	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze
1476.	Korwin usiłuie podburzyć Prusaków i Krzyżaków na Polskę, ale cesarz Fryderyk odwrócił te zamiary, będąc sam Korwinowi nieprzychylny. — Ziemia Sochaczew: do Korony przyłączona.									Piotr Biały pierwszy Hetman W. X. Litew: +1498.	1476. Piotr Bayard rycerz +1524.
77.											
78.	Stanął naostatek pokóy w Ołomuńcu, przez który Władysław przy Czechach, a Maciey Korwin przy Szląsku, Morawii i Łużacyi pozostali.										
79.											
80.	Iwan Wasilewicz Nowogród Wielki i część białey Rusi zagarnął. Król nie maiący fun=duszów na woynę zawiera zawieszenie broni, zostawiaiąc przy nim zdobycze.										
81.	〃	〃	〃	〃	〃	〃	Jan. +1513.	Bajazet II. +1512.			
82.	〃	〃	〃	〃							
83.	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	Karol VIII. +1498.		1483. Rafael st: Malarz wło: +1520.
84.	〃	Innocenty VIII. +1492.									
85.	Stefan Woiewoda Wołowski złożywszy przysięgę Królowi w Kołomyi, oparł się Turkom przy pomocy Polaków.										
86.											1486. Erazm Roterdamczyk +1536.
87.											
88.	Jan Olbrycht 3ci syn królewski odnosi sławne zwycięztwo nad Tatarami pod Kope=strzyniem.									Jan Głogowy filoz: +1507.	
89.											
90.	Xiążęta Siewierscy poddaią się Iwanowi Wasilewiczowi, urażeni o to na Króla że gdy Xc Branski chciał mieć audyencyą w Wilnie, odźwierny przytrzasnął mu i zdruzgotał palce we drzwiach. — Jan Olbrycht z bratem Władysławem o Węgry woiuie;	〃	〃	〃	Władysław razem i Czechi.						
91.	ale po porażce przy Koszycach zawarto układ, przez który Król Polski zrzekł się pretensyi do Węgier, a Węgierski do Polski; oddaie lennem prawem Xtwa: Głogow=skie, Opawskie, i Karnowskie na Szląsku.									Woyciech Brudzewski Matem: nauczyciel Kopernika 1445. +1497.	
92.	Kazimierz umiera w Trokach. — Z pomiędzy braci razem z nim proponowanych na Seymie w Piotrkowie obrany Jan Olbrycht bezżenny 17. Sierpnia w Krakowie; przez brata Fryderyka Biskupa Krakowskiego Krolem obwołany. Wkrótce nastąpiła koronacya. — W Litwie Alexander.	Alexander VI. +1503.								Marcin z Olkusza Astro: Doktor filozo: 1491. przyłożył się do refor: Kalendarza r: 1515. Podkanclerz Aka: Krako: +1540.	1492. Pierwsze odkrycia Kolumba. urodził się r: 1442. +1506.
93.	〃	〃	Maxymilian I. +1519.							Stani: Lwowczyk prawnik w schodku XV. wieku	
94.	Ziazd braci w Lubczu, na którym się zmowiono Mołdawią wydrzeć Stefanowi dla Zygmunta. — Tatarzy plondruią Ruś. — Król kupuie Xtwo Zatorskie od Xcia Janusza za 80,000. cz. zł: pensyą dożywotnią 200. grzywien i 16. bałwanów soli rocznie. — 7 Włości ziemie po bezpotomnym Janie Xciu Mazowieckim do Korony przyłącza, zostawuiąc resztę Konradowi bratu.										
95.	Filip Buonacorsi, nazywaiący się przez chełpliwość Kallimachem Włoch, nauczy=ciel Jana Alberta, zbyt do rządów mieszaiący się,									Jerzy Pac. Milo: Sołtohub	
96.	obudza niechęć.										
97.	Niepomyślna wyprawa na Stefana, znaczną stratą ludzi w Bukowinie za=kończona.										
98.	Wołochy z Turkami i Tatarami wpadaią na Ruś i do 100,000. ludzi uprowa=dzaią.	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	Ludwik XII. +1515.	Jan z Łobnicy filoz: Paweł Krośnianin Poeta:	1498. Holbein Mala: Niem: +1554. Vasco di Gama odkrywa drogę do Indyi wschod: wkoło Przylądka dobrey nadziei — Amerykus Vespucius odkrywa Amerykę południo:
99.	Powtórny napad Turków aż pod Halicz: ale ich ginie do 40,000. od mrozów, reszta poszła w rozsypkę. Stefan Wda godzi się z Królem. Przymierze między Węgrami, Litwą i Polską odnowione. — Zygmund od braci otrzymuie Xa Głogowskie, i Opa=wskie. — Potwierdzenie Unii z Litwą w Krakowie.										
1500.	Sułtan Turecki Bajazet Krucyatą od Papieża zagrożony, szuka przymierza z Polską. — Tatarzy Krymscy raz pod Lublin, drugi do Litwy wpadaią.									Konstantyn Xc Ostrogski Hetman Wl. Litewski +1532.	1500. Maxymilian dzieli Imperium na 6. cyrkułów, a 1512. dodaie cztery.

Wiek szesnasty

Rok	Polska		Papieże	Niemcy	Czechy	Węgry	Moskwa	Dania i Szwecya	Cesarstwo wschodnie	Francya	Wojownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna i zdarzenia ważniejsze
		Potwierdzenie Unii Litwy z Koroną w Mielniku.									uczniowie Brudzewskiego Matem:	
1501.	Alexander — żo: Helena Iwanówna Moskiewska.	Zawarte przymierze z Turkami na lat 5. — Ostatni rok panowania Jana Olbrychta splamiony został ścięciem Eliasza, syna Piotra Wojewody Mołdawskiego, szukającego w Polsce przytułku przed Stefanem. — Wrócąc 17. Lipca umarł w Toruniu. — Na Sejm do Piotrkowa przybyły w 1400. koni „ w celu utwierdzenia Unii z Litwą obrany, a w Krakowie koronowany 12. Grud:									Jakób z Kobylina Miko: z Szadku Mar: z Olkusza Mat: Szamotulski Miko: Kopernik (ur 1473) + 1543.	Akademia w Poznaniu
2.		Tatarzy Krymscy pustoszą Kraje aż pod Sandomierz. — Stefan W^da Wołoski zagania Pokucie.	Pius III.								Bernard Wapowski histo: Kantor Krako: + 1535.	1502. Wyspę S. Heleny odkrył Juan de Nova portugalczyk.
3.		Brat Króla Arcybiskup i Kardynał rządzący Polską umiera.	Juliusz II. + 1513.								Jan Łaski Arcy Bisk: Gniez: Kanclerz Koron: prawnik + 1531.	
4.		Na Sejmie Piotrkowskim Król przystaje, aby Mazowsze poszło w podział między synów Konrada. — Wojewodzie Stefanowi odebrane Pokucie.										
5.		Achmet Chan Nogayski uwięziony w Trokach — Bezprawia, najazdy, rozboje po drogach, zagęściły się w kraju, chciano temu zapobiedz surowością: na Sejmie w Radomiu ścięto Osuchowskiego i Mazowskiego, a Rusinowskiego powieszono w botach z ostrogami które nosiła. — Statut.	„ „	„ „	„ „	„ „	Wasil IV. Iwanowicz + 1533.					
6.		50,000. Tatarów wpadło do Litwy i 100,000 jeńców uprowadziło. Napadli powtórnie i Ruś, ale zbici pod Kleckiem od Michała Kniazia Glińskiego wielkorządcy w Litwie; wiadomość o tem zwycięstwie odebrał konający Król; jakoż umarł 9. Sierpnia.									Michał Gliński Piotr Sta: Kiszka + 1508.	1506. Wyspę Ceylon odkrył Laurenz Almeyda — Madagaskar, Tristan de Cunha.
7.	Zygmunt I. 1. żo: Barbara Zapolska. X. Siedmiogrodz:	Znajdujący się w Litwie obrany pierwej W. Xięciem potem na Sejmie w Piotrkowie Królem ogłoszony. Koronowany w Krakowie 24. Sty: 1507.									Przecław Lanckoroński Konst: Xe Ostrogski + 1532. Jan Firley — + 1526.	
8	2. Bona Sforzya X. Mediolańska.	Gliński przechodzi do Moskwy, ta go wspiera. Zwycięstwo pod Orszą odniesione pod Wodzą Firleja i Konstantego X^a Ostrogskiego. Sapieha Jan zawiera pokój w mieście Moskwie. Zabory w Litwie przywrócone. Kniaź Gliński wywołany z Kraju.									Jerzy Radziwiłł — + 1541. Jan Świerczowski. Woj: Sampoliński Krzy: Szydłowiecki	1508. Sumatrę odkrywa Siqueyra Portugalczyk Malacca ? przez tegoż.
9.		Bogdan W^da Wołoski najeżdża Pokucie. Mikołaj Kamieniecki zmusza go do proszenia o pokój.									Mik: Kamieniecki — + 1515. Sta: Lanckoroński. Jak: Szegniowski	
10.		Papież namawia Króla do wojny z Turkami.									Jan Tarnowski. — + 1561. Jan Radziwiłł — + 1542.	
11.		Sejm w Piotrkowie uchwala po 18. gr. (dziś Zł 9.) na pierwszy rok, a po 12. na drugi z łanu, jako fundusz utrzymania 4000. stałe konnicy, na obronę Podola.									Hier: Chodkiewicz — + 1562. Grze: Chodkiewicz — + 1569.	1511. Liga s. we Francyi.
12.		Pod Wiśniowcem Przecław Lanckoroński i Konstanty Xe Ostrogski znoszą 24,000. Tatarów — Król żeni się z Barbarą Zapolską — Albert Mistrz Krzyżacki wchodzi w związek z Moskwą przeciwko Królowi Zygmuntowi wujowi swojemu — Sejmy w Radomiu i Wilnie.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Selim I. + 1520.		Sławni z urzędowania Jan Boner Podskarbi. Krzy: Szydłowiecki Kanc: Piotr Tomicki Biskup i Kanclerz nadw: 148— + 1535.	
13.		Wasil Iwanowicz wysyła Glińskiego do Polski, a sam wtargnąwszy idzie pod Smoleńsk — Xięstwo Zatorskie do Korony wcielone.	Lew X. + 1522.								Maciej z Miechowa (Miechowita) (Lekarz nadw. Kanonik, potem Krak. historyk) żył od 1456 — 1523.	
14.		Smoleńsk intrygami Glińskiego poddaje się. Zwycięstwo powtórne pod Orszą. — Smoleńsk oblegany.						Chrystyan II. ostatni Król połączonych Królestw Unią Kalmarską				
15.		Zjazd Zygmunta, Władysława, i Cesarza w Wiedniu, gdzie przymierze zawarto.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Szwedzi się oddzielają	„ „	Franciszek I. + 1547.	Kromer Marc: Biskup Warmiński historyk 1499 — + 1576.	
16.		Krymskie Tatary wpadają aż do Buska — Moskale oblegają Witebsk — odparci. — Tatarzy porażeni na Podolu — Kozacy nastali w Ukrainie i zaczęli Turków napadać — Królowa umiera.									Bielski Marc: Kronik: u- -- + 1575.	
17.		Król idzie pod Połock, a Szegniowskiego wyprawia na Moskwę — Król pojmuje Bonę Sforzyą.	„ „	„ „		syn Władysława Ludwik II ginie pod Mohaczem + 1526.					Szamotulski Grzegorz doktor praw pisał o tych sprawach.	1517. Początek reformacyi Lutra. Wybrzeża wschodnie Chin odkrył Fernando d'Andrada.
18.												
19.		Stracona bitwa pod Sokalem przeciwko Tatarom. Wasil przychodzi pod Wilno niszcząc Litwę — Albert Mistrz gotuje się do wojny przeciwko Wujowi.	„ „	Karol V. + 1558.							Krzycki Jędrzej Ar: Bisk: Gniez: Poeta, miłośnik nauk. 1483 — + 1537. Janicki Klemens Poe: 1516. — + 1543.	1519. Zwingli — Jan Kalwin. Fernand de Cordua odkrywa Meyk.
20.		Na Sejmie Toruńskim uchwalają wyprawę przeciw niemu. Mikołaj Firlej bierze zamki Krzyżackie.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Soliman II. + 1566.		Miko: Rey Poe: 1515. + 1568. Trzciński Andrzey. + 1583.	1520. Magellana podróże + 1521.
21.		Zawieszenie broni na lat 4. — Tatarzy najeżdżają										1521. Kortez zdobywa Meyk.
22		Ruś, „ „ „ „ „ „ „ „ „	Adryan VI. + 1523.								Dantiscus Jan Bisk: Warmiński Poe: pol: 1485 — + 1548.	
23.		a Moskale Litwę „ „ „ „ „ „ „ „	Klemens VII. + 1534.	„ „	„			Gustaw Waza Król Szwedzki			Sta: Orzechowski filolog, polit: Mówca 1515. — + około 1570.	
24.		Mistrz Albert zrzuca habit, przyjmuje wiarę luterską;										1524. Amerykę półn: odkryw. Jana Verazani
25.		zawiera pokój, staje się lennikiem polskim i pierwszym X^m Pruskim. Z nim upadł zakon Krzyżaków w Polsce, i osiadł w Mergentheim.										8. Peru przez Pizarra.

Wiek szesnasty

Rok		Polska	Papieże	Niemcy	Węgry	Prusy	Moskwa	Szwecya	Porta	Francya	Woiownicy i uczeni w Polszce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze	[illegible]
1526.		Z powodów wiary bunt w Gdańsku; Król karząc bunt ukarał niemi wzniące się bynaymniey do religii. — Po wygaśnieniu linii Piastów, Mazowsze do korony przyłączone — Z Moskwą rozeym na lat 6. — Z Turcyą pokóy.	〃 〃	〃 〃	Jan Zapolski. Królem okrzykniony przez iednych przez drugich. i Cesarzem wygnany uciekał do Francyi Po woynie na X	Albert. uznany Xiążęciem i lennikiem Polski 1525.					Jakób Gorski Archidiakon Gniez: Rektor 1525 — + 1585. J. Fr. Modrzewski polityk, teol: filoz: Sekretarz Zyg: Aug: Ks: Grzebski matem: 1528. — + 1572. Marcin z Urzędowa botanik — + 1540.		
27.				Czechy i Węgry do Austryi.									
28.		18. Paździer: Litwa obiera Królewicza Zygmunta 10. letniego W. Xięciem, a Polska 18. Grudnia na Seymie w Piotrkowie. — Statut w języku Ruskim.											
29.		Ostateczne połączenia Mazowsza z koroną. Posłowie Mazowieccy na Seymie Piotrkowskim zasiedli.										1529. Protestanci.	
30.		Jan Tarnowski Piotra W										Melanchton wyz: Augsbu:	
31.												1531. Zwingli szerzy nauki.	
32.		Sedet Gierey oblega Czerkasy Polszcze ustąpione; Ostafiey Daszkiewicz walecznie ich broni.											
33.		pokóy z Turkami	〃 〃	〃 〃	〃 〃	〃 〃						1533. Michel Montaigne filozof franc: — + 1592.	
34.		Woyna z Moskwą znowu wybuchnęła która 〃 〃 〃	Paweł III. + 1550.				Iwan II. Wasilewicz srogi. + 1584.					1534. S. Ignacy Loyola Jezuitów fundacie.	
35.		chociaż pomyślnie prowadzona przez Jerzego Radziwiłła i Jana Tarnowskiego,									Łukasz Górnicki starosta, histor: około 1520 — + 1591.		
36.		Smoleńsk został w ręku Moskiewskim											
37.		Pospolite ruszenie przeciw Wołoszy zwołane pod Lwów. Zjechało się 150,000. szlachty, zjazd zamienił się w rokosz, który nazwano woyną kokoszą. Tymczasem											
38.		Piotr W^{da} Wołoski Podole pustoszył i woysko polskie nad Seretem poraził. — Król odwołał się do Turków, ci go złożyli a Alexandra osadzili; i tym sposobem wpływ do Mołdawii uzyskali.											
39.		Zamężcie Izabelli Królewny za Jana Zapolskiego Króla Węgierskiego.											
40.		Śmierć Jana Zapolskiego Szwagra i Zięcia Króla Zygmunta.									Jan Kochanowski Poeta 1530 — + 1584.		
41.													
42.													
43.		Królewicz Zygmunt żeni się z Elżbietą córką Ferdynanda I.° brata Karola V. Cesarza, później Króla Węgierskiego i Czeskiego.											
44.		Król stary oddaie rządy synowi w Wielkiem X^{twie} Litewskiem.										1544. Tasso + 1594.	
45.		Elżbieta Królewiczowa umiera, nienawidzona od Bony, z porozumieniem iakoby za pomocą trucizny. — Otwarcie Soboru Trydenckiego 13. Grudnia.										1545. Consilium Trydenckie: 18. lat trwaiącego początek.	
46.		Królewicz poślubia sobie taiemnie Barbarę Radziwiłłównę Wdowę po Gasztołdzie Woiewodzie Trockim.										1546. Ticho Brache + 1601.	
47.		〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	Henryk II. + 1560.	Stryjkowski Maci: hist: wierszo: ur: 1547 + był Sekretarzem Króle: potem Xiędzem	1547. Cervantes hisz + 1616.	
48.	Zygmunt II. August.	Królewicz odbiera w rząd Prusy — Król umiera w Krakowie 1. Kwiet: zawiadomiony o zeyściu następca, ogłasza taione dotąd małżeństwo swoie, i na pogrzeb do Krakowa z Królową wyiazdża.											
49.	żonaty 1. Elżbieta Austr: córka Ferdynanda Kr: Węg: i Czes: potem Cesarza. 2. Barbara Radziwiłłown:	Zwołany Seym do Piotrkowa, na którym nasadzani od Bony Piotr Kmita W^{da} Krakowski, Piotr Boratyński, Jan Tęczyński, Mikoł: Dzierzgowski, Arcy Biskup Gniez: i inni, wyrzucaiąc Królowi że się bez woli Oyca ożenił, nalegali aby żonę porzucił. Jan Tarnowski Hetman i Mikoł: z Samuelem Maciejowskim Bisk: Krakowskim, przekładali nieprzyzwoitość żądania; a Król gorące Tęczyńskiego i Arcybiskupa mowy, odparł z przyzwoitą Monarsze i sumieniu godnością. Na tem spełzł ten Seym. — Tegoż roku studenci Krakowscy oburzeni niekaraniem Czarnkowskiego Proboszcza, którego ludzie stróżący zabili kilku uczniów napastujących nierządnicę, wyszli z Krakowa. Tatarzy wpadaią i X^{cia} Wiśniowieckiego biorą w niewolą. Bezprawia mnożą się z przyczyny walczących sądów.									Jakób Przyłuski: prawnik. Januszowski Jan Sekr: Zyg: Aug: praw: — + 1613. Herburt Jan Kast: Przemyski prawnik.	1549. Odkrycie Herculanum.	
1550.		Arcybiskup ze stronnictwem domaga się Seymu; Król odmawia: dopiero za prośbą Jana Tarnowskiego zezwoliwszy, składa go w Piotrkowie, równie iak pierwszy bezskutecznie. Wprowadzono na nim sprawę Ks: Orzechowskiego, który będąc Xiędzem ożenił się. Wszczęła się sprzeczka o sądownictwo Biskupów, czołonkowie Akatolicy silnie się ogłaszali przeciwko niemu; Król był oboiętnym. Koronacya Królowey przy którey oddaią hołd lenni X^{ta} Pruski i Pomorski z Lauenburga.	Juliusz III. + 1555.								Warszewicki Stan: Sekr: Zyg: Aug: filolog. —		

Wiek szesnasty

Rok	Polska.	Papieże	Niemcy	Prusy.	Moskwa.	Szwecya.	Porta.	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polszce	Kultura powszechna i zdarzenia ważnieysze.
1551.	Królowa Barbara umiera — Synod w Piotrkowie na który Hozius Biskup z Trydentu zieżdża. Tatarzy biorą Bracław — Miko: Sieniawski Hetman zrzuca Stefana, a Piotra Wdą Wołoskim czyni.								Sarnicki Sta: Woyski Krasnostawski prawi: umarł około 1600.	
52.	Seym Piotrkowski władzę Biskupów ogranicza, stanowiąc iż im tylko o wierze Katolickiey sądzić; naukę stanowi wolno.								Budny Szy: Teolog Socynian Tłomacz Biblii — +1572.	1552. Nowy styl rachuby Kalendarzowey w Anglii od 3. Września.
53.	Król z radą Senatu, żeni się z Katarzyną Xżną Austryacką								Wujek Jakób.	
54.									Jezuita tło: Biblii. Teol: 1540 — +1597.	1554. Kawa w Konstantynopolu.
55.	Królowa Bona wyieżdża z Polski ze summami, które gdy osiadła w Barze i Królowi Hiszpańskiemu wiłości 320,000. cz. zł: pożyczyła, a potem w ro: 1557 z trucizny iak głoszono umarła, pozostały długiem pod nazwiskiem summ Neapolitańskich.	Paweł IV. +1559.	po złożeniu korony przez Karola							
56.	Wilhelm Fyrstenberg W. Mistrz Kawalerów mieczowych czyli Inflantskich z całym Zakonem przyimuie wiarę luterską, i Wilhelma Arcy Bisk: Ryskiego w Kokenhauzie obléga — Pospolite ruszenie przeciwko niemu także z tego, iak zabicia Kaspra Łęckiego Posła powodu, uradzone. — Na seymie w Piotrkowie posłowie, domagaią się liturgii Kościelney w języku narodowym, Komunii w obu postaciach, żon dla Xięży i zniesienia annatów.	„ „	Ferdynand I. +1564.						Mikołay Radziwiłł Het. +1588 Grzegorz Chodkiewicz. Filon Kmita. Floryan Zebrzydowski. Sta: Lwiniowolski. Sta: Pac. Jan Chodkiewicz. — +1579. Roman Sanguszko. +1571. Jerzy Zenowicz. Jan Swierczowski. Jerzy Jazłowiecki Het: +1575. Sta: Bylowski Wda Sieradzki w Szwecyi — 1540 — +1624.	
57.	Pospolite ruszenie na seymie walnym w Warszawie uchwalone, wyciąga do Inflant; Arcy Biskup oswobodzony, Fyrstenberg przeprasza Króla, a obadwa oddaią się pod opiekę Polski — Na tymże seymie Kanclerz Ocieski w imieniu Króla i Rpltey, zapewnia Posłom Pruskim że w wierze przeciwieństwa nie doznaią. Podobne upewnienia otrzymały Gdańsk, Toruń i Elbląg.									
58.	Posłyszawszy o poddaniu się Fyrstenberga Car Iwan Wasilewicz rusza z całą potęgą do Inflant. Fyrstenberg ginie w Felinie zdradą żołnierzy własnych, bierze Narwę, Dorpat i Kray pustoszy. — Nowy W. Mistrz Gothard Kettler poddaie Inflanty Polszcze.								Biblia Katolicka wyd: w Krakowie — 1556. Brześć Radziwiłłowski: 1563. Gdańska reforma 1606.	1558. Zbór Aryanów w Pinczowie
59.	Woyna z Iwanem Wasilewiczem — Sami Litwini ią wiodą,	Pius IV. +1566.								1559. Hugonoci, Kat: de Medicis.
60.	odpędzaią Moskali od Wenden.	„ „	„ „	„ „	„ „	Eryk XIV.	„ „	Karól IX. pod opieką matki Kat. de Medicis.		1560 + Göz v. Berlichingen
61.	Alexander Połubiński broni walecznie Inflant, lecz niemogąc szczupłemi siłami odzyskać portów i zamków te poddały się Szwedom. Hieronim Łaski syn Wdy Sieradz: pomaga Grzegorzowi do opanowania Mołdawii — Wołochy obieraią Tomżę, Sułtan go zrzuca, ten ucieka do Polski ze skarbami, a gdy go Soliman wydania sobie zażądał, Król go ściąć kazał we Lwowie. — Sułtan dawnego Hospodara przywrócił. —								Petrycy Sebastian Lekarz i Filozof 1550 — +1626.	
62.	Seym w Piotrkowie zakończony w Warszawie — Woysko kwarciane.									1562. Trybunały w Polszcze.
63.	Koniec Concilium Trydenckiego, na którym Hozyusz iuż Kardynał w imieniu Piusa IV. prezydował. Znaydował się także na nim Herburt Biskup Przemyski.								Mączyński (Macinius) Jan Autor Słowni: +1577.	
64.	Moskale biorą Połock — Seym w Parczowie, na którym Akatolicy domagaią się wygnania Aryanów. — Dekreta Trydenckie nieprzyięte. —	„ „	Maxymilian II.							1564. Galileusz Astro: +1642. d: Szekspir po: dra: +1616 d Statut Litewski wydany. d Pierwsza drukarnia w Moskwie
65.	Miko: Radziwiłł bije Piotra Xa Szuyskiego pod Orszą — Statut Litewski wydany. —								Socinus Faust w Polszcze +1566.	
66.	Kardynał Hozyusz sprowadza Jezuitów do Brunsberga w Warmii.	Pius V. +1572.	„ „	„ „	„ „	„ „	Selim II.		Paprocki Bartłomi Heraldyk 1550 — +1614	1566 Jezuici w Polszcze
67.	Iwan Wasilewicz wtrąca do więzienia Bykowskiego Posła polskiego. — Król wyrusza przeciw Moskwie. Roman Sanguszko zwycięża Moskali w Czaśnikach i bierze Ułę.	„ „	„ „	„ „	„ „	Jan III.			Knapski Grzegórz Filolog retor: około 1560 — +1638.	
68.	Potwierdzenie Unii polskiey z Litwą ostatecznie w Lublinie na seymie —	„ „	„ „	Albert II. Frederyk +1618. słabego umysłu używaiąc tytułu, nierządził, ale Opiekunowie z uznaniem Rpltey Polskiey					Barski Adam filoz: około 1560 — +1627.	1568. Bacon Kanc: +1626. d: Unia Litwy z Polską ostateczna w Lublinie.
69.	Unia Litwy dokonana na Seymie w Lublinie i Tam uchwalono aby Warszawa była odtąd mieyscem wspólnych Seymow. Porównano urzędy i prerogatywy obu narodów. — Albert drugi Xiążę Pruski wykonywa przysięgę i hołd składa. Posłom Pruskim mieysce w obradach przeznaczono.								Bzowski Abrah. Dominik: Teol: 1567 — +1636.	
70.	Iwan Wasilewicz zawiera przymierze na lat 3. lecz Magnusa Xa Holsztyńskiego części Inflant, Królem mianuie. Synod Akatolików w Sandomierzu wolność wiary i zgodę gruntuie.									
71.	Trybunały stałe. —									
72.	Iwonia Hospodar Wołoski wykonał przysięgę — Król wolność wiary dla każdego ogłasza — umiera 7. Lipca bezpotomnie	Grzegórz XIII. +1582.		Jerzy Fryderyk Anspach. do 1603.				na s. Bartłomieia	Warszewicki Krzysz: historyk. —	
73.	Seym Konwokacyiny 6. Stycznia: Elekcyiny 7 Kwietnia pod Wolą — 17. Maia ogłoszony Henryk Walezyusz. — Wyprawione do niego Poselstwo odbyło wiazd wspaniały do Paryża 19. Sierpnia.			a po nim						
74. Henryk Walezyusz.	Henryk Walezyusz ziechał w Styczniu. — Koronowany 21 Lutego. — lecz gdy 30. Maia umarł, Karól IX. Król Francuzki brat, Henryk uieżdża 18. Lipca.			Joachim Fryderyk Brandeburski. i syn tegoż imienia do śmierci Alberta Fryderyka.				Henryk III. zabity od Dominikana Jakóba Clement. 1589.		
1575.	Seym w Stężycy ogłosił bezkrólewie 26. Maia, i na Elekcyą d: 7. Maia przeznaczył. — Adel Gierey z Tatarami wpadł na Ruś i do 20,000. ludzi w niewolą zabrał — Iwonia Hospodar Wołoski utracił swoie Xtwo. Swierczowski pomagaiący mu z Kozakami, walecznie ginie. —						Amurat III.			

Wiek szesnasty

Rok.		Polska	Papieże	Niemcy.	Prussy.	Moskwa.	Szwecya.	Porta.	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna i zdarzenia ważnieysze
1576	Stefan Batory żona Anna Jagiellonka.	W czasie Elekcyi Stefan Batory Xe Siedmiogrodzki z warunkiem poięcia za żonę Anny siostry zmarłego Króla, więcey miał głosów za sobą — Pakta zaprzysiągł za niego Jerzy Blandrata, i Marcin Berzewiczy. stanął w Krakowie 22. kwie: — Koronacya odbyła się Obrzęd 1. Maia a 2. ślub — Prymas Uchański, który Stefana uznać Królem wzbraniał się, zagrożony użyciem siły wykonał przysięgę — Prussy i Gdańsk opierały się także Elekcyi — Król oręża użyć zniewolony. —			Rudolf II. + 1612.					Goślicki Wawrzy: Biskup sławny z nauki i Poselstw + 1607.	1556. Cieśnina Wajgacz odk: przez Stevena Borough.
77.		Pokóy w Malborgu 11. Grud: zakończył spór. — Miko: Radziwiłł W. Hetman Litewski wyrusza przeciwko Iwanowi Wasilewiczowi, a Król składa Seym w Warszawie.								Jan Tarnowski Het: W. K. Miko: Radziwiłł H. W. L. Mik: Mielecki W. H. K. + 1580. Sta: Landckoroński Mik. Sieniawski H. + 1582.	1577. Rubens Mal: flam: + 1640.
78.		Senatorów 16. przy boku Króla aby bawiło postanowiono. Król Trybunały w Lublinie i Piotrkowie zaprowadza. — Akademią w Wilnie przy Collegium Jezuickiem wznosi — 21. Paźd: Jędrzey Sapieha zwycięża Moskali, pod Wendeń —. Król urządził Kozaków, dawszy im Hetmana i Trechtymirów zamek.								Kś Ostrogski Jan Zamoyski Jędrzey Sapieha Roman Kś Sanguszko.	
79.		Król idzie pod Połock, zdobywa go: potem Sokoł, Turobin i Susz — Xe Ostrogski pustoszy Siewierszczyznę, idzie pod Smoleńsk								Maci z Mościsk filoz: + 1623.	1579. Niderlandy odpa: od Hiszp: Rplta Holenderska.
80.		Wielkie Łuki, Wieliż, Uświata, Newel, Jezierzysze, Zawołocie, poddały się Polakom. — Mielecki składa Hetmaństwo; Jan Zamoyski go bierze.								Klonowicz Sebast: Poe: 1551. — + 1608.	1580. Drake odbywa podróż około świata.
81.		Ryga się poddaie — Pleskow wzięty — Car prosi o pokóy — Seym w Warszawie — Trybunał w Litwie.								Bielski Joachim syn Marcina hist:	1581. Syberya zdobyta.
82.		Pokóy z Moskwą Zapolskim zwany. — Połock zostaie przy Polszcze, inne zabory oddane za Inflanty.								Heidenstein Reinprawi hist: Sekre: Król: — + 1620.	1582. Kalendarz Gregoryański
83.		Inflanty podzielone na Woiewodztwa, Wendeńskie, Dorpackie, i Parnawskie, i równemi z Polską obdarzone swobodami.									1583. Hugo Grocius praw: + 1645. ∂ Tytuń z Wirginii do Anglii ∂ Decartes — + 1650. ∂ Wallenstein + 1634.
84.		Powiat Piltyński kupiony od Króla Duńskiego za 30,000. Tal. i Xu Pruskiemu w zastaw dany — Samuel Zborowski ścięty.	〃	〃	〃	Fiedor I. Iwanowicz	Fiedor I. Iwanowicz.			Starowolski Szy: hist: — gw. praw + 1656. Herburt Jan. 1568. — + 1626. praw: i histo:	
85.		Zamierza wyprawę na Moskwę i zabespieczenie Elekcyi,	Sixtus V. + 1590.								
86.		lecz umiera nagle w Grodnie.									
87.	Zygmunt III. Waza. 1. Anna Austr: córka Arcy Xa Karóla. 2. Konstancya, siostra Anny.	dopiero 19. Sierp: Królem mianowany, przez Prymasa Sta: Karnkowskiego, za sprawą Jana Zamoyskiego i Królowey wdowy, syn Króla Jana III. Szwedzkiego i Katarzyny Jagiellonki, Zygmunt z domu Waza. Wybrany przez Zborowskich i Radziwiłłów; Maxymilian Arcy Xiążę Austry: przyciągnął z woyskiem niemców i Zborowskich pod Mogiłę 16 Paźdz: a 25. List: porażony od Zamoyskiego, przy Krakowie, otworzył drogę Zygmuntowi. Koronacya nastąpiła 27. Grudnia.								Szymon Szymonowicz Bendoński (Simonides) Poe: sielan: 1557. — + 1629. Sirenius (Syreński) Szymon Botanik, wydał 1589. swóy Zielnik.	1587. Marya Stuart ścięta ∂: Dawis odkrywa drogę nową iego imieniem nazwaną.
88.		25. Stycznia Zamoyski znosi woysko Maxymiliana pod Byczyną, samego w niewolą bierze. — Seym pokoronacyi — Statut Litewski III. przez Seym za prawo dany.								Kochanowski Andrzey + 1590.	1588. Hobbes + 1679.
89.		Wyzwolenie Xa Maxymiliana — Król za zezwoleniem Stanów iedzie do Rewla, dla widzenia się z Oycem; niekontent z Polaków że mu samowładnie rządzić nie dali, wraca do Szwecyi.	〃	〃	〃	〃	〃	〃	Henryk IV. 1610. zabity od Rawaillaca.		
90.		Turcy domagaią się wynagrodzenia za szkody od Kozaków M. Wezyr sobolami i pogróżką Królowey angielskiey Elżbiety zaspokoiony.	Urban VII.								1590. Drakego koniec podróży
91.		Na seymie przymierze z Moskwą na lat 11. — Austrya buntuie Kozaków p/o. Turkom przez iakiegoś Chłopickiego.	Innocenty IX. + 1605.								
92.		Król żeni się z Anną Arcy Xiężniczką na Grecu. — Seym inkwizycyiny — Jan III. umiera.	Klemens VIII. + 1605.	〃	〃	〃	Zygmunt Król Polski			Lew Sapieha Het: i Kanc. Sta: Żółkiewski Sta: Koniecpolski. Krzysztof Radziwiłł Karól Chodkiewicz. Jerzy Farensbach. Janusz Radziwiłł. Dorohostayski. Jan Potocki. Jakób Potocki Jan Piotr Sapieha. Struś. Nowodworski. Stefan Chmielecki.	
93.		Król iedzie do Szwecyi — Bunt Kozaków z powodu naruszenia Władyków pod Kosińskim.									
94.		Koronacya w Szwecyi 1. Marca — Tatarzy tymczasem pustoszą Podole i Ruś czerwoną. — Król wraca do Polski 18. Sierp:									1594. Akademia Zamoyska.
95.		Zamoyski Mohiłę Hospodarem Wołoskim robi. — Nalewayko i Łoboda kozacy buntownicy Ruś plondruią. Unia obrządku Łacińskiego z Greckim, w Brześciu Litewskim.	〃	〃	〃	〃	〃	Machomet III.			
96.		Żółkiewski zwycięża Kozaków pod Łubniami. — Anna Królowa wdowa po Batorym umiera.	〃								1596. Deskartes + 1650.
97.		Karól X. Sudermanii robi siebie Regentem Szwecyi — Żółkiewski woiuie Michała na Wołoszczyźnie.									
98.		Zygmunt do Szwecyi z małą garstką woyska się udaie, lecz przez opieszałość niekorzystaiąc z zwycięstwa, sam pobity traci przychylność — Królowa umiera.	〃	〃	〃	Borys Godunow.			Edykt w Nantes.		
99.		Woyna na Wołoszczyźnie — Dumne Michała plany dzielenia się Polską.									1599. Ol: Kromwel + 1658.
1600.		Zygmunt dopełniając Paktów ustępuie dopiero Polszcze, Estonii, gdy ta go niechciała i poddała Karólowi. ten do Inflant wpada — Zamoyski marzącego Michała zupełnie znosi 23. kwie: pod Targowiskiem. —									

Wiek siedmnasty

Rok.	Polska	Papieże	Niemcy.	Prusy.	Moskwa	Szwecya	Porta.	Francya	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna i zdarzenia ważnieysze.
1601.	Woyna Inflantska — Zwycięztwo pod Wenden, pod Kokenhauzen. Zamoyski dobywa Wolmaru, Semgallen, Ermset, Helmet. — Seym w Warszawie.									
2.	Bierze Felin, Białykamień. — Srebra swoie na płacę woyska zastawia, wiekiemi i zgryzotami znużony składa buławę. — Chodkiewicz ią dostaie.								Zamoyski Jan. Karol Chodkiewicz — +1621.	1602. Holenderska Wsch: Indyi Kompania handlowa zawiązana.
3.	Seym w Krakowie — Poprzednie zwycięztwa dla nieufności Króla i niedostatku posiłków, bez owoców	" "	" "	Brandeburgski Joachim Fryderyk. +1640	" "	" "	Achmet I.		Sta: Żółkiewski. Jan Piotr Sapieha. Lew Sapieha.	1603. Kromwell +1658.
4	Karol X. Sudermanii ogłasza się Królem Szwecyi, spieszy do Inflant, zbity od Chodkiewicza pod Białymkamieniem i Kirchholmem.	" " Leon IX.	" "		" "	Karol IX. +1611.			Sta: Koniecpolski. Mikołaj Struś. Krzy: Radziwiłł. Bart: Nowodworski — +1625.	
5.	Seym w Warszawie. Mowa Zamoyskiego. — Wesele Króla z siostrą pierwszéy żony. — Mniszcha wyprawa dla Dymitra Samozwańca do Moskwy.	Paweł V. +1621	" "	" "	Fiedor II. Dymitr Samo. Godunow. Wasil Szuyski.				Jerzy Farensbach. Dorohostayski. Jakób Potocki.	
6.	Zebrzydowskiego rokosz w Stężycy. — Król posyła X.dza Skargę daremnie. — Konfederacya w Wiślicy. — Żółkiewski przybywa z woyskiem; rokoszanie uchodzą, dogonieni pod Janowcem. Zebrzydowski się upokarza. — Maryna Mniszchówna Carową; w więzieniu; polacy wymordowani i obłężeni w Moskwie 27. Maia. Dymitr Samozwaniec zabity.								Jan Potocki. Stefan Potocki. Miko: Potocki. Janusz Radziwiłł. Sta: Lubomirski. Jan Roman Xc Różyński.	1606. Pi: Corneille +1684.
7.	Rokosz Zebrzydowskiego się odnawia. Bitwa z rokoszanami pod Guzowem przy Radomiu d: 6. Lipca utrzymała na tronie słabego Króla.									
8.	Ogólna Amnestya uspokoja umysły — Chodkiewicz wraca do Inflant i odbiera w czasie rokoszu potracone zamki;									1608. Milton +1684.
9.	Rewel miał zdobyć, lecz woysko niepłatne i od Króla bo ten myśląc o Moskwie i iéy nawróceniu woynę iéy wydał i Smoleńsk obległ.								Kunasiewicz Het: Kozaków	1609. Colbert +1683.
10.	Żółkiewski zwycięża Szuyskiego Dymitra pod Kłuszynem, po czem zawarta umowa w Dziewiczym Monasterze — Szuyski złożony i wydany Polakom z braćmi, do Warszawy zawieziony, potem osadzony w Gostyniu żył do roku następnego. — Moskale pragną Władysława za Cara, Król sam chce.	" "	" "	" "	Bezkrólewie	" "	" "	Ludwik XIII. +1643.	Lissowczyki. Alex: Lissowski +1614. po nim dowodzący Czapliński. Wal: Rogowski.	1610. Maurowie wygnani z Hiszpanii wraz z żydami i nowochrzczeńcami. Hudsona cieśnina odkryta.
11.	14. Czerwca Smoleńsk dobyty. Król do Warszawy na Seym się udaie; Gąsiewski obłężony w Moskwie pali to miasto.	" "	" "	" "	" "	Gustaw Adolf pod Lützen ginie 1632. 1. Listop:			Hier: Mierzkowski. Sta: Rusinowski.	1611. Turenne +1675.
12.	Chodkiewicz przychodzi z małą garstką z Inflant, wzywa Króla, lecz ten opieszały; tymczasem Xc Pożarski i Minin poburzaią Moskwę, garnizon się poddaie.	" "	Maciey. +1619.	" "					Sta: Strzynowski. Jerzy Kalinowski. Mik: Moczarski. Paw: Noskowski. Jan Gromadzki.	
13.	Woysko niepłatne zawiązuie trzy Konfederacye. — Rozpuszczone Seymy dwa.	" "	" "	" "	Michał Fiedorowicz Romanów obrany. +1645.					
14.	Chodkiewicz i Gosiewski sami bronią Litwy. — Smoleńsk obłężony od Moskali.									
15.	Król pragnie pokoiu za pośrednictwem Cesarza Niemieckiego.									1615. Salvator Rosa Mal: Poe: +1673.
16.	Wymagania wynagrodzeń i Smoleńska zniewalaią do nowéy woyny. — Szwagrowie Mohiły Stefan Potocki, XX.ta Samuel Korecki i Michał Wiśniowiecki chcą wypędzić Tomszę z Hospodarstwa Wołoskiego, ale zbici i do niewoli pozabierani.								Kochanowski Piotr poeta +1618. Skarga Piotr Kazn: Jezu: 1536.—+1612.	1616. Ninon de Lenclos +1706. Cieśnina Baffińska odkryta.
17.	Zygmunt wyprawia syna Władysława do Moskwy; Sahaydaczny Kunasewicz z Kozakami Zaporozkiemi pomaga Polakom. — Gustaw Adolf Szwedzki bierze Tyrnawę i Dynamend.								Szymon Szymonowicz Po: 1557—+1629.	1617. Józef Kalasanty fund: Piiarów
18.	Polacy bez oporu posuwaią się ku Moskwie, lecz i tu opieszałość, a może własny interes Króla psuie wszystko. — Szturm do Moskwy daremny — Multany i Wołoszczyzna zostały w większéy podległości Turcyi — Król zamek Warszawski kończy.	" "	powstanie w Czechach, początek woyny 30. letniéy.	" "	" "	" "	Osman uduszony od Janczarów, za niepomyślną pod Chocimiem walkę.		Zimorowicz Szymon Poet: 1604—+1629. Birkowski Fabian Kazn: Krasomówca 1564.—+1636.	1618. Początek woyny 30. letniéy.
19.	Pokóy z Moskwą w Dywilinie 13. Stycznia. Smoleńskie i Czerniechowskie przy Polsce. — Kozackie najazdy sprowadzaią woynę z Portą pierwszą.	" "	Ferdynand II. +1637.						Piasecki Paweł Bi: Przemysl: Histor: 1583.—+1649.	
20.	Zygmunt posyła Lissowczyków w pomoc Ferdynandowi Cesarzowi, zwyciężaią Betlem Gabora — Żółkiewski z rozkazu Króla wkracza na Wołoszczyznę, lecz po wielu potyczkach cofa się — ginie pod Cecorą 7. Paźdz:								Brożek (Broscius) Jan Matem. 1581.—+1652.	
21.	Chodkiewicz z Sta: Lubomirskim w 35,000. i Kunasiewicz w 30,000. zapor: staią pod Chocimiem, przeciwko 400,000. Turków i Tatarów — Po wielu potyczkach w których Turcy zawsze odparci, Chodkiewicz umiera w Chocimiu 24. Wrze: — Staie pokóy 7. Paźdz: — Gustaw Adolf bierze Rygę i Mitawę — Rozeym ze Szwecyą.	Grzegorz XV. +1623.								1620. Molière +1673.
22.	Tatarzy plondruią aż pod Zamość i Łuck. — Król mimo woli narodu, posiłkuie Króla Ferdynanda.	" "	" "	" "	" "	" "	Amurat IV.			1621. Woyna o religią lat 9. w Francyi Xc Kondeusz +1686.
23.	Zygmunt traci ufność w Narodzie — Królowa dla opatrzenia dzieci swoich kupuie dobra Żywiec.	Urban VIII +1644.								
24.	Seym burzliwy z powodu nieukontentowania iakie Król pobudzał zbytnią troskliwością o siebie i dzieci, a niedbalstwem o dobro Rpltéy; uporem przy własnych celach, Rpltéy szkodliwych; dla czego mu funduszów na woynę Szwedzką odmówiono.							Richelieu 1585. +1642.		1624. Sydenham Dokt: +1689.
1625.	Gustaw Adolf zabiera Dorpat i całe Inflanty; a poraziwszy Lwa Sapiehę wkracza do Litwy, zaymuie Birże									1625. Maurycy Xc Oranii.

Wiek siedmnasty

Rok	Polska		Papieże	Niemcy	Prussy	Moskwa	Szwecya	Porta	Francya	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna i odkrycia ważnieysze
1626.		Stefan Chmielecki zwycięża Tatarów pod Białocerkwią. Przychylność Elektora Brandeburskiego, przywabia Gustawa Adolfa do Prus; Komendant Piławy broni lądowania bez bój. Elbląg otwiera bramy. Gdańsk chwieie się w wierności. Szwedzi znayduią przychylność Polaków pod Malborgiem i Gniewem. — Późno przybywa Król z Królewiczem Władysławem. Seym w Toruniu uchwala fundusze. — Koniecpolski opiera się;								Stefan Chmielecki +1630. Sta: Landckoroński Jerzy Lubomirski +1665. Paw: Jan Sapieha +1635. Stefan Potocki +1631. Michał Pac Zygm: Przyiemski Art: Jan Sobieski potem Król	1626. S. Wincenty fundui Missionarzy — Wallenstein 1626 Barometr Toricellego 1627. Bossuet +1704.
27.		pomimo zwycięztwa pod Hamersztynem niemoże Szwedów wyprzeć z Prus.									
28.		Dwóchset Oficerów polskich na pomoc Austryi danych ustępuią. Posłowie hiszpańscy wiodą Króla do odrzucenia propozycyi Gustawa Adolfa korzystnych Rpltéy — Wallenstein przysyła Arnheima Brandeburczyka z 15,000. woyska, lecz ten nic znacznego działa, a nawet plany Wodza polskiego, Szwedom wyiawia.									
29.		Mimo tego Koniecpolski zwycięża Gustawa Adolfa pod Sztumem, dn: 25. Czer: Nareszcie staie rozeym za pośrednictwem Anglii i Francyi dn: 26. Wrze: z korzyścią Szwedów. — Gustaw Adolf idzie do Niemiec. —									
30.		Tatarskie naiazdy zwycięztwy Stefana Chmieleckiego i Sta: Lubomirskiego poskromione. — Pobudzeni Kozacy przez Archimandrytę Kijowskiego, zwyciężeni od Koniecpolskiego. — Woysko o żołd zaległy konfederuie się pod Glinianami: Król wypłaca go ze swéy szkatuły.									
31.		Seym w Warszawie uchwala podymne na zapłacenie woyska Cesarskiego, które nic Polsce nie pomogło. — Królowa umiera 12. Lipca.									
32.		Król zaopatrzenie dzieci, ustępuie Mennicy Rpltéy — umiera w Warszawie 30. Kwietnia.	„ „	„ „	„ „	„ „	Krystyna córka Gustaw: Adolfa składa koronę 1654 +1689.				1632 Locke +1704. D: Spinoza +1677.
33.	Władysław IV. żona 1. Cecylia Renata, cór: Ferdynanda II. Cesarz: 2. Marya Ludwika X.na Mantuańska.	starszy syn obrany 8. List: Koronacya w Krakow: 6. Lut:, przy któréy ogłoszona woyna przeciw Moskwie. Król spieszy pod Smoleńsk, którego bronił Sta: Woiewódzki, a Krzy: Radziwiłł Kraiu. Szein Wódz Moskiewski zmuszony odstąpić od Smoleńska i zawrzeć Kapitulacyą 18. Lut: dorzeczy 1. Mar: — Król posuwa się ku Moskwie bierze Dorohobuż i Wiazmę, oblega Białą. — Koniecpolski bije Tatarów pod Sasowymrogiem (24. Lipca)								Sta: Koniecpolski +1646. Miko: Potocki +1651. Lew Sapieha +1633. Krzy: Radziwiłł +1640. Jan Kiszka +1633. Mar: Kazanowski +1636. Mar: Kalinowski +1652. Janusz Radziwiłł +1654. X.e Jere: Wiśniowiecki +1651. Sta: Potocki — Kaz: Siemionowicz Krzy: Arciszewski +1656. Winc: Gosiewski +1662.	1633. Galileusz uwięziony przez inkwizycyą za system że się ziemia obraca. —
34.		Kazanowski Het: pustoszy kray aż pod Możaysk, który Król sam wraz z Kaługą zaymuie — Car Michał Fiedorowicz prosi o pokóy — zawarty d: 27. Maia w Polanowie między Wiazmą i Dorohobużem, przez który Moskwa oddała Smoleńskie i Czerniechowskie, odstąpiła pretensyi do Inflant, Estonii i Kurlandyi, a Król Władysław tytułu Cara. — Lissowczyki odwołane z Francyi.									
35.		Poselstwo Moskiewskie w Warszawie, a Polskie w Moskwie. — Ze Szwecyą rozeym na lat 26. podpi: w Sztumdorfie 12. Wrze:									
36.		Król oznaymia chęć żenienia się. — Jerzy Ossoliński wyprawiony do Ratysbony. —									1636. Boileau Despraux +1704.
37.		Władysław poymuie za żonę Cecylią Renatę siostrę Cesarza Ferdynanda III. Dnia 10. Sier: stanęła w Warszawie 12. Wrze: Prymas Węzyk dał ślub a 13. odbyła się koronacya. — Uciemiężenia Panów i prześladowania religiyne podniecaią bunty Kozackie, na których powściąganie wybudowaną fortecę Kudak, lecz ią Kozacy burzą i garnizon wycinaią — pobici pod Kumeykami przez Mikołaia Potockiego, poddaią się przy Borowicy. —	„ „	Ferdynand III. +1657.							
38.		Seym w Warszawie równość Szlachty braterską uchwala — Śmierć Pawluka z 4ma Atamanami. Haniebna i sroga Ustawa wznawia bunty Kozackie; po wielkim krwi wylewie, przez Hetmanów nad Starcą przytłumione. Zniechęceni przechodzą do Moskali i Tatarów — Brat Królewski Jan Kazimierz iadący do Hiszpanii uwięziony we Francyi — Sprawa Aryanów na Seym wprowadzona, dała powód zamknięcia szkół w Rakowie.								Woyciech Wijuk Koiałowicz Jezu: Hist. 1609 +1677	
39.		Jakób Ketler bierze Inwestyturę na X.o Kurlandzkie — Rozruch w Toruniu.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Ibrahim		Twardowski Samu: ze Skrzypna 1600 — +1660.	1639. Racine +1699. D: Bernhard X.e Weimar: +1639.
40.		Kazimierz wypuszczony z Francyi.	„ „	„ „	Fryderyk Wilhelm. Kurfirszt Brandeburski +1688.						
41.		Seym czynnieyszy nad inne, podczas którego Elektor Brandeburski hołd składa. — Fundacya Kamedułów na Bielanach pod Warszawą.								Offinowski Wale: [illegible] 1633.	
42.		Królowa Kościoły S. Krzyża i Wizytek zakłada.							Mazarini 1602 +1661.	Jan Alex Gorczyn herald: Sztych: +1661.	1642. Nowa Zelandya odkryta. D Newton — +1727.
43.		Władysław XX. Pijarów sprowadza, kościół im buduie; Kolumnę ze statuą Oyca stawia — Szpital woienny Batorego, na dzisieyszy arsenał przerabia.	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Ludwik XIV. +1715.		1643. Pascal — +1662.
44.		Zwycięztwo nad Tatarami przez Koniecpolskiego odniesione pod Sinemi Wodami przy Ochmatowie — Królowa Cecylia umiera. — Pożar Żup w Wieliczce, 16. Grud 1644. wszczęty,	Innocenty X. +1655.							Opaliński Łuk: poe: kis: +1662.	1644. La Bruyere +1696.
45.		trwa rok cały.	„ „	„ „	„ „	Alexy Michałowicz. +1676.				Opaliński Krzy: W.de Poznański Poe: satyr: wydawca 1649.	
46.		Król bierze za żonę Maryą Ludwikę de Nevers X.ę Mantuańską — Koronacya iéy — Król chce woyny z Turcyą, — Seym nie zezwala.									1646. Leibnitz +1716.
47.		Bogdan Chmielnicki Pisarz Zaporowskich Kozaków, za krzywdy sobie wyrządzone podnosi bunt z wspołtą z Hanem Islam Giergiem.								Okolski Szymon Dominikan Herald. +1654.	1647. Bayle. +1706.
48.		Chmielnickiego bunt iawnie wynika, przez Piotra Mohiłę Archimandrytę Kijowskiego wsparty. Bitwy dwutygodniowe nad Żółtemi wodami zakończyły się w dniu 2. Maia; niedobitków biorą w niewolą Tatarzy; Król umiera w Merecu 20. Maia — Dnia 26. Maia bitwa pod Korsuniem podała w niewolą Mikołaia Potockiego Het: W: z polnym Het: Marcinem Kalinowskim, potem obrano trzech Regimentarzów X.a Dominika Ostrogskiego i Zasławskiego, Alexandra Koniecpolskiego (syna Sta: Het.) i Miko: Ostroroga. Tych Chmielnicki poraziwszy udał się pod Lwów i całą Ruś czerwoną splondrować. — X.ę Janusz Radziwiłł w Litwie zwycięża Kozaka Hładkiego. — Jan Kazimierz ogłoszony 20. Listopada.								Kaz: Siemionowicz Taktyk 1650. X. Lubieński Sta: B. Płoc: polit: 1573 — +1640.	1648. Pokóy Westfalski (24 Paź: w Osnabruck i Münster podpis.)
49.	Jan Kazimierz. żona Ludwika wdowa po Władysławie.	Koronacya 17. Sty: — Chmielnicki oblega Zbaraż — Król otoczony pod Zborowem, ocala się przemówieniem Tatarów — Umowa w Brzesławie;	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Machomet IV.		Lubieniecki Sta: Teol: Socynianin 1623 — +1675.	1649. Karól I. Kr: Ang: ścięty. D Helwecya niepodległa.
1650.		Z których duchowni niekontenci; nowe zaciągi uchwalone — Chmielnicki oblega Kamieniec: Piotr Potocki go broni. — Xiądz Jeremiasz Wiśniowiecki swoim kosztem woynę prowadzi. —									1650. Malborough +1721.

Rok.	Polska	Papieże	Niemcy.	Prusy.	Moskwa.	Szwecya	Porta.	Francya.	Wojownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna i zdarzenia ważniejsze.
1651.	Król z pospolitem ruszeniem zwycięża Kozaków pod Beresteczkiem 28. Czerw: po 10.cie dniowych walkach, legło 30,000. nieprzyiaciół. Chmielnicki tam pobity występuie na nowo pod Małowym Stawem. Xᶜ Janusz Radziwił przybyły z Litwy bierze Kijów i Chmielnickiego do ugody przymusza pod Białocerkwią 28. Września.								Milosław Potocki — +1651. Mani: Potocki — +1667. Jan Sobieski — +1674. Jan Radziwił — +1655. Paweł Sapieha — +1667. Michał Pac — +1682. Mar: Kalinowski +1652. Ski: Lanckoroński +1657. Jerzy Lubomirski +1663. Stefan Czarniecki +1667. Zyg: Przyiemski + 1652.	1651. Fenelon — +1715.
52.	Chmielnicki nie dotrzymuie umowy, znosi Kalinowskiego pod Batowem, oblega Kamieniec. — Krzywdy wyrządzone przez Króla Radziejowskiemu, Podkanclerzemu Koronnemu pobudzaią go do zemsty: szuka iey naypierw w Austryi, potem w Szwecyi — Seym zerwany przez Sicińskiego Posła Upitskiego.									
53.	Woyna Moskiewska. — Król od Chmielnickiego oblężony pod Żwańcem, wyswobodza się iedynie przez odciągnienie Tatarów — Tatarzy plondruią Podole, Wołyń i Litwę. — Król zmawia się taiemnie z Chanem na Kozaków. —									1653. Jansenizm potępiony.
54.	Chmielnicki poddaie się Carowi w Perejasławiu, który dwa woyska wysyła do Polski. — Xᶜ Janusz Radziwił pobity pod Szkłowem; Smoleńsk, Mohilów, Połock, Witepsk, Wilno, wzięte.	〃	〃	〃	〃	Karol Gustaw. Xᶜ Dwóch Mostów				
55.	Zwycięztwa Polaków pod Humaniem, Ochmatowem i Stawiszczą, nie naprawią stanu rzeczy, bo woyna ze Szwecyą się rozpoczyna; iuż to z podmuszczeń Radziejowskiego, iuż to z powodu protestacyi, którą podał Kanclerz Królew: pro wstąpieniu na tron Karola Gustawa. — Szlachta Poznańska i Kaliska, poddaie się Szwedom pod Uściem. Biorą Warszawę — Król uieżdża na Szląsk. Xᶜ Janusz Radziwił dla niezgody z Gosiewskim poddał się Szwedom. Ci biorą Kraków. — Ski: Lanckoroński, i Alex: Koniecpolski pobici od nich pod Woyniczem, a Król w Opolu. — X. Przeor Paulinów Augustyn Kordecki broni walecznie Częstochowy. Kozacy oblegli Lwów i Kraj aż pod Lublin pustoszyli — Król rozpuszczaiący czatem straży, wahał się, iuż, komu oddać Berło, Gustawowi czy Austryi. Wtenczas silna Wola Narodu ocaliła kray. Zawiązała się Konfederacya w Tyszowcach 29. Grudnia.	Alexander VII. +1667.							Kobierzycki Stani: histo: — +1660. Pastorius Joachim hist: — +1681. Hewelius Gdańsz: mate: Astronom. 1611. — +1687. Kochowski Wespa: hist: — +1698. Morsztyn Andrey. Poeta. — +1680. Maxy: Fredro. poli: filoz: +1679. Rudawski J. W. hist: — +1680. Jan Gawiński Poet. + 1680. Ski: Lubieński Astr. poli: naro: 1623. +1675.	
56.	Piotr Opaliński robi powstanie w Wielkiey polsce. Króla przywożą do Lwowa. Woysko kwarciane którym Szwedzi iuż dysponowali przechodzi do Króla. Czarniecki znosi Duglasa nad Sanem 12. Mar: Zwycięża pod Kozienicami i Warką 7. Kwi: — Tatarzy odstępuią Kozaków — Chmielnicki przyrzeka nie woiować przeciw Królowi — Gustaw razi Czarnieckiego pod Gołembiem — zwycięża pod Sandomierzem 5. Kwi: — Gosiewski znosi w Litwie 10. Regimentów szwedzkich — Król odzyskuie Warszawę 1. Lipca. — 18.ᶜ Szwedzi z Brandeburczykami znowu ią biorą — Rakocy Xᶜ Siedmiogrodu wchodzi 80,000 do Polski, zagrożony od Austryi — Woysko mu się rozchodzi — Otoczony od Czarnieckiego i Het: Ski: Potockiego i Jerzego Lubomirskiego przyimuie pod Międzyborzem uciążliwą Kapitulacyę 23.									
57.	Gosiewski Szwedów i Brandeburczyków bierze w niewolę pod Prostkami 8. Paź: 17.000. Austryaków pod Hatzfeldem wchodzi do Polski, Kraków oblega. Chmielnicki umiera 15. Sierp: — Następca iego Wyhowski W.ᵈᵃ Kijowski Polakom sprzyia. — Za, niby pomoc, Austryakom oddane żupy solne w zastaw. —	〃	Leopold I. + 1705.							
58.	Czarniecki na pomoc Duńczykom w Pomeranii i Holsacyi woiuie Szwedów. Ugoda z Kozakami w Hadziaczu, 16. Wrze: — Toruń kapituluie 29. Grud: — Francya ofiaruie pośrednictwo, o co Cesarz Leopold urażony, składnia się do									
59.	Moskwy — Car odnawia woynę, pochwyca w niewolę Gosiewskiego, i niemal całą Litwę zaymuie. Jerzy Lubomirski i Jan Sobieski odzyskuią na Szwedach Prussy. — Wyhowski, Jędr: Potocki i Ski Jabłonowski, zwyciężaią Moskali pod Konotopem 17. Lipca.									
60.	Karol Gustaw umiera 23. Luty: — Pokóy w Oliwie 3. Maia. — Polski Król zrzeka się praw do Szwecyi — Inflanty z tey strony Dźwiny do Polski, z tamtey do Szwecyi — Woyna z Moskwą poparta. Kiążę Sapieha i Czarniecki zwyciężaią pod Lachowicami 26, pod Połonką 27. Czer: — Ski: Potocki, Jerzy Lubomirski 17. Wrze: otaczaią Szeremetowa pod Cudnowem — cały woysko iego broń składa, lecz Jerzi Lubomirskiego napadnięci Kozacy zmuszą i do przyięcia umowy Hadziackiey zniewoleni.	〃	〃	〃	〃	Karol X I.			Grądzki Samuel hist: żył około roku 1660.	
61.	Królowa Marya Ludwika pragnąc tronu dla swey siostrzenicy, miesza rady Królewskie i nakłania go do nieprzyzwoitey, a poźniey za przepowiednią okrzyczaney mowy, w którey umieścił owe pamiętne *Utinam sim falsus vates*. Chowański Wodz Moskiewski zbity pod Gołębiem od Czarneckiego.								Krzy: Grodzicki. Gł: Artylleryi	1661. Rollin + 1741. — Wynalazek pompy ogniowey.
62.	Woysko niepłatne konfederuie się pod Swiderskim, — Król układa się i na Ukrainę idzie. —									
63.	Moskwa Hetmanów daie Kozakom. — Subsidium Charitativum, Radziejowski do łaski przywrócony.								Wawrz: Rudawski hist — +1660.	1663. Eugeniusz Sobadzki + 1736. d: Akademia rzyców, malar: etc w Paryżu.
64.	Zwycięztwa nad Moskalami pod Starym Młynem, Brańskiem, Siewierskiem, Putywlem. — Głuchów oblegany daremnie — Król wraca. Czarniecki z Kozakami zbuntowanemi ma do czynienia. — Lubomirski oskarżony o zamiar urządzenia Rpltey, na wzór Anglii — lubo rzeczywiście zamiarom Królowey był przeciwny, osądzony.								Woyj: Bobowski znany pod imieniem Hali — Beja linguista, tłumacz na ięzyk turecki, Statysta. + 1670.	
65.	Czarniecki umiera. — Seym zerwany przez Łosia — Król podżegnany przez Królowę nienawistną za opór przeciwko wyborowi Xᶜ d'Enghien, sprowadza woysko na Lubomirskiego, który napadnięty pod Częstochową zwycięża, lecz się Królowi upokorza. —									1665. Odwołanie Edyktu Nantskiego.
66	Sprawa Lubomirskiego i kłótnie o następstwo tronu, wiodą do zerwania Seymu — Królowa poburza nanowo na Lubomirskiego — Bitwa pod Mątwami 13. Li:, w którey Lubomirski krwawe odnosi zwycięstwo, i przymusza Króla do pokoiu w Łęgonicach 31. Li: — Niepokóy z Kozakami; Doroszenko poddaie się Turkom — Lubomirski wtaca do Wrocławia i w krótce umiera.									1666. Straszny pożar w Londynie — Pierwsze użycie herbaty tamże
67.	Z Moskwą rozeym na lat 13. w Andruszowie 30. Sty:, Smoleńsk, Starodub, Czernichów, przy Moskwie; Dniepr granicą. Kijów tylko do 1669. przy Moskwie; Połock, Witebsk i Inflanty przy Polsce zostać miały. — Królowa umiera 16. Maia. —	Klemens X. +1676.								
68.	Seym w Warszawie. Król składa Koronę 16. Wrze: otrzymawszy 150,000. rocznie udaie się do Francyi, gdzie w Opactwie S. Germana osiadłszy, żył do 16. Grud: 1672. Umarł w Newers — Ciało iego sprowadzone i złożone w Krakowie 31. Sty: 1676. — Seym Konwokacyiny 5. Listo: — Polska wyludniona przez zabory Tatarskie i Kozackie, głód, woyny, dżumę przez emigracyę do Szląska, utraciła do 3. Milionów dusz.									1668. Boerhaave + 1738.

Rok		Polska	Papieże	Niemcy	Prussy	Moskwa	Szwecya	Porta	Francya	Wojownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna i zdarzenia ważniejsze
1669.	Michał Korybut Wiśniowiecki. żona Eleonora siostra Cesarz: Leopolda.	Seym elekcyjny. 2. Maia obrany. Koronacya 6. Paź: Król obiera żonę wśród Seymu, który zerwał Jan Olizar Podsędek Kijowski, z powodu że przyrzeczone Czernichowskim i Smoleńskim fundusze nie dochodziły.								Jan Sobieski Michał Pac Dymi: Xc Wiśniowiecki + 1682. Mich: Radziwiłł — + 1680.	
70.		Ślub w Częstochowie 27. Lut: Wesele w Warszawie. Seym 5. Mar: złożony, zerwany przez Zaborzyckiego. Koronacya Królowey — Prymas Mik: Prażmowski i Jan Sobieski nieprzychylni Królowi. —								Chryst: Hartknoch hist: — + 1687.	
71.		Kozacy Turkom podległe napastuią — Sobieski Het: ich zwycięża — Turcy wymyślą się, i do Ukrainy wchodzą								Wacław Potocki. poe: herał: + 1693.	
72.		Kamieniec biorą — pod Lwów idą. Prymas chce Króla detronizować, z czego wynikaią dwie Konfederacye, przeciw Królowi Lowicka, za Królem Gołębiowska — Zatargi z Kozakami i Tatarami kończą się haniebnym pokoiem zawartym w Buczaczu. przez który Kamieniec Turkom, a Ukraina Kozakom się dostały.								Maci Zadowski. praw: — + 1685. Gabriel Groddeck. bibliogr: — + 1709.	
73.		Seym pacificationis w Warszawie godzi Konfederacye, traktatu Buczackiego nie uznaie, i woynę uradza. — Prymas umiera — Sobieski z Koronnem, Mich: Kaz: Pac z Litewskiem woyskiem, ku granicy od Turcyi ciągną — Król za woyskiem idący zachorował, i wróciwszy do Lwowa, umarł 10. List. 11. List: Sobieski odnosi wielkie zwycięztwo, nad Turkami pod Chocimiem, po którem dla Bezkrólewia z woyskiem wraca.								Mik: Załuszowski praw: — + 1703.	
74.	Jan III. Sobieski. żo: Marya Kazimira d'Arquien.	15. Styc: Seym Konwokacyjny. — Na Elekcyinym 21. Maia Królem obrany. — Sułtan Mahomet odbiera Chocim i na Ukrainie niektóre Miasta. — Król udaie się do woyska; Miasta Ukraińskie odzyskuie. — Sierkę Kozakom Hetmanem mianuie.									1674. Crebillon.
75.		Niewierność Kozaków i odeyście do Litwy Paca ułatwia napad Turkom. Król cofa się do Lwowa, — Złoczów i Trembowla bronią się. Ostatnią ocala mężtwo żony Samuela Chrzanowskiego. — Król zwycięża Ibrahima Szaytana i Tatarów pode Lwowem 24. Sierp: Turcy cofaią się za Dniestr pod Żórawno, którą spalono.									1675. Quietizm potępiony.
76.		Król wraca do Krakowa — 1. Lut: wyprawia pogrzeb Jana Kazimierza i Michała, Królów. 2º Koronowany przez Olszowskiego Ar: Gni: — Młada Butawy, a Het: W. mianuie Xc Dymitra Wiśniowieckiego — Wyrusza przeciw Turkom 10,000. Pod Żurawnem od 80,000. Turków i 130,000. Tatarów obsaczony, bronił się od 19. Wrz: do 17. Paźd: nader walecznie, gdzie nareszcie na żądanie samego Seraskiera Szeytana zawarł ugodę. — Wpłta utraciła części Ukrainy i Podola.	Innocenty XI.	〃 〃	〃 〃	Fiedor III. Alexiewicz. + 1682.				Marcin Kątski Gł: Artyleryi.	
77.		Seym potwierdza umowę Żórawińską — Het: Xc Kurland: Jakóba — Elektor Brand: lenność Bytowa i Lawenburga uznaie — Kłótnie Gdańskie uspokoione.								Dymi: Xc Wiśniowie: 1682. Sta: Jabłonowski — 1702.	1678. Habeas corpus w Anglii.
78.		Andruszewski rozejm przedłużony na drugie lat 13. Car Fiedor Alexiewicz zwrócił Wieliż, Newel, i Siebież, i 2,000,000. zł: zapłacił. — Król chce dozwolić Szwedom do Prus. Het: Pac czyni przeszkody. Ludwik XIV. i Szwedzi chcą zniewolić aby Prussy albo do Korony były wrócone; albo familii Króla na lenność dane. — Pierwszy Seym w Grodnie,								Michał Pac — + 1682. Kazmi: Sapieha — + 1703. Miko: Sieniawski + 1684. Felix Potocki — + 1702. Jan Ogiński — + 1684.	1678. Habeas corpus w Anglii
79.		Radzono na nim o woynie na odzyskanie zaborów Tureckich, ale woyska i podatków nie uchwalono. — Król zaczyna więcey myśleć o familii iak o Rplitey. Chce żenić syna z bogatą Xą Radziwiłłówną, którą poymuie syn Elektora Br: — Królowa dla dumy obrażoney powzięła niechęć ku Francyi,								Mich: Xc Wiśniowie: + 1707. Hrehory Ogiński + 1709.	
80.		i Króla męża przez Hetmanów i Hieronima Lubomirskiego dla Austryi nakłonić usiłuie.									1680. Prześladowanie Protestantów
81.		Seym zerwany z powodów familii Królew: Królowa wszelkich używa środków ku odwróceniu Króla od Francyi. — Papież nareszcie i widoki ożenienia syna z córką Cesarza nakłaniaią go. Jakoż								Morsztyn Sta: poe: — + 1697.	
82.		zawiera przymierze — Królowa Marywil fonduie.	〃 〃	〃 〃	〃 〃	Iwan V. pod opieką siostry Zofii.				Bardziński Jan Alan poeta + 1706.	
83.		Król opóźnia z wyruszeniem na pomoc Austryi. Poseł Cesarski i Nuncyusz nakłaniaią go. Wyrusza 15. Sierp: — obeymuie dowództwo woysk połączonych. 12. Wrz: wielkie zwycięztwo pod Wiedniem odnosi. — Mimo wielkiey niechęci Ministrów Cesarskich, idzie za Turkami do Węgier: iednego dnia pobity, drugiego zwycięża pod Parkanami, bierze Gran. — Daremnie doradza Cesarz: łagodność dla Węgrów. Po wielkich trudach i utracie ludzi wraca do Krakowa 23. Grudnia. Jędrzej Potocki pod Kamieńcem na wodzy trzyma — Hospodara Wołoskiego zrzuca, Stefana Petryczeykę osadza								Ustrzycki Winc: poeta Chrościński Woy: poeta Załuski Andrzej Chryz: his: 1665. + 1711.	1683. Munich Fl. 1767.
84.		Woysko późno wyrusza: bierze Jazłowiec, ugania się, wedle Kamieńca z Tatarami, nareszcie spoczywa na obozie pod Żwańcem — X. Maurycy Vota Jezuita przysłany do Króla; zyskawszy zaufanie usiłuie odwieść Króla od Austryi, a nakłonić do Ludwika XIV.									1684. Joung + 1765.
1685.		Marquis de Bethune przyieżdża do Warszawy. — Król wyprawia Poselstwo do Francyi — Hetman Sta: Jabłonowski z 20,000. opasany od 140,000. Turków, ocala woysko i siebie przezornością własną i Mar: Kątskiego — Austrya łudzi Króla widokami nabycia dla syna Królewicza Mołdawii i Wołoszczyzny. Królowa gorliwie popiera ten proiekt, zawsze niechętna Ludwikowi XIVmu									

Rok		Polska	Papieże.	Niemcy.	Prussy.	Moskwa.	Szwecya.	Porta	Francya.	Woiewnicy i uczeni w Polsce.	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze.
1686.		dlatego zawarty wieczny pokóy z Moskwą 6. Maia. Król w 40,000 wkracza nad Prutu i pod Gałacz się podsuwa, lecz niemogąc się doczekać posiłków Austryackich, wraca bezkorzystnie — Wilanów założony niewolnikami Tureckiemi.								Jan Brebendowski Hist. — +1729. Gabryel Rzączyński naturalista +1737.	
87.		Król z płaczem zaprzysięga traktat z Moskwą — Bombardowanie daremne Kamieńca, przez Królewicza Jakóba — Król z powodu intryg żony, i arendowania żydom dóbr i ceł skarbowych traci miłość w Narodzie	– –	– –	– –	– –	– –	Soliman II.			
88.		Seym w Grodnie zerwany przez kłótnie Magnatów.	– –	– –	Fryderyk I. Król od 1701. +1713.						1688. Pope +1744. Rewolucya w Anglii
89.		Seym w Warszawie w roku czwartym zaczęty zerwany — Stronnicy Austryi zamyślili detronizować Króla, a na miejsce iego, posadzić X.a Lotaryngskiego — Hetman W. K. oblega Kamieniec — Seym i Król plamią się sięciem i spaleniem iako bezbożnika, Kazm. Łyszczyńskiego Podsędka Brzeskiego	Alexander VIII. +1691.	– –		Piotr I. W. +1725.					1689. Montesquieu +1755. Wilhelm Stathuder hol: i Marya Król: Angielska
90.		Tatarzy nagle wpadłszy, zabieraią 40. chorągwi polskich na leżach zimowych. Król sam zaledwie nie poymany w Żółkwi — Królowa frymarczy Biskupstwami i urzędami za pieniądze									
91.		Królewicz Jakób zaślubia Amalią, X. Neyburską 25. Marca. Król zamierza nową wyprawę do Mołdawii, lecz równie daremnie iak dawniey.	Innocenty XII +1700.	– –	– –	– –	– –	Achmet II.			
92.		Okopy S. Tróycy pod Kamieńcem wzniesione — Kraie Ruskie pustoszone. Seym w Grodnie zaczęty 31. Grudnia;									1692. Brown Dok. +1774. Bagnety użyte przez Francuzów pod Turynem
93.		zerwany 12. Lut: — Warszawski nie dochodzi. — Tatarzy Ruś niszczą — Litwa zamieszana kłótnią Sapiehy Hetmana W. Lit: z Brzostowskim Biskupem.									1693. X.° Hanowerskie Elektorstwem
94.		Kościół i Klasztor Kapucyński w War: na pamiątkę zwycięztwa pod Wiedniem zbudowany. — 6. Paźdz: zwycięztwo nad Turkami wedle Kamieńca.									1694. Voltaire +1778.
95.		Seym prawie nie zaczęty dla kłótni Sapiehów z Duchowieństwem i Szlachtą w Litwie — Tatarzy plondruią aż pod Lwów — Król podupadły na zdrowiu. Królowa, Melchior Polignac, X. Vota i Garderobiana le Fresa, rządzą dworem. Sobiski porusz drugi chce złożyć koronę. —	– –	– –	– –	– –	– –	Mustafa II.			
96	Bezkrólewie	Maiąc wyiechać do wód w Hirszbergu, umiera w Wilanowie 10. Lipc. Ciało pochowane w Krakowie dopiero 1734 roku — Seym Konwokacyjny zaczął się 27. Sierp: Królowa zaklinała wszystkich aby iey syna nie wybierano. — Woyska nie płatne, podnoszą konfederacye, i te trwaią do 30. Kwietnia 1697.	– –	– –	– –	– –	Karol XII. ginie pod Fridrichshall 1718.				
97.		26. Czerw: Seym elekcyjny z 3. Kandydatów głównych, Jakóba Sobieskiego Królewicza, X.° de Conti Elektora Saskiego, Radziejowski Contego, a Dąbski Biskup Elektora ogłosił d. 27. — 13. Lipca zaprzysiągł Poseł Fleming Pacta Conventa, a na 25. Wrze: naznaczono koronacyą do Krakowa. Dnia 26. Lip: zaprzysiągł sam Król, w Piekarach, wyznawszy wiarę Katolicką, 8. Sierp: stanął na zamku w Krakowie w 4,000 woyska. 26. Wrze: przypłynął pod Gdańsk X.° Conti. 8. Listo: napadnięty od Sasów i Polaków odpłynął, zabrawszy w Gdańsku 4. Okręty Kupieckie. Królowa i Prymas nie przestaią burzyć, utrzymywali w Litwie zamieszanie aż do woyny Szwedzkiey.									
98.	August II. żo: Krystyna Ebernardt Mar. Barautska. +1727.	Ziechał do Warszawy 12. Styc: Prymas robi w Łowiczu zjazd nowy 8. Lut: uznaie Króla 8. Maia, a z reszta oponentów 23. Maia ziechawszy do Warszawy, wierność zaprzysięga. — Seym zaczęty i zerwany 16. Kwietnia. Król ściąga 26,000 Sasów pod Gliniany, 60,000. Turków bez bitwy zatrzymuie. 6,000. Polaków w Podhaycach i postrachem wraca do Kamieńca. — Zatłoczenie z Elektorem Brand: o zaięcie Elbląga. Zmowa Króla z Carem Piotrem I. przeciw Szwecyi.								Hetmani za Augusta Hier: Lubomirski — +1706. Adam Sieniawski — +1726. Kaz: Rzewuski — +1728. Lud: Pociey — +1730. Sta: Chomentowski +1728. Sta: Denhof. — +1728.	1698. Maupertuis +1759.
99.		26. Styc: traktat Karłowicki z Turkami, mocą którego wszystko miało wrócić do stanu w iakim było przed Królem Michałem; mimo który Tatarzy wpadaią aż pod Lwów — 22. Wrze: Kamieniec oddaią — Seym pacifikacyjny.									
1700.		Elektorowi Brandebur: za Elbląg Kleynoty koronne dane w zastaw — Woyna ze Szwecyą, — Karol XII. zmusza Króla Duńskiego do pokoiu. Znosi Moskali pod Narwą 3. Lis: i siły przeciwko Sasom obraca. Sapiehowie formalną woynę prowadzą z Szlachtą Litew: — Za nieprzyiaciół Oyczyzny ogłoszeni — Król godzi strony.									1700. Po śmierci Karola II. Kr: Hiszp: Burboński dom powołany. d: Nowa Bretania Austral: Wyspy odkryte p: Dampiera.

Wiek osmnasty

Rok	Polska	Papieże	Niemcy	Prussy	Moskwa	Szwecya	Porta	Francya	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze
1701.	26. Luty: Król zawiera przymierze z Carem Piotrem w Birżach, które Polskę obarczyło nieszczęśliwą woyną — Karol XII. deklaruie Państwu polskiemu, detronizacyą Augusta.								Kasper Niesiecki herald — +1743.	1701. Tytuł Królewski Prusom
2.	Zwycięstwo Szwedów pod Kliszowem 19. Lipca, po którym Kraków wzięty.								Dawid Braun hist: 1664 +1737.	
3.	Seym w Lublinie. — Szwedzi pustoszą dobra przychylnych Augustowi	„	„	„	„	„	Achmet III.		Godfryd Lengnich hist: — +1774.	
4.	Woiewodztwa Poznańskie i Kaliskie robią związek przeciwko pustoszeniu kraiu przez woyska. Karol robi z niego partią przeciwko Augustowi.								Sta: Kożuchowski prał: żył około 1723.	1704. Petersburg założony; d. Gibraltar biorą Anglicy.
5.	2. Maia Radziejowski Prymas ogłasza Bezkrólewie. — Sta: Leszczyński obrany Królem 12. Lipca, większa atoli część Polski obstaie z Augustem, który 3. List: ustanowia Order Orła białego w Tykocinie — Leszczyński koronowany 4. Paźdz: przez Zielińskiego Arcy Bisk: Lwowskiego — Szembek Prymasem — Mazeppa ku Wisle się posuwa. —	„	Józef I. + 1711.							1705. Benj: Franklin + 1774.
6.	Karol XII. wkracza do Saxonii — August ustępuie Korony Leszczyńskiemu, w Altranstädt 14. Wrze: Wszystkie dwory uznaią nowego Króla prócz Cara Piotra. — Moskale pustoszą dobra przychylnych Leszczyńskiemu od Grodna do Kijowa — August przy dworze swoim rezyduiącego Patkula, z pogardą wszelkich praw wydaie Karolowi XII^mu który tego szlachetnego obrońcę praw kołem połamać i bez pogrzebu zostawić kazał pod Kazimierzem w Wielkiey polsce — Bitwa przez Moskali wygrana p/o. Szwedom pod Kaliszem 19. Paź: Więzieni synowie Jana III. z Königstein wypuszczeni.								Sta: Leszczyński hist: filo: — + 1766. Igni: Karamowski hist: — + 1736.	
7.	Mik: Stani: Denhof z wielu Panami na ziezdzie we Lwowie 7. Luty: ogłasza abdykacyą Augusta za nieważną — Car Piotr podaie 4. Kandydatow, między temi naypierwszego Adama Sieniawskiego. —									1707. Buffon + 1774.
8.	Morowe powietrze silnie grasuie po całey Polsce — Sieniawski na Rusi czerwoney opiera się Leszczyńskiemu.									1708. Sardynia Królestwem.
9.	Karol XII. zbity pod Pułtawą 8. Lipi: — August wydaie manifest przeciwko abdykacyi swoiey — Godzi się z Carem Piotrem w Toruniu 8. Paźdz.									1709. Bitwa pod Pułtawą
10.	Leszczyński kray opuszcza — Polska cierpi od woysk Saskich i Moskiewskich, uciemiężaiących przychylnych i nieprzychylnych.									
11.	Naiazdy Śmigielskiego z Pomeranii, Grudzińskiego z Wołoch	„	Karol VI. + 1740.	„	„					1711. Dawid Hume + 1776.
12.	Naiazdy Tatarów — Bunty Kozackie pod Palejem.									1712. Rousseau — + 1778. d. Gluck — + 1787.
13.	„	„	„	Wilhelm. + 1740.						1713. Diderot. — 1784.
14.	Pokóy Karłowicki odnowiony w Konstantynopolu, przez Chomentowskiego Woiewodę Mazowieckiego.									
15.	Konfederacya Tarnogrodzka przeciwko woyskom Saskim, Sta: Ledóchowski Marszałkiem Konfederacyi — Władys: Garczyński Mkiem woyska związkowego.	„	„	„	„	„	„	Ludwik XV. ż. Leszczyńska + 1774.		1715. Garrig + 1779. d. Helvetius + 1771.
16.	Walki Sasów z Polakami — August widzi się z Carem w Gdańsku i Ruskiey Rawie.									1716. Laudon + 1790.
17.	Zgoda z Konfederacyą w Seym zamieniony. Seym ten 7^mio godzinny niemym nazwany. — Król August według przyrzeczeń odsyła woyska swoie do Saxonii — Redukcia woyska Polskiego — Moskale zostaią —									1717. Winkelman + 1768. d. d'Alembert + 1783.
18.	Karol XII. ginie pod Fridrichshall — Car zamyśla detronizować Augusta — Seym w Grodnie, na którym niechciano dadź mieysca Piotrowskiemu, dla tego że Akatolik.									
19.	Woyska Moskiewskie wychodzą.	„	„	„	„	siostra Karola XII. Eleonora.				
20.	Przedugodne punkta ze Szwecyą — Unia Kościelna w Zamościu potwierdzona — Eleonora Szwedzka obowiązuie się uznać Króla Augusta.									1720. Law—iego [illegible]
21.	Car Piotr zawiera pokóy w Nisztad: obowiązuie się starać o pokóy, między tąż Szwecyą a Polską.	Innocenty XIII. + 1724.			Piotr wielki przybiera tytuł Cesarz: Rossyiskiego					1721. Kaunitz + 1794.
22.										1722. Piotr W. bierze tyt: Cesarza d: Condillac + 1780.
23.										1723. Adam Smith + 1790.
24	Rozruch Toruński: luteranie plondruią Kollegium Jezuickie — Burmistrz Roesner i 9^ciu Mieszczan, z wyroku Seymu i sądów Zadwornych ukarani śmiercią — Powód do rozruchów dało zrzucenie lutrowi Kapelusza z głowy, podczas processyi Bożego Ciała.	Benedykt XIII. + 1730.								1724. Kant. + 1804. d. Klopstock + 1803.
1725.	Hrabia Flemming dowództwo Gwardyi pol: Koronney składa — Poniatowski Oyciec przyszłego Króla Kommendantem iey mianowany — Sprawa Toruńska wywołała mocne reprezentacye Rossyi, Anglii, Prus, Danii, Szwecyi i Hollandyi, które przyiacielskim trybem zaspokoione zostały. —	„	„	„	„	Katarzyna I. + 1727.				1725. Marya Leszczyńska zaśl. Ludwikowi XV. Król: Francuz:

Rok	Polska	Papieże	Niemcy	Prussy	Rossya	Szwecya	Porta	Francya	Woiownicy i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze
1726.	Stany X^o Kurlandzkiego po zmarłym bez potomnie Ferd: Kettlerze, obieraią sobie Maurycego Hrabi: de Saxe syna naturalnego Króla Augusta.— Tey Seym w Grodnie nie uznał.— Rossya na mocy zapisów małoletniego Fryderyka Wilhelma zaręczonego z Carewną Anną Iwanowną, poźnieyszą Imperatorową, gdy ten w 9. niedziel po ślubie umarł, iż ażkolwiek opiekuniego i Stryi Ferdynad Ketler zapisu tego nie podpisał, przyzna sobie rościć prawo do dysponowania tem X^twem Rplta osłabła, niepopierała uchwały 1589. r. Król August we wszystkiem ulegał Rossyi, sam Król musiał swego syna odwołać— Korektura Trybunałów—									1726. Cieśnina Beringska odkryta
27.	Jak cały panowanie, tak szczególniey lata ostatnie postudzyły	″ ″	″ ″	″ ″	Piotr II. + 1730.					
28.	do zniknięcia niegdyś oświeconey, zamożney i potężney									1728. Cook. + 1780.
29.	Polski; nauki upadały, obyczaie rozwiozłe, opilstwo, zbytek									1729. Lessing + 1781. Burke + 1797 ur: Minucius
30.	Krzewił sam dwór panuiącego. Nawet duch rycerski właściwy	Klemens XII. + 1740.	″ ″	″ ″	Anna Iwanowna + 1740.	″ ″	Machomet V.			1730. Suwarów + 1800.
31.	Polakom, gnuśność i biesiadnictwo. Upadały miasta									
32.	gnębione przez Starostów, sama tylko Warszawa kilku, a mianowicie Pałacem i Ogrodem przyozdobiona została.— Duchowieństwo, a głównie Jezuici, wszystkie drukarnie i cenzury podgarnęli pod siebie; lecz i oni nie byli pochodniami w ciemnościach. August II. przyieżdżał z Drezna na Seymy do Warszawy.									1732. Haydn + 1809.
33.	Wyiechawszy z Drezna 16. Sty: przed zaczęciem Seymu umarł w Warszawie 1. Lutego.— Prymas Teodor Potocki wyłączaiąc od Elekcyi wszystkich Niepiastów, Seym Konwokacyjny na d: 27. Kwiet: przeznacza. Skończony 23. Maia. Na nim Dyssydenci od funkcyi i Poselstw oddaleni z zakazem szukania protekcyi zagranicznych. Seym elekcyjny 25. Sier. Stany zobowiązały się przysięgą nie obierać cudzoziemca. Woysko Rossyi wkracza dla obrania X^a Saskiego— 9. Wrze: przyieżdża Leszczyński— 12. t. m. Regimentarz i Kanclerz X^c Wiśniowiecki opuszcza pole elekcyi i przechodzi na Pragę: ścigany, stacza bitwę 16. i cofa się pod Węgrów, dla złączenia z woyskiem Rossyiskiem— 21. Leszczyński ogłoszony, zaprzysięga Pacta Conventa. Woysko Rossyiskie podchodzi pod Pragę— Leszczyński z Prymasem udaie się do Gdańska— 5. Paźd: pod wsią Kamieniem August III. Królem ogłoszony— 9. Rossyanie osadzaią Warszawę— Wiążą się konfederacye za Augustem pod Adamem Ponińskim, za Leszczyńskim pod Adamem Tarło w Dzikowie— 1. Listop: Posłowie Sascy podpisuią Elekcyę— 9. Grudn: wyieżdża August z Drezna— Tak 15. Senatorów, około 600. Szlachty i 20,000. woyska Rossyiskiego, posadziło Augusta na tronie Rpltey									1733. Washington + 1799. d: Wieland. — + 1813.
34. August III. żo: Marya Józefa cor: Józefa I. Cesarza + 175	17. Sty: po odbytym pogrzebie Jana III., Augusta II. i Maryi Kazimiery koronowany wraz z Królową, w Krakowie— Konfederacya przeciwna trwa— Leszczyński w Gdańsku oblężony przez Sasów i Rossyan, uchodzi 20. Czerwca. Gdańsk kapituluie 9. Lipca									
35.	Francya wydaie woynę Austryi skończoną pokoiem w Wiedniu 3. Paźd: który i Polskę uspokoił, gdy Leszczyński dostał w dożywocie Lotaryngię z tytułem Króla— Potocki W^ki Jan Kle: Branicki Polnemi Hetmanowani.									1735 Brown Dokt: + 1788.
36.	Zrzeka się praw do tronu Polskiego, 27. Sty; uznany za Króla 15. Maia + 1766.— 21. Czerwca August wieżdża uroczyście do Warszawy— Seym pacyfikacyjny skończony 9. Lip:— Amnestya— woyska Ros: i Saskie wychodzą.									1736. Potemkin + 1791.
37.	14. Maia Biren z woli Imperatorowey Anny obrany w Mitawie X^m Kurlandzkim.—								Sta: Konarski. 1700. — +1773.	1737. Gibbon + 1794. d: Lineusz. + 1778.
38.	Polska Karczmą zaiezdną nazwana.— Woyska Rossyiskie samowolnie przechodzą na									
39.	Turków przez Ukrainę i Podole— Hrabia Sołtykowski łupie dobra Leszczyńskiego—									
40.	Król bez mieszania się Rpltey, prowadzi woynę z Królem Pruskim—	Benedykt XIV. +1748.	Karol VII. odpadł z domu Habsburg, syn Maryi Teresy.	Fryderyk II. + 1785.	Elżbieta +1761. 25. D. 1762. 6. Sty.					
41.	Mieszka w Dreznie, i na Seymy zrywane lub niedoszłe zieżdża.—								Hetmani za Augusta III.	1741. Kutuzow + 1813.
42.	Hra: Brühl ulubiony Minister rządzi na szkodę Polski i Saxonii. czego do								Józef Potocki — +1752.	
43.	zniszczenia nie dostawało pod poprzednim panowaniem, dopełniło się pod tem.—								Jan Branicki — +1771.	1743. Lavoisier + 1794. d: Condorcet + 1794.
44.	Obcy obwiniali Naród— winy Panuiących zamilczali.								Mi: X^c Wiśniowiecki + 1744.	1744. Herder. + 1803.
45.	Druga woyna z Królem Pruskim w połączeniu z Austryą, bez mieszania się Rpltey. Zakończona traktatem w Dreznie tegoż roku.— Załuscy Biskupi bracia, zakładaią Bibliotekę. Poźniey Rpl: darowaną.	″	Franciszek I. X^c Toskański. z do: Lotaryngs: Marya Teresa.						Mi: X^c Radziwiłł — + 1762. Michał Massalski + 1762. Wac: Rzewuski P. K. + 1779.	
46.										
47.									Bene: Chmielowski hist. — +1763.	
48.	Woyska Rossyiskie przechodzą przez całą Polskę do Morawii, na woynę przeciw Francyi—								J. Daniel Hofman. bibliog: 1701. — + 1766.	1748. Sieyes
49.	Trybunał w Piotrkowie niepraktykowanym przykładem zerwany.								Elżb: Drużbacka. poet. — + 1760.	1749. Mirabeau + 1794.- Goethe,— d: Fox + 1806.— Dr: Jenner + 1823 ospę krowią zaszczepił
50.	Reforma zakonu i szkół Piiarskich przez Konarskiego.—								Abraam Troc Leyxykograf.	1750. Kleber + 1800.

Wiek osmnasty

Rok	Polska	Papieże	Niemcy	Prusy	Rossya	Szwecya	Porta	Francya	Uczeni i pisarze w Polsce	Kultura powszechna, zdarzenia ważniejsze
1751.	„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Adolf Fryderyk X. Holsztyński			Arnold Żegliński praw: 1696. + 1768.	1751. Encyklopedya Diderot d'Alembert
52.									Maciej Dogiel hist: badacz ur. 1715 — + 1760.	1752. Joh: Müller + 1809.
53.										
54.									Józef Epi: Minasowicz poe: 1718. — + 1796.	1754. Talleyrand + 1838.
55.	Woyna 7mio letnia od roku 1755. — 1763. — Woysko Saskie zabrane w niewolę pod Pirną.								Jan Dan: Janocki biblio: 1720. + 1786.	1755. Trzęsieniem ziem Lizbona zburz:
56.	Król przyjeżdża do Warszawy na ciągłe mieszkanie 27. Paźdz: —								Wła: Łubieński Geogr: żył około 1755.	1756. Mozart + 1791.
57.	Król Pruski zaraża Polskę fałszywą monetą; bojami przerwaną, za pomocą żydów wywożących dobre pieniądze srebrne i złote, a kupujących za złe — Wtenczas żyd Efraim był	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Mustafa III.		Jędrz: i Józef Załuscy Biskupi 1755. Bibliotekę założ:	1757. Konduktory Franklina ż Berthier + — Bitwa pod Rosbach.
58.	Mincarzem Króla Polskiego — X. Karol syn wśrodni Króla, za zezwoleniem Imperatorowéy Elżbiety, mianowany Xiążęciem Kurlandzkim.	Klemens XIII.							Józef X. Jabłonowski herol: — + 1776.	1758. Nelson + 1805. ż. Massena.
59.	Woyska Rossyiskie i Pruskie, wchodzą, wychodzą, iak im się podoba. Wybierają furaże, werbują, wszystko bez odwoływania się do Władz właściwych i bez poprzednich układów. X. Karol otrzymuie odemnie								Sta: Duńczewski herol: żył około 1762.	1759. Pitt + 1806. ż Schiller + 1805.
60.	Inwestyturę; żeni się 20. Marca z Franciszką Krasińską.								Jan Bielski histo: oko: 1763.	
61.	Redukcya Monet fałszywych w Polsce kursujących.								Sta: Kleczewski hist: — — + 1766.	
62.	Biren znowu na X. Kurlandzkie potęgą Rossyi przywrócony.				Piotr III. Katarzyna II. + 1796.				Józef Rogaliński fizyk oko 1765.	1761. Pichegru + 1804.
63.	Pokóy w Hubertsburgu 15. Lut: zawarty. Król wraca do Drezna po skończeniu woyny 7mio letniéy — 5. Paź: umiera, zostawiwszy Saxonią i Polskę w naygorszym stanie. Pochowany w Dreznie 20. List: Prymas Łubieński wydaie Uniwersał. —	„ „	„ „	„ „	„ „	-			Ignacy Nagurczewski po: 1719. — + 1811. Daw: Chodowiecki sztych: 1726. + 1801.	1763. Moreau + 1813.
64. Stanisław August Poniatowski + 12. Lut. 1798. w Petersburgu	4. Stycz: Traktat Króla przez Katarzynę Impera:, warujący Elekcyę Poniatowskiego — 8. Kwie: Konfederacya Wileńska. — 4. Nota Posłów Rossi: i Prus: — Woyska Ross: wchodzą, Pruskie nagranicy stoją — 3. Maia Hetman Branicki gromadzi woysko, amunicyą i broń z arsenału zabiera. — 7. Maia Seym Konwokacyiny. — Małachowski Mar: starey laski dla obecności w Izbie oficerów Rossi: i obsadzenia w Zamku wzbrania się Seym rozpocząć. — Rossowski Sta:; Sieradzki zagaia go. — X. Adam Czartoryski obrany Marszałkiem. — Branicki, X. Karol Radziwił i Andrz: Mokronowski Poseł Bielski podaią protestacyą, przez 70 ciu Członków Seymu podpisaną i oddalaią się z Warszawy. — X. August Czartoryski zrobiony Regimentarzem — 12. sprzeczka z Rossyanami Radziwiła i Branickiego. Klęska bitwą pod Słonimem. Rplta uznaie tytuł Cesarski Rossi: i Królewski Prus; za co tych Monarchii Posłowie zrzekaią się wszelkich do Polski pretensyi i całości iéy gwarantuią. — Konfederacye: Brzeska, Halicka, przeciw wpływowi obcych. — Seym elekcyiny 27. Sierpnia — 7. Wrze: obrany Król Stanisław August (IV.) 13. Wrze: zaprzysiągł Pacta Conventa. — 25. List: w dzień imienin Imperat: koronacya — 3. Grudn: Seym pod laską Hiacynta Małachowskiego — Propozycye Dworów Petersburgskiego i Berlińskiego. —								Fran: Bohomolec komik — — 1790. Sebast: Ustrzycki mat: 1739. + 1786. Ant: Popławski moral: 1739. + 1786. Karol Wyrwicz Po: — — + 1793. Mar: Poczobut astr: 1728. + 1804. Jan Albertrandy hist: arche: 1734 + 1808. Grze: Piramowicz et: 1728. + 1801.	1764. Arcy X. Józef obrany Królem Rzymskim.
65.	Ustanowienie Orderu S. Stanisława. — Korpus Kadetów zaprowadzony. — Rzeź Unitów i Katolików na Ukrainie, Charko dowódca. — Poniatowski chce się żenić z Arcy-Xiężniczką Austryacką — lecz to nie podoba się Rossyi — Poselstwa do Francyi i Turcyi — Redukcya monety — Król Pruski niekontent z usunięcia liberum veto —	„	Marya Teresa + 1780.						Domin: Szybiński hist: 1723. + 1799. Kaje: Skrzetuski his: 1743. + 1806. Adam Naruszewicz po: his: 1733. + 1796.	1765. Pierwsze oburzenie w Ameryce półn.
66.	Seym 6. Paź: Marszałek Czaplic — Sołtyk Biskup podnosi głos przeciw wpływowi obcych i dyssydentom — Nuncyusz Viscondi, popiera Biskupa — Konstytucya przeciwko dyssydentom — Liberum veto przywrócone.								Felix Łoyko badacz his: pisał 1770. Fran: Paprocki his: — + 1798.	1766. Śmierć Sta: Leszczyńskiego
67.	Woyska Ross: nowe wchodzą — Konfederacye dyssydentów — 23. Czerw: Konfederacya Radomska — Prymas Łubieński umiera, Podoski Prymasem — 5. Paźdz: Seym — 13. Paźdz: Biskupi Sołtyk, Załuski, Hetman Rzewuski i Poseł syn iego wywiezieni do Rossyi — Limita Seymu — Delegacya do traktowania z Dworami i Dyssydentami 19. Paźdz: zawiera traktat z Rossyą i pod wpływem Repnina spisuie Akt formy Rządu. —								Adam X. Czartoryski po: fil: 1733. + 1823. Mich: Jan Hube fizyk 1737. + 1808.	
68.	29. Lut: Konfederacya Barska: Adam Krasiński Bisk: Kamieniecki, Józef Pułaski, Mich: Krasiński, Joa: Potocki pierwsze iéy członki — Konfederacya w Lublinie, Haliczu, Krakowie i po Województwach — Mokronowski od Króla i Senatu wysłany do układów z Konfede: — Rossy: wyruszaią przeciw Konfedi:, pożogi, okrucieństwa — Podkamień wzięte — Bar 20 Czerwca — Rzezie Gonty na Ukrainie — Kraków wzięty — Berdyczów — Ross: i zaporożcy wpadaią za Konfed: na Ukrainę; palą Bałtę — Turcy woynę wypowiadaią 4. List. — Manifest Turecki przeciw Elekcyi Poniatowskiego — Ukraina z Konfed: — Drewicz, Bierzyński — Konfederacye w Litwie — Nieśwież wzięty. —								Fran: Smuglewicz mal: 1743. + 1807. Igna: Włodek Estet: żył oko: 1780.	1768. Desaix + 1800 — Marya z Leszczyńskich Królowa fran: umiera. ż Korsyka ustąpiona Francyi przez Genueńczyków.

Rok	Polska.	Papieże	Niemcy.	Prusy.	Rosya.	Szwecya.	Porta.	Francya.	Wodzowie	Uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważniejsze
1769.	Michał Pac Marsza: Litewskiey Konfed: — Manifest Imperatorowey 18 List. — Wypowiedzenie woyny Turcyi przez Ross: 1. Grud: — Rozdwojenie między Konf: na Kotorszczyzne: — Pułaski uwięziony traci życie. Puławscy synowie Kaz: i Fran: wracaią przez Dniestr, walecznie bronią okopów S. Troycy i Żwańca — odważne wyyście z okopów, Kazm: Puławskiego, i przedarcie się przez Armią Ross: — Oblężenie daremne Chocima. Gł: Zaremba zaczyna działać — W. Wezyr Mechet Emir, niedołężnie rozpoczyna Kampanią — Mich: Krasiński i Potocki z oddziałem Konf: przy Armii Tureckiey — Powtórnie daremne oblężenie Chocimia — Turcy przechodzą Dniestr, cofaią się w nieładzie, opuszczaią Chocim — Utarczki z Konf: okrucieństwa Drewicza — Puławscy śmiałym pochodem od Lwowa do Brześcia Lit: udaią się na Litwę — Bierzyński pobity pod Białymstokiem, traci oddział, dlaczego Puławscy wracać muszą ku granicy Węgier. Fran: ginie pod Łomazami, Kazm: wraca tylko z 10ma ludźmi — Ziazd w Nissie Cesarza z Fryd: Wilhelm: — Xc Repnin odwołany. Xc Wołkoński przyieżdża do Warszawy — Zawiązanie Generalnoś: Konf: w Białey — Konfe: zaymuią Kraków, opuszczaią go, Gł: Szaniawski zaymuie Piotrków; pobity pod Dobrą dostaie się ranny w niewolę — Rzez Tymeńki na Ukrainie odnowiona.	Klemens XIV. + 1775.							w Konfe: Barskiey Kazmi Puławski Frani: Puławski. Józef Zaremba. Jó: Sawa Caliński. Szy: Kossakowski Mazowiecki Komi: Walewski Małachowski. Ant: Sierószewski Szaniawski Wilczkowski	Ignacy Krasicki. poe: 1734. + 1801. Sta: Trembecki. poe: 1737 – + 1812. To: Kaj: Węgierski poe 1755 – + 1787. Fra: Zabłocki poeta Komik Stu: + 1821.	1769. Napoleon + 1821.
70.	Francuzki Minister Choiseul przychylny Konfederacyi — Małachowski zamierza napad na Warszawę, porażony — Konfed: Czerski i Zakroczymski ćwiczą się wedle Warszawy — Unia zwana patriotyczną w Warszawie. Generalność Konfederacyi w Eperies — Cesarz Józef tam przybywszy daie posłuchanie Pacowi — Flotta Ross: na morzu śródziemnym i Archipelagu; Grecy poburzeni, dwie Armie ross: postępuią naprzód — Flotta Turecka spalona pod Czesme — Izmaiłów, Kilia, Białygród, Bender, wzięte — Kaz: Pułaski posuwa się pod Warszawę — Konfederackie siły pod Konieczną, Muszynką, Kobylanką — Pułaski pod Częstochowę — Dumourier przysłany — Pac i Zyplo w Wiedniu — Ogłoszenie Interregnum — Upomnienie się Austryi zaięcie Spiża — Woysko Pruskie zaymuie Warmią i część W. Polski, robi gwałty — Ziazd Fryderyka z Cesarzem Józefem w Neustadt — Pułaski zaymuie Częstochowę. Nuncyusz Papiezki tamże — Rossyanie oblęgaią Częstochowę z Artyleryą dostarczoną przez Króla Pruskiego — odparci — Józef Sawa Caliński Mik: Wyszogrodzki działa z energią — Kossakowski na Litwie — Xawery Branicki walczy z Konfederatami — Król Stanisław żąda odwołania Xa Wołkońskiego — Xc Henryk Pruski w Petersburgu — proiekta rozbioru Polski — Upadek Ministerstwa Choiseula — Kordony Austryackie i Pruskie —									Remigi Żadowski natur: 1738 + 1792. Krzy: Kluk. natur. 1739. — + 1796. Teodor Waga hist praw: 1739. + 1801. Teodor Ostrowski hi: praw: 1750. + 1802. Winc: Skrzetuski his: 1745. + 1791. Józ: Herman Osiński fizyk 1733. + 1802.	1770. Murat + 1815. d: Parlament Paryzki poczyna przybierać znaczenie polityczne
71.	Konfederaci umacniaią Landskronę, Tyniec, Bobrek; siły ich wzrastaią — Fryderyk II. nagli proiekt rozbioru, Austrya temporyzuie — Suwarów przybywa, zwycięża Sawę, ranny pod Szreńskiem, topi się, wzięty umiera w więzieniu — Saldern na miejsce Xa Wołkońskiego przybywa, działa obcesowie, pobudza niechęć, więzi Prymasa — Dumourier niepotrzebnie daie się pobić pod Landskroną — Suwarów od Landskrony i Tyńca odparty ściga Pułaskiego — Saldern wydaie groźną deklaracyę, Pułaski i Zaremba odpowiadaią na nię — Ross: Gł: Weymarn zniechęcony od Salderna opuszcza Warszawę — Gł: Bibików przysłany — Liczne utarczki z Konfede: — Fr: Xaw: Branicki pod Częstochową chcąc traktować z Pułaskim, przestraszony — Pobity od Zaremby pod Wolą Więzową — Dumourier oddala się od Glności. Xc Lobkowitz przybywa na negocyacye do Petersburga — Rozkazy Salderna skłaniaią Het: Ogińskiego do łączenia się z Konfed: — Zwycięża pod Radzicą i pod Łebioą — Zwycięstwa Ogińskiego i postępy Kossakowskiego w Litwie, nabawiaią niespokoyności w Warszawie — Myślą zwołać Seym — Tymczasem Ogiński rozbity w Stołowiczach — Śmierć starego Hetmi Branickiego — Kossakowski wraca z Litwy — Glność powraca do Cieszyna — Branicki chce ią pochwycić w Białey — 3. Listop: Król w Warszawie porwany — oswobodzony — Krasiński i Potocki udaią się do Turków od Glności. Viomenil i kilkunastu oficerów francuzkich przybywaią do Konfederacyi —	–	–	–	–	Gustaw III. + 1792. zabity 17 Marca			Hetmani Fr: Ksa: Branicki Mich: Ogiński. Se: Rzewuski. Józ: Sosnowski.	Ign: Zaborowski mate: 1734. + 1803. Józ: Jakubowski fizyk — + 1814. Hie: Strojnowski polityk — + 1814. Kaw: Mitzler de Koloff wydawca — + 1778.	1771. Lannes + 1809. d. Rozwiązanie Parlamentu Paryzkiego
72.	Konfederacya nieustaie w usiłowaniach — Konfe: pod oficerami francuzkiemi zdobywaią zamek Krakowski i bronią go walecznie — Pruskie woyska posuwaią się po nieprzyiacielsku — Glność zawiadomiona urzędownie o rozbiorze, nieprzestaie działać — Gł: Zaremba niepostuszny iey rozporządzeniom — Pułaski zamyka się w Częstochowie — Oficerowie francuzcy odwołani — Tyniec broni wytrwale Wilczkowski Mik: młodzieniec 23o letni — Landskronę oddaią Konfederaci Austryakom — Pułaski niechcąc przeszkadzać kapitulacyi, radzi oddać ią woysku Królewskiemu, a sam odieżdża. Suwarów przypuszcza szturm; odparty — Król przysyła rozkaz oddania iéy Rossyanom; co też nastąpiło 15. Sierp: — Glność rozieżdża się wydawszy protestacye — Woyska rozbieraiących Monarchów daléy posuwaią kordony swoie —										
73.	13. Sty: Manifest rozbiorowy zapowiedział rozbiór — 19. kwi: Seym w Warszawie — Mik: Kor: ogłosił się Adam Poniński, Litewskim Mich: Xc Radziwił został Konfederacyą związany, czemu opierali się naymocniéy Reytan, Korsak, Bohuszewicz i inni — Delegacya rozbiorowa pod prezydencyą Xdza Ant: Ostrowskiego Bisk: Kujawi: 19. Marca wyznaczona /: zalicytała dzieło 19. Marca 1775 :/ Dobra po Jezuitach rozszafowane, a dochody z nich, za wnioskiem Joachima Chreptowicza na szkoły przeznaczone — Rada nieustaiąca władzę Królowi i Seymowi ścieśniaiąca mianowana — Sąd na Królobóyców odbyty — Konstytucya dla Rzpltéy napisana, Liberum veto zastrzeżone — Rossya całości Rzpltéy gwarantowała — Używanie papieru stemplowego przepisane — Kwarta ze Starostw o połowę podniesiona — Podymne zmienione — Rozdawnictwo Starostw Królowi odięte; ale za to, na własność Królowi Białocerkiewskie, Kaniowskie, Bohusławskie, i Chmielnickie nadane; reszta Szlachcie na lata nie bez intrygi rozszafowana —									Fr: Kniaźnin poet: 1750 — + 1807. Hugo Kołłątaj poet: 1750. — + 1812. Frani: Dmóchowski poet: 1762. — + 1808.	1773. Jezuici skasowani bullą 11. Lipi: daną p. Klemensa XIV. d: Rewolucya w Szwecyi 19. Sierp: zmiana Ustaw. d: Amerykanie biorą się do broni.
1774.	Dyssydentom przywileie z 1768. r. ścieśnione. — Przez ten pierwszy podział dostały się:	–	–	–	–	–	Abdul Hamid + 1789.	Ludwik XVI. ścięty 21. Stycz: 1793.			1774. Ludwik XVI. przywraca Parlament 12. List: d: 5. Wrze: Kongres w Filadelfii d: Nową Kaledonię odkrył Kook.
Prusom	Wielka Malborskie, Pomorskie, Warmia, prócz Gdańska i Torunia część W. Polski za Notecią mil □ 650. okoł										
Austryi	Ruś Czerwona z częścią Podola, część Małey Polski z Żupami solnemi mil □ 1280. około.										

Wiek osmnasty.

Rok	Polska	Papieże	Niemcy	Prusy	Rossya	Szwecya	Porta	Francya	Woiownicy	i uczeni w Polsce	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze
1775.	Rossyi — Włości Mścisławskie i Witebskie całe, z częściami innych Włości za Dnieprem położonych 1795 □ mil. — Woyska Rossi: pozostały w Polsce, a Stackelberg Poseł samowładnym rządcą.	Pius VI. +1800.								Mate: Mieluboiec.	1775. Washington, początek woyny Ameryki
76.	Seym skonfederowany pod Mokronowskim koron: i Andr: Ogińskim Lit: Marszał: na którym zabory zatwierdzono — Kommissyą rozdawniczą dóbr Jezuickich skasowano. Radzie nieustaiącey moc objaśnienia praw wątpliwych nadano —									Mich: Krajewski hist. — +1814.	1776. Akt niepodległości Ameryki poł d: Zniesienie pańszczyzny we Francyi.
77.	Układ Xgi Praw poruczony Jędrz: Zamoyskiemu Ordynatowi									Fran: Karpiński poe: 1741 +1825.	
78.	Seym w Grodnie pod Laską Ludwika Tyszkiewicza Pisarza W. X. Lit: na którym gdy Poseł Rossyi: nie bez wiedzy i woli swoiey przedsięwziąć ku poprawie Rpltey niepozwalał, na drobnostkach zszedł.										1778. Francya wdaie się do woyny Amerykańs: d: Sandwichskie wyspy odkryi:
79.											
80.	Seym w Warszawie zwyczayny pod laską Ant: Małachowskiego; na nim Zamoyski pracę swoię przełożył. Lecz że proiekt miał przynosić niejakie swobody stanom uciśnionem, odrzucony.	„ „	Józef II. +1790.								
81.											1781. Józef II. zabrania dyspens: z Rzymu.
82.	Seym którego Mk: był Kazimierz Krasiński, zaburzony upominaniem się o krzywdy										1782. Eug: Beauharnais d: Inkwizycya zniesiona w Neapo: d: Józef II. znosi karę śmierci.
83.	Biskupowi Sołtykowi wyrządzone.										
84.	Seym w Grodnie pod Mk: Xawerym Chomińskim z iednomyślnością chwalony, w końcu										1784. Pokóy z Ameryką ratyfikowany.
85.	iednak przez intrygi Dugromowey wszczęły się niechęci, i sprawiły że	„ „	„ „	Wilhelm II. synowiec zm: Króla +1797.							1785. Blanchard i Jeffries balonem przelatuią kanał. Wyprawa la Perouse.
86.	Seym pod laską Stanisława Gadomskiego zszedł na niczem.										
87.	Król Stanisław ziezdża się w Kaniowie z Imperatorową — Woyna Rossyi i Austryi przeciw Turcyi.										1787. Pierwsze posiedzenia Notables we Francyi
88.	Seym, wielkim, 4ro letnim zwany, pod Mk: Stanisławem Małachowskim koronnym, i Kazimierzem Sapiehą Litew: d: 6. Paźdz: rozpoczęty. Wzrastaiąca oświata, i doyrzalsze rozważenie przeszłości, wskazały potrzebę zmian w Rządzie, i nowey iego formy do utrzymania prawdziwey niepodległości — 5. List: Imperatorowa kazała oświadczyć: że wszelkie zmiany w Ustawach z roku 1775. uważać będzie za zerwanie traktatów — 19. List: Król Pruski Wilhelm II, że gwarancya Rossyi nie może pozbawiać Narodu zaprowadzenia ulepszeń — 8. Grud: ponawiaiąc wcześnieysze oświadczenie, zapewniał swoim karakterem, i sposobem myślenia że Rpltey nie opuści, chociażby traktatu z nim nie zawarła.										1788. Zniesienie Parlamentów 8. Maia — Przyrzeczenie zwołania Stanów 8. Sierp: — Necker Dyrektorem finansów.
89.	Zapadały Ustawy Seymowe, z tych ważnieysze: Pomnożenie dochodów stemplowych — Ofiara wieczysta na pomnożenie sił krajowych — Fundusz na woysko — Urządzenie gwardyi — Powiększenie czopowego od trunków zagranicznych — Pomnożenie dochodu z miast — Podatek z skór — 9. Grud: wyprawiono Poselstwa iako to: do Turcyi Piotra Potockiego Stz: Szczerzeckiego, do Szwecyi Jerzego Potockiego Stz: Tłomackiego, do Danii Adama Rzewuskiego, do Holandyi Ogińskiego Michała, do Berlina Józ: Xa Czartoryjskiego Stol: Litew; do Drezna Nepomucena Małachowskiego, do Hiszpanii Tad: Morskiego, do Londynu Fran: Bukatego, do Francyi Sta: Kostkę Potockiego, — 7. Wrze: wyznaczona Deputacya do ułożenia Konstytucyi — 20. Maia deputacyą do rozpoznania sprawy o bunty Ukraińskie — Wytoczono przed Seym sprawę przeciwko Ponińskiemu Marsz: Seymu 1773. dziś Podskarbiemu Koron: — W Grudniu przedłożone zasady do Konstytucyi. —	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	Selim III. złożony 1807.	13. Lip: Insurekcya 14. wzięcie Bastylii		Sta: Kostka Potocki mowca 1756. +1821. Ignacy Potocki poli: praw: Jan Potocki histo: badacz 1761. +1815. Pius Kiciński Mow: 1753. — +1828. Kaz: Xc Sapieha mów: Ant: Trembicki poe: praw: 1789. Julian Niemcewicz poe:	1789. 5. Maia, otwarcie Stanów Głnych, w Paryżu. 14. Lip: wzięcie Bastylii 4. Sier: zniesienie Feuda: praw. 4.–6. Paź: rozruch w Paryżu Król z Wersalu do Paryża sprowadzony. 1. Paź: Zgromadzenie ogłasza Deklaracyą praw człowieka.
90.	19. Marca sankcyonowane — 29. Mar: przymierze z Królem Pruskim — Seymiki poprzedzaiące Seym zwyczayny nastąpować maiący obierały Posłów, i Sukcessyą tronu dziedziczną Elektora Saskiego Fryderyka Augusta, a gdyby syna nie miał, córkę iego za dziedziczkę zgodnie ogłaszały — Posłowie nowi połączyli się z Izbą skonfederowaną, 16. Grud: — Opozycya nie zdoławszy rozerwać konfederacyi, zwłokę sprawiała, tak, że	„ „	Leopold II. +1792. 1. mar:							Jakób Jasiński poe: +1794. Józef Szymanowski poe: 1748. +1801. Fran: Jezierski poli: pisał 1791.	1790. 19. Czer: zniesienie szlachectwa we Francyi. 12. Lut: zniesienie ślubów zakonnych we Francyi. d 1. Kwi: Proiekta nowego podziału Polski.
91.	prawo o Seymikach 24. Marca, a o Miastach 18. Kwie: dopiero przyięte zostało — Posłowie mieysca zasiedli w Seymie — 3. Maia Ustawa Rządowa przez Króla i seymuiących zaprzysiężona — Ziazd Pilnicki — Przymierze Cesarza i Króla Pruskiego przeciw Francyi 27. Sierpnia.							Król i Królowa uieżdżaią z Paryża 20. Czerw:		Tadeusz Morski poli: pisał 1791. Fran: Małachowski poli: pisał 1791.	1791. 20. Czer: ucieczka Ludwika XVI. 13. Wrz: Król przyimuie Konstytu: 1. Paź: Zgromadzenie Konstytucyine — Dekreta pro Xiężom.
1792.	9. Sty: pokóy Rossyi z Turcyą, w Szystowie, a przeciw Polszcze wymierzoną woyną — Gabinet Pruski odwraca się od Polski — 14. Lut: Konstytucya 3. Maia, na Seymikach z uniesieniem zaprzysiężona — Urządzenie woyska czynniey popierane — Szczęsny Potocki i Branicki udaią się	„ „	Francisz. II.	„ „	„ „	Gustaw IV. niedoletni aż do 1796. złożył koronę 1809.	„ „	Król uwięziony 10. Sier: — Konwencya 20. Wrze:		Stanisław Staszic poli: geolog 1755. +1826.	1792. 20. Czer: powstanie w Paryżu 10. Sier: zdobycie Tuilleries 21. Wrz: Konwencya Narodo: ogłasza Rpltę — Nowa rachuba czasu, nowy Kalendarz republiki.

Rok.	Polska.	Papiezc	Niemcy.	Prussy.	Rossya.	Szwecya.	Porta	Francya.	Woiownicy i uczeni w Polscze.	Kultura powszechna zdarzenia ważnieysze
	się do Petersburga, a Seweryn Rzewuski do Wiednia — 14. Maia Konfederacya Targowicka — 18. Maia Deklaracya Imperatorowy — 19. Wkracza woysko Rossi do Polski, 21. do Litwy, w liczbie 100,000. — 18. Czer: bitwa pod Zieleńcami — 17. Lipi: pod Dubienką — Seym zalimitowany iż 29. Maia, oddał Królowi dowództwo woyska — lecz Król do oboru nie iedzie, tylko się cofać każe — Judycki dowodzący w Litwie, po spotkaniu pod Mirem, do boku Królewskiego odwołany, a Mich: Zabiełło na mieysce iego przeznaczony — Król 4. Lipi: wydał Wici na pospolite ruszenie, a po odebranym liście d: 21. od Imperatr: przystępuie do Konfederacyi Targowickiéy, i kroki woienne wstrzymać każe — Marszał: Małachowski i Sapieha zaniosłszy protestacye, wyieżdżaią za granicę. Woyska Rossi wchodzą do Warszawy — Targowiczanie zieżdżaią się 11. Wrze: w Brześciu, i 14. t. m. wyprawiaią poselstwo do Imperatorowy, a 25. Glnosć w Grodnie osadzaią — Szym: Kossakowski ogłasza się w Wilnie Hetmanem, i z bratem swoim Józef: Biskupem Inflantckim, utworzywszy Konfederacyą, połączaią się z Targowicką. —								Jan Sniadecki astr: mate: w 1783 Andrz: Sniadecki Chem: medyk Stani: Jundziłł bot: naturalista Tadeusz Czacki bad. hist: pro: 1766. + 1813. Raymund Korsak. poe: + 1817. Sta: Mokronowski + 1821. Ant: Madaliński. Hen: Dąbrowski + 1818. Tadeusz Kosciuszko + 1817. Jak: Jasiński + 1794. Judycki. Bielak.	1792. 25. Lipi: Manifest X^a Brunswickiego. d. Bitwa pod Jemappes d: 6. Listop:
1793.	16. Sty: woysko niedawno sprzymierzonego Króla Pruskiego, wchodzi do W: Polski — Konfederacya oswiadcza się powołać pospolite ruszenie — 3. Lut: podaie protestacyą przeciwko wkroczeniu Prusaków — 24. Lut: Król Pruski wydaie Manifest przeciwko Gdańskowi, iakoby skłonił się ku jakobinizmu — 27. Mar: zaymuie zbroyno to Miasto, później Toruń, W^kie Poznańskie, Kaliskie, Sieradzkie, Zie: Wieluńską z Częstochową i Części W^kiego Mazowieckiego i Płockiego — 29. Marca, Rossya podobny Manifest wydaie, i Kraie od końca Kurlandyi około Pińska obrazuiąc przez Wołyń, aż do Gallicyi zabiera. — Oswiadczenie drugiego podziału 9. Kw: — Rada nieustaiąca przywrócona 21. Kwi: — Siewers Posłem Rossyiskim — 22. Kwi: Król przyieżdża do Grodna na Seym, który 17. Czer: zaborów ustępuie — Z tego Seymu wywiezieni Posłowie oponuiący naygorliwiéy Skarżyński, Krasnodębski, Mikorski — 15. Wrze: rozwiązanie Targowickiéy Konfe:, a zawiązanie Seymowéy, która 25. zabór Pruski podpisała. Woysko Polskie kordonem Rossi: zaięte, do przysięgi Imperator: naglone — do 15000. głów miało być zmnieyszone — Seym skończony 22. Grud: — Przez ten drugi rozbiór odpadło do Rossyi 4553. mil ☐. 410. Miast, wsi 10,081. — 3,011,688. mieszkańców. — do Pruss 1,061. mil ☐. 252. Miast, 8,274. wsi, 1,136,389. mieszkańców —									1793. 21. Sty: Król ścięty — Woyna w Wandei wszczęta — w Marcu Anglia tworzy koalicyą p/o. Francyi pierwszą. 5. Kwi: Dumourier ucieka do Austryaków. 31. Maia Upadek Girondistów 24 Czer: Nowa Ustawa. 16 Sier: Pospolite ruszenie. 16. Paz: Królowa scięta 19. Grud Tulon Anglikom odebrany — Bonaparte
94.	Zaczęto zwiiać i rozbraiać woysko polskie, gdy proiekta dźwignienia Rzplitéy doyrzewały. Madaliński zagrożony rozbroieniem swoiéy Brygady, ruszył z okolic Ostrołęki i przeznał się przez woyska Rossi: ku Krakowu, co przyspieszyło powstanie, które Gła: Tadeusza Kościuszkę naczelnikiem Narodu ogłosiło w Krakowie — 4. Kwi: zaszła bitwa pod Racławicami — 17 Kwi: powstanie i 3^h dniowy boy w Warszawie — Gł: Chlewiński i Połk: Giedroyc dążą ku Wilnie — 23. Kwi: powstanie w tém mieście pod Wodzą Jak: Jasińskiego Płka: Inżenierów — Różne oddziały woyska polskiego, kordonem Rossi: zaięte, przerzynaią się ku Warszawie — Woyska Pruskie wchodzą, i przybliżaią się do Rossi: — pod Wodzą samego Króla, trzykroć liczniéysze, łącznie z Rossiaczaią d: 6. Czerw: bitwę pod Szczekocinami — 15. Czerw: Wieniawski oddaie Prusakom Kraków — Kościuszko idzie do Warszawy. Król Pruski oblega ią razem z Rossi:, 28 Lipca bierze Wolę — 31. Lip: Wilno wzięte — Obroną Miasta, powstaniem w W: Polsce, niemniéy zatopieniem amunicyi, Król Pruski przerażony odstępuie Warszawy — 18. Wrz: bitwa pod Krupczycami — 19. Pod Brześciem — 1. Paz: Bydgoszcz wzięta przez powstanie — 10. Paz: bitwa pod Maciejowicami — Kościuszko ranny i w niewolę wzięty — 27. Paz: bitwa pod Kobyłką — 3. List: zdobycie nieco okopanéy Warsz: i wyrznięcie Pragi — 8. t. m. Kapitulacya Warszawy — 18. List: reszty woyska pod Radoszycami i Końskiemi rozpuszczone. —									1794. 17. Lipca Robespierre ginie we Francyi Terroryści znaydują śmierć pod Gilotyną. Klób Jakobinów rozegnany i zapieczętowany.
95.	9. Sty: Król Stanisław wyieżdża do Grodna — 26. Kwi: Rossya zaymuie Kurlandyą — 25. List: Król Stanisław w dzień imienin Imperatorowéy składa koronę — 25. Grud: ukaz wcielaiący Litwę do Rossyi. —									1795. w Marcu i Kwie: Wandea uspokoi się na czas. — 5. Paz Zamach royalistów. Barras przyymuie Bonaparte 26 Paz. Dyrektoryat, Rada 500 i starszych. 1. Grud ogłoszenie Rpliteý Batawi:
96.	5. Sty: wchodzą Austryacy do Krakowa, a 9. t. m. Prusacy do Warszawy. — Tak dokonany rozbiór trzeci dodał. — Rossyi 2183. mil ☐. 332. Miast, 1322. wsi, 1,176,590. mieszkańców Prussom 997. mil ☐. 144. 〃 4,302. 〃 940,000 〃 Austryi 834. 〃 ☐. 219. 〃 4,765. 〃 1,037,742. 〃									1796. 30 Mar. Bonaparte naczelnikiem we Włoszech 15. Mai Pod Lodi Punkta przed ugodne w Loeben. — pokóy w Campo formio. —

4348